

Masteroppgave i Kristendomskunnskap Høsten 2007

av Jarle Bryne.

PASTORER I TROSBEVEGELSEN

**En studie av to norske
pastorer sin autoritetsforståelse
og rolleforståelse.**

Universitetet i Agder.

Fakultet for humaniora og pedagogikk.

INNHALDSFORTEGNELSE.....	2
FORORD.....	5
Kapittel 1 Innledning, problemstilling, teoretiske rammeverk.....	6
1.0 Innledning.....	6
1.1 Problemstilling, presisering og avgrensning.....	6
1.2 Begrunnelse for valg av emne.....	8
1.2.1 Personlig.....	8
1.2.2 Faglig.....	8
1.2.3 Samfunnsmessig.....	9
1.3 Vitenskapsteoretisk og faglig plassering av prosjektet.....	9
1.4 Teoretisk rammeverk.....	10
1.4.1 Teoriens plass og funksjon i prosjektet.....	10
1.4.2 Autoritet.....	10
1.4.3 Utdyping av autoritet.....	11
1.4.4 Legitimering av autoritet.....	12
1.4.5 Rolleteorier og lederoppgaver.....	13
1.4.6 Organisasjonsteoretiske perspektiver.....	16
1.4.7 Typologier over religiøse strømninger.....	17
1.4.8 Restaurasjonsteologien.....	18
Kapittel 2 Metode og data.....	19
2.1 Den hermeneutiske metode.....	19
2.2 Det teoretiske materiale.....	20
2.3 Det empiriske materiale.....	21
2.3.1 Innsamlingen av det empiriske materiale.....	21
2.3.2 Arbeidet med det empiriske materiale.....	22
2.4 Forskningsetiske vurderinger.....	23
2.5 Fremdriftplan.....	23
2.6 Den videre gangen i prosjektet.....	24
Kapittel 3 Bakgrunnen for dannelsen av Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter, organisasjonsstruktur og tidligere arbeid.....	24
3.1 Dannelsen av Oslo Kristne Senter.....	24
3.2 Dannelsen av Levende ord Bibelsenter.....	25
3.3 Organisasjonene til Levende Ord Bibelsenter og Oslo Kristne Senter.....	26
3.4 Tidligere arbeid.....	28
Kapittel 4 Åge Åleskjær: Pastoren i Oslo Kristne Senter.....	29
4.1 Åge Åleskjær sin forståelse av hvordan en leder skal utøve autoritet.....	29
4.1.1 Workshop: En leders autoritetsutøvelse.....	29
4.1.2 Guds prinsipper for autoritet og underordning.....	30
4.1.3 Guds autoritet i menighete.....	31

4.1.4 Åleskjær sin egne forbilder.....	31
4.1.5 Tjenestegavene.....	32
4.1.6 Feil hos underordnede og feil hos den delegerte autoriteten.....	33
4.1.7 Kallet og autoriteten det gir.....	33
4.2 Åleskjær sin lederfilosofi.....	34
4.2.1 Tjenestegavene: Viktigere enn demokrati.....	34
4.2.2 Menigheten må ha et slags demokrati likevel.....	34
4.2.3 Ingen forum for protest i Oslo Kristne Senter: Alt skjer ut fra ledelsen.....	36
4.3 En ny reformasjon.....	37
4.3.1 Avkledning av djevelen og reformasjonens begynnelse.....	37
4.3.2 Oppgjøret med De Ti Bud.....	38
4.3.3 Jesus er kritisk til tradisjoner: Sviende oppgjør med kirke og presteskap.....	39
4.3.4 Menneskets plassering.....	40
4.3.5 innholdet i den nye reformasjon.....	41
4.4 Åge før og etter.....	42
4.5 Åleskjær som ren karismatiker.....	43
4.6 Åleskjær sin klassifisering av roller.....	44
Kapittel 5 Enevald Flåten: Pastor i Levende Ord Bibelsenter til 2006.....	45
5.1 Flåtens forståelse av ordet autoritet.....	46
5.1.1 Autoritet delegeres.....	46
5.1.2 Pastoren som Guds mann.....	46
5.1.3 Å vandre i autoritet.....	47
5.2 Flåtens lederfilosofi.....	48
5.2.1 Pastoren i en apostolisk menighet.....	48
5.2.2 Pionerlederen.....	49
5.2.3 Født pioner.....	51
5.2.4 Ledelseshierarkiet.....	51
5.2.5 Kirkesamfunn skal avsettes.....	52
5.3 Flåtens karismatiske atferd.....	53
5.4 Mellommenneskelige relasjoner.....	53
5.4.1 Viktig å være ydmyk.....	54
5.4.2 En guddommelig ordning.....	54
5.5 Flåtens omgang med sine underordnede i menigheten.....	56
5.5.1 Barnefamilien som ikke fikk lov å flytte.....	57
5.5.2 Opprør gjør deg kraftløs.....	58
5.6 Flåtens kommunikasjon med Gud.....	59
5.6.1 Irettesettelsen av en person.....	59
5.6.2 Det indre vitnesbyrd.....	59
5.6.3 Ekteskapet som ble reddet.....	61
5.7 Flåten tar både avstand fra og bruker samfunnet.....	61
Kapittel 6 Systematisk analyse.....	62
6.1 Tradisjonell autoritet.....	63
6.1.1 Åge Åleskjær.....	63
6.1.2 Enevald Flåten.....	65
6.1.3 Sammenlikning av Åge Åleskjær og Enevald Flåten.....	67

6.2 Karismatisk autoritet.....	68
6.2.1 Åge Åleskjær.....	68
6.2.2 Enevald Flåten.....	71
6.2.3 Sammenlikning av Åge Åleskjær og Enevald Flåten.....	73
6.3 Rasjonell – Legal autoritet.....	75
6.3.1 Åge Åleskjær.....	75
6.3.2 Enevald Flåten.....	76
6.3.3 Sammenlikning av Åge Åleskjær og Enevald Flåten.....	78
6.4 Rolleforståelse.....	79
6.4.1 Åge Åleskjær.....	79
6.4.2 Enevald Flåten.....	81
6.4.3 Sammenlikning mellom Åge Åleskjær og Enevald Flåten.....	83
6.5 Styringen av Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter.....	85
6.5.1 Åge Åleskjær sin styring av Oslo Kristne senter.....	85
6.5.2 Enevald Flåtens styring av Levende Ord Bibelsenter.....	87
6.5.3 Sammenlikning av Åge Åleskjærs styring av Oslo Kristne senter og Enevald Flåtens styring av Levende Ord Bibelsenter.....	88
Kapittel 7 Konklusjoner.....	89
7.1 Åge Åleskjær sin autoritetsforståelse og rolleforståelse.....	89
7.2 Enevald Flåten sin autoritetsforståelse og rolleforståelse.....	91
7.3 Åge Åleskjær sin og Enevald Flåten sin autoritetsforståelse og rolleforståelse satt i perspektiv.....	93
Kapittel 8 Ettertanke.....	98
Sammendrag.....	100
<i>KILDER.....</i>	<i>105</i>
<i>Teoretisk materiale.....</i>	<i>106</i>
<i>Empirisk materiale.....</i>	<i>106</i>

FORORD

Arbeidet med masteroppgaven har gitt meg dypere innsikt i lederforståelse i trosbevegelsen. Masteroppgaven som er et prosjekt har gått i bølgedaler når det gjelder arbeidsprosessen. Jeg kom godt i gang med arbeidet høsten 2005 da jeg fikk tak i det materialet jeg trengte. Det så ut som jeg kunne få gjennomført en feltstudie både i Levende Ord Bibelsenter og Oslo Kristne Senter. Konflikter i Levende Ord Bibelsenter gjorde det umulig, på tross av dette fikk jeg et bredt nok materiale og prosjektet ble gjennomførbart. Det hadde vært en fordel for min del å fått et intervju med Flåten fra Levende Ord Bibelsenter.

Jeg vil benytte anledningen til å takke min gode veileder, professor Pål Repstad for en stor tålmodighet og for nyttige kritikker. Det har vært godt å kunne ringe han og komme til han når jeg har stått fast. Jeg vil takke administrasjonen ved Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter for en god service ved innkjøp av cd og bøker. Jeg vil takke mine to intervjuobjekter Åge Åleskjær og Runar Sjøstad for at de stilte opp til intervju. Jeg vil takke min gode venninne Monika Andersen for hjelp med språket. Til sist vil jeg takke min familie, min far som har skaffet meg firmahytte så jeg fikk tid til å skrive. Min bestemor som har latt meg disponere et rom hos henne fra tid til annen. Til sist får jeg rette en takk til min kjære kone Celine som har latt meg få reise bort å skrive når jeg har trengt det.

Kapittel 1 Innledning, problemstilling, teoretisk rammeverk.

1.0 Innledning

Dette er en studie av to pastorer i trosbevegelsen. Den internasjonale pinsebevegelsen har spilt en stor rolle for fremveksten av trosbevegelsen. Trosbevegelsene har gjort seg svært avhengig av sine respektive ledere. Kjennetegnet på en trosmenighet er at de har en grunnlegger, eller en apostel. Det er alltid en mann med en sterk personlighet som ofte påberoper seg en autoritet i kraft av å være apostel. En av de store forbildene til ledere i trosbevegelsen i Norge er Aril Edvardsen. Internasjonalt vil viktige navn være Kenneth Hagin som utdannet mange ledere på sin bibelskole i Tulsa Oklahoma i USA. Samt Ulf Ekman som var pastor ved Livets Ord i Uppsala. Dette er sterke ledere som skaper tillit hos mange mennesker. Jeg skal se nærmere på to pastorer som har hatt stor betydning for utviklingen av trosbevegelsen i Norge på 80 og 90 tallet, Enevald Flåten og Åge Åleskjær.

1.1 Problemstilling, presisering og avgrensning

Det er lite forskning på hvordan ledere i trosbevegelsen ser på seg selv og sin autoritet. Dette var utgangspunktet for min interesse for emnet. Derfor vil det bli viktig i dette prosjektet å forsøke og å beskrive hvordan to sentrale trosmenighetspastorer ser på seg selv. Deres autoritetsforståelse og rolleforståelse vil være av særlig interesse. Jeg skal ta utgangspunkt i Åge Åleskjær som er pastor for Oslo Kristne senter på Kjeller i Oslo og Enevald Flåten som inntil nylig var pastor i Levende Ord Bibelsenter på Kråkenes i Bergen.

Oppgavens problemstilling er følgende; **Hvordan forstår og legitimerer Åge Åleskjær og Enevald Flåten sin egen autoritet og sine egne roller? Hvordan driver de sine virksomheter i praksis? Hvorfor har de den forståelsen de har av sin egen autoritet og roller? Hvorfor legitimerer de sin egen autoritet og sine roller slik som de gjør det?**

Jeg er interessert i å finne ut hvor Åge Åleskjær og Enevald Flåten plasserer seg selv i forhold til sitt kall, deres plassering i menigheten og i samfunnet. Hvordan forstår de sin egen autoritet i forhold til deres oppgaver i menigheten og i samfunnet? Ikke minst er jeg ute etter å se på hva slags posisjoner de selv mener å inneha i menigheten.

Deres egne ytringer som forkynnere og forfattere av bøker og artikler samt intervjuer av dem blir de mest sentrale kildene.

Jeg vil undersøke hvordan de legitimerer sine egne posisjoner og handlinger, som ledere, forkynnere og åndelige veiledere. Jeg vil gjøre bruk av autoritetsteorier og teorier om roller. Som et supplement vil jeg ta i bruk organisasjonsteorier, typologier over religiøse strømninger og restaurasjonsteologien. Dette mener jeg er med på å belyse mine informanter sin autoritetsforståelse og rolleforståelse. På samme tid som det forklarer hvordan de mener deres respektive organisasjoner bør drives..

Jeg vektlegger ikke hva andre i menigheten mener om pastorene, eller hva slags innvirkning og innflytelse de har på menighetsmedlemmene. I den grad jeg sier noe om det, er det for å belyse deres autoritetsforståelse og rolleforståelse som er selve kjernen i min problemstilling. Deres egne ytringer er det mest sentrale. Dette er en bevisst avgrensning fra min side, med tanke på omfanget av oppgaven. Prosjektet siktemål er å forsøke å forstå hvordan Åleskjær og Flåten legitimerer sin egen autoritet og sine egne roller, samt hvorfor de legitimerer dem slik de gjør.

Jeg vil peke på likheter og ulikheter i dere sin autoritetsforståelse og rolleforståelse. Jeg skal sammenligne mine studieobjekter sine syn på sin egen autoritet og roller de mener de har. Denne masteroppgaven er ikke en studie av hva slags autoritet og roller Åleskjær og Flåten nødvendigvis har. Dette er en studie av hva slags autoritet og roller de selv mener å inneha. , ikke noe menighetsstudie eller organisasjonsstudie. Teorier om organisasjon og religiøs typologi kan likevel være en hjelp til å forstå studieobjektene sin autoritetsforståelse og rolleforståelse, og hvordan de mener en menighet skal drives. Jeg vil vektlegge hvordan de leder sine organisasjoner, sine menigheter.

Jeg har samlet inn mine data i 2005 og frem til våren 2006. Jeg har valgt å bruke kilder som stort sett er fra 1998 - 2006. Jeg har undersøkt tidligere materiale, men jeg ser veldig små endringer. Grunnet dette har jeg begrenset min bruk av data til tidsrommet nevnt ovenfra. Jeg er klar over at det har pågått og fortsatt pågår en strid innenfor Levende Ord Bibelsenter. Selv om jeg i det empiriske materialet uttrykker meg i presens så er jeg fullt klar over at Flåten ikke fungerer som leder i Levende Ord Bibelsenter lengre. I mitt empiriske materiale

forholder jeg meg ikke til kilder som er datert etter juni 2006. I mine konklusjoner bruker jeg noen momenter fra den senere utvikling i forhold til konsekvensene deres lederstil har fått. Jeg understreker at dette ikke er én studie om hvorfor det gikk så galt for Flåten i Levende Ord Bibelsenter. Dette er et spørsmål som ligger utenfor denne oppgaven sin problemstilling, men som kan i høyeste grad brukes i videre forskning.

1.2 Begrunnelse for valg av emne

Nedenfor skal jeg begrunne valget av dette emne ut fra min personlig og faglige bakgrunn. Samt nytten et slikt emne har for samfunnet.

1.1.2 Personlig

Jeg har en personlig bakgrunn i pinsebevegelsen. Jeg har ikke vært direkte involvert i arbeidet til noen av pastorene jeg skal studere. Jeg sitter inne med en del vonde opplevelser av en del personligheter i pinsebevegelsen. Helt siden jeg brøt med pinsebevegelsen i 2001 har jeg undret meg veldig på hvordan pastorene selv legitimerer sin egen autoritet og sine egne roller. Jeg har vært særlig opptatt av ledere i pinsebevegelsen og trosbevegelsen. Spesielt har jeg interessert meg for de som driver menigheten som et forretningskonsern. Jeg lurte på hvordan de selv legitimerer dette. Jeg har selv en god del fordommer, men jeg tror jeg har en kjennskap og en nærhet til disse virksomhetene som vil berike prosjektet. Samtidig føler jeg at jeg har tilstrekkelig distanse til at jeg klarer å gi en fruktbar fremstilling av de resultatene jeg finner i det empiriske materiale. Noen form for total objektivitet eller nøytralitet tror jeg ikke går an for noen å få. Skal man gi ut et prosjekt som ikke skal være farget av sitt eget ståsted tror jeg det blir et dårlig prosjekt. Samtidig er det viktig at jeg ikke bruker forskningen som terapi. Disse tingene blir en spennende utfordring for meg. Jeg tror prosjektet kan gi både meg selv og andre en del aha opplevelser. Jeg skal bestrebe meg på å være åpen, men jeg vil aldri klare å skjule mine erfaringer.

1.2.2 Faglig

Min faglige bakgrunn for at jeg ønsker å ta fatt på denne oppgaven er fordi jeg har gjennomgått grundige religionssosiologiske studier både på grunnfag, mellomfag og mastergradsnivå ved Universitetet i Agder (tidligere Høgskolen i Agder). Jeg har blitt mer og mer inspirert av faget religionssosiologi. I tillegg ble jeg veldig inspirert av ledelsesstudiene som var tilknyttet praktisk teologi ved Ansgar Teologiske Høgskole. Jeg fikk interesse for

personlighetstyper og lederroller. Kirkelige ledere er noe jeg helt sikkert kommer til å jobbe videre med dersom det blir akademisk virksomhet på meg. Jeg er særlig opptatt av enkeltpersoners syn på seg selv og hvordan de legitimerer sin autoritet overfor andre. Jeg synes det er mest interessant i religiøse bevegelser. Det sier i høy grad noe om hvordan bevegelsene drives. Trosbevegelsene er ofte veldig knyttet til lederne.

1.2.3 Samfunnsmessig

Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter drives som store konsern. De selger en rekke produkter som videoer, talekassetter, CD, DVD, bøker, dataprogrammer og kurshefter. Dem produserer også en del effekter. En reklameplakat som jeg fikk fra Levende Ord Bibelsenter sto det følgende: *"Har du Enevald i bilen"*¹. Det er grunn til å anta at nedslagsfeltet til disse sentrene er mye større enn de som tilslutter seg bevegelsen. Åleskjær og Flåten er ikke bare pastorer i en menighet. De regnes av mange som eiere og øverste ledere. Slike ledere er veldig interessant i et samfunnsperspektiv. De representerer en retning i menighetslivet som er særegen. De utøver autoritet og har innflytelse langt ut over sine egne menigheter. Studien er interessant av flere grunner, for det første ansees ledere i trosbevegelsen for å være enerådende. Konsekvensen er at lederen sin egen autoritetsforståelse og rolleforståelse vil korrespondere med hvordan menigheten drives. For det andre har det en tendens til at menighetsmedlemmene tenker relativt likt lederen. Lederens ideer og visjoner har stor betydning og skaper popularitet og store medlemsmasser. Lederne påvirker ofte medlemmenes tanker og følelser i sterk grad. Jeg tror noe av nøkkelen for å forstå trosbevegelser er å forsøke å forstå ledernes egen autoritetsforståelse og rolleforståelse.

1.3 Vitenskapsteoretisk og faglig plassering av prosjektet

Faglig vil mitt prosjekt være under disiplinen religionssosiologi, med innslag av lederstudier og systematisk teologiske studier. Jeg går særlig inn i restaurasjonsteologien. Studien vil i hovedsak være religionssosiologi i og med at jeg bruker den kvalitative metoden, der jeg bruker intervjuobjekter og en stor mengde empirisk materiale fra disse pastorene som grunnlag for å besvare problemstillingen. Studien er et hermeneutisk studie. Det er mine egne subjektive fortolkninger av et gitt materiale som kommer til uttrykk. Metode og data som jeg har brukt i prosjektet kommer jeg tilbake til senere.

¹ Levende ord Media: 2005. *Brosjyre hvor det sto. "Har du Enevald i bilen"*

1.4 Teoretisk rammeverk

I det følgende vil jeg gjøre rede for hva slags teoretiske rammer jeg har for mitt prosjekt. Jeg skal gjøre rede for teorier om autoritet og lederroller. Jeg supplerer med noen organisasjonsteorier og teorier om religiøs typologi. Jeg vil komme inn på restaurasjonsteologien, fordi det er der lederne henter noe av sin inspirasjon for å drive en menighet. Jeg skal gjøre rede for de valgene jeg har gjort.

1.4.1 Teoriens plass og funksjon i prosjektet

Prosjektet går ut på å kartlegge Enevald Flåtens og Åge Åleskjærs sine respektive forståelse av sin egen autoritet og roller. Jeg ser det som et godt redaksjonelt hjelpemiddel å etablere en hovedteori om autoritet fra sosiologen Max Weber. I tillegg bruker jeg en del hjelpeteorier som supplerer hovedteorien. Jeg bruker teorier om legitimering av autoritet, teorier om lederroller, tanker fra restaurasjonsteologien, organisasjonsteorier og typologier over religiøse strømninger. Dette skal si noe om Flåtens og Åleskjærs autoritetsforståelse og rolleforståelse. Det er viktig for forståelsen av oppgaven at jeg definerer begrepet autoritet.

1.4.2 Autoritet

De norske religionssosiologene Inger Furseth og Pål Repstad gjengir Webers definisjon av autoritet.² Autoritet er det vi sier er legitimt. Legitimt betyr at maktbruken oppfattes som i orden av dem makten utøves overfor. Autoritet vil dermed skille seg fra maktutøvelse som baseres på tvang og trusler. Det finnes flere måter å utøve autoritet på. I mitt prosjekt blir det viktig å forsøke å finne ut av hvordan Åge Åleskjær som leder av Oslo Kristne senter og hvordan Enevald Flåtens som leder av Levende Ord Bibelsenter gjør bruk av og legitimerer sin egen autoritet.

² Furseth/Repstad 2003: s. 176. *"Innføring i religionssosiologi"*. Autoritet er legitimt. De refererer til Weber 1971.

1.4.3 Utdyping av autoritet.

Den tyske sosiologen Max Weber hevder at det finnes tre former for autoritet i rendyrket form.³ Den første er den tradisjonelle autoriteten. Den er grunnnet på sed og skikk. Det handler om vaner og manglende refleksjon om alternative maktforhold. Vi kan på den ene siden bruke tradisjonen til å legitimere sin egen autoritetsutøvelse, på den andre siden vil det være viktig å se hvordan de forholder seg til tradisjoner. I stabile samfunn har man en tendens til å rutinisere tenkningen, hevder Weber. Det har alltid vært sånn, derfor er det ingen poeng i å endre på noe. Endringer kan gjøre folk utrygge. Jeg skal undersøke hvordan Åleskjær og Flåten forholder seg til tradisjonen og hvordan de plasserer seg i forhold til Webers teori om tradisjonell autoritet. Det interessante spørsmålet er om Flåten og Åleskjær har en menighetstenkning som hviler på tradisjon, og på hvilken måte den gjør det. Eller tar de avstand fra tradisjoner og tradisjonelle tenkemåter? Det vil være av interesse å lytte til hvordan Flåten og Åleskjær ytrer seg om tradisjoner.

Den andre formen for autoritet er den karismatiske autoriteten. Begrepet karismatisk autoritet har Weber lånt av teologien. Innehaveren er tillagt spesielle egenskaper, av sine etterfølgere er personen tillagt spesielle egenskaper og et spesielt mandat til å utøve et spesielt kall eller oppdrag. Oppdraget kan være gitt direkte fra Gud. Den norske religionssosiologen Pål Repstad påpeker at en karismatisk leder lett kan påberope seg en profetisk autoritet.⁴ I form av at han ser på sine ord som Guds egne ord. Repstad påpeker at Weber tar i bruk det greske ordet Charismata som betyr nådegave. Nådegave er en gave gitt direkte fra Gud. Det finnes en annen måte å tenke om karismatisk autoritet. I sterke vekkelsesbevegelser kan man fort få en rutinisering av karisma. Da blir det en institusjonalisert karisma. Det vil si at lederens spesielle mandat bli knyttet mer til rollen enn til de individuelle personlige egenskapene. Slik vil det fort oppstå spenninger mellom de som ønsker å styre ut fra personlig karisma og de som innehar institusjonalisert karisma. I mitt prosjekt vil det være interessant å se på om autoritetsforståelsen til mine studieobjekter baseres på personlige nådegaver gitt direkte fra Gud, eller om de anser at oppgaven mer er gitt dem fordi de har kvaliteter og evner til å skjøtte dem.

³ Weber 1971: 91ff. Weber utdyper hva autoritet betyr.

⁴ Repstad 2000: 82 - 83. Sterke vekkelsesbevegelser kan være etablert rundt en sterk karismatisk leder. Etter to til tre generasjoner kan det fort bli en rutinisering av karisma. Ilden kan holdes brennende ved å knytte autoriteten mer til rollen enn til personen. Lederens mandat knyttes mer til rollen enn til personen.

Den tredje formen for autoritet er rasjonell - legal autoritet, som viser til to forskjellige autoritetsformer. Det rasjonelle hviler på kunnskap. Man kan tenke seg profesjonell autoritet, som er en autoritet du har i kraft av at du er utdannet pastor og har dermed den kunnskapen som skal til. Man kan tenke seg demokratisk autoritet, som er en autoritet basert på at du er valgt av et flertall. Det legale hviler på et lovgrunnlag. Det kan handle om byråkratisk autoritet som er styrt ut fra et lovverk, eller vedtekter som sier noe om din stilling som pastor. Et interessant spørsmål er om det finnes nedskrevne regler og normer som forteller noe om hva slags makt Enevald Flåten og Åge Åleskjær har i sine respektive menighetssentre. Et viktig spørsmål er hva slags autoritet de har i kraft av stillingsinstrukser, vedtekter eller andre lover og regler som gjelder for dem. Det vil også være interessant å se på hvordan de forholder seg til sine respektive profesjoner.

1.4.4 Legitimering av autoritet

Den norske sosiologen Harald Askeland hevder å finne to måter man kan legitimere sin autoritet på.⁵ Ordet legitimitet er ensbetydende med i orden eller i ordnede former.

Man kan ha en autorisert legitimitet. Min autoritet blir gitt fra mine overordnede. Mine overordnede gir meg da tilstrekkelig tillit til å fatte beslutninger innenfor en gitt ramme satt av dem. En kan ha en tilskrevet legitimitet. Det betyr at med aktørene eller underordnede gir meg tillit. En religiøs leder har et mandat fra sine medlemmer til å fatte beslutninger. Så lenge man har tillit fra sine medlemmer så utøver man autoritet. Vi kan derfor hevde at det finnes tre rene autoritetstyper etter Weber og to måter man kan legitimere hver av disse autoritetene på (som vist i tabellen).

⁵ Askeland 2000: 292 - 294. Askeland drøfter legitimeringsgrunnlaget ut fra de forskjellige autoritetsteoriene til Max Weber.

Autorisert legitimitet (fra overordnede)	Karismatisk autoritet, autorisert legitimeringsgrunnlag	Tradisjonell autoritet, autorisert legitimeringsgrunnlag	Legal- rasjonell autoritet, autorisert legitimeringsgrunnlag
Tilskrevet legitimitet, fra med aktører eller underordnede	Karismatisk autoritet, tilskrevet legitimeringsgrunnlag	Tradisjonell autoritet, tilskrevet legitimeringsgrunnlag	Legal- rasjonell autoritet, tilskrevet legitimeringsgrunnlag

Tabell 1 som viser autoritetsteorier og legitimering av disse.

I mitt prosjekt skal jeg undersøke legitimeringsgrunnlaget for mine studieobjekters autoritetsforståelse. Jeg har kun for øye hva de selv mener. Jeg vil i tillegg se hvordan Åleskjær og Flåten legitimerer sine egne roller. Et viktig spørsmål er om de har noen overordnede, for eksempel mentorer, eller om det kun er Gud som er overordnet dem.

Den delen som går på legitimering av autoritet fra med aktører, den kan jeg ikke gå mye inn i. Det gjør jeg kun om mine informanter ytrer seg om det. Jeg vektlegger ikke ytringer fra underordnede eller med aktører til mine informanter. Hvis jeg gjør det så er det kun for å belyse deres egen autoritetsforståelse og rolleforståelse.

1.4.5 Rolleteorier og lederoppgaver

Moderne lederteorier fanger opp en del av disse forventningene. Den norske ledelsesforskeren Morten Emil Berg formidler Mintzbergs tanker om lederroller.⁶ Mintzberg hevder det finnes tre hovedkategorier av roller som enhver leder må ivareta. Lederene har mellommenneskelige roller, lederen skal være en samlingsfigur og han skal være personalleder. I tillegg skal han motivere sine medarbeidere og løse konflikter. Lederene har en informasjonsrolle, rett informasjon skal formidles både internt og eksternt i en organisasjon. Lederene skal også ta beslutninger. En leder skal iverksette nye tiltak og utarbeide nye strategier. Jeg er særlig opptatt av hvordan Åleskjær og Flåten ser på mellommenneskelige relasjoner, hvordan de informerer og hvordan beslutningen tas. Jeg tror det er et viktig bidrag til å forstå hvordan Åleskjær og Flåten ser på sine egne roller i menigheten.

⁶ Berg 1996: 129 - 132. Om Mintzbergs teorier om lederroller. *Mintzberg 1975: Lederen og hans jobb, nytt fra samfunnsvitenskapene.*

De norske kirkeforskerne Cathrine Hansen og Morten Huse presenterte 17 roller for en del utvalgte prester i en levекårsundersøkelse.⁷ Prestene ble presentert for en liste på sytten roller. Disse rollene var administratoren, evangelisten, fagteologen, forkynneren, inspiratoren, kontaktskaperen, lederen, liturgen, massemediearbeideren, menighetsbyggeren, sjelesørgeren, sosialarbeideren, sosialetikeren, tilsynsmannen, underholderen, underviseren og den åndelige veilederen. Disse rollene mener jeg kan klassifiseres etter Mintzberg hovedinndeling som består i mellommenneskelige roller, informasjonsroller og beslutningsroller. Jeg har gjort det i en tabell.

⁷ Huse/Hansen 2002: *Hentet fra prestegjeld, prost og presteteam, kiforrapport nr 17. 2002.*

<i>Mellommenneskelige roller</i>	<i>Informasjonsroller</i>	<i>Beslutningsroller</i>
Lederen	Lederen	Lederen
Menighetsbyggeren	Menighetsbyggeren	Menighetsbyggeren
Tilsynsmannen	Tilsynsmannen	Tilsynsmannen
Kontaktskaperen	Kontaktskaperen	
Underviseren	Underviseren	
Forkynneren	Forkynneren	
Sosialetikeren	Sosialetikeren	
Evangelisten	Evangelisten	
Underholderen		
Inspiratoren		
Sosialarbeideren		
	Liturgen	
	Fagteologen	
		Administratoren
Sjelesørgeren		
	Massemediearbeideren	
Den åndelige veilederen		

Tabell 2: Klassifisering av roller

Noen av presterollene mener jeg kan ivareta både mellommenneskelige roller, informasjonsroller og beslutningsroller. Administratoren er den eneste som kun skal ivareta beslutningsroller. En administrator administrerer og tar beslutninger ut fra lover og regler og det han tror gagnar organisasjonen best.. Sjelesørgeren, inspiratoren, underholderen og den åndelige veilederen har en mer rendyrket mellommenneskelig rolle. Rollene er rettet mot

menneske. Ingen av disse har et informasjonsansvar eller fatter beslutninger.

Massemediearbeideren og liturgen har en rendyrket informasjonsrolle. Massemediearbeideren skal informere media om ulike hendelser til organisasjonens beste. Fagteologen arbeider med teologi som fag og informerer sine tilhørere gjennom ulike medier. Lederen, menighetsbyggeren og tilsynsmannen skal ivareta både det mellommenneskelige, de skal informere og fatte beslutninger. Lederen er nødt til å håndtere mennesker som leder, lederen må også informere sine underordnede på en tilfredsstillende måte og han må evne å fatte beslutninger. Menighetsbyggeren må arbeide tett opp til sine medlemmer. Han må innhente relevant informasjon og informere videre til ledelsen i menigheten og til sine medlemmer. Han må kunne evne å ta avgjørelser. Tilsynsmannen er nødt til å ha full oversikt over menigheten. Pastoren er en tilsynsmann. Rollen som tilsynsmann fyller det å innhente informasjon, han må jobbe tett på mennesker og han må kunne ta vanskelige beslutninger.

Jeg ser det ikke som nødvendig å utdype disse rollene noe videre her. Det viktigste blir å se hvordan Åleskjær og Flåten forstår noen av disse rollene. Det viktigste å vite er at lederen kan gå inn i alle disse rollene. En og samme person kan ha alle disse rollene. Autoritet og rolleforståelse henger nøye sammen. Din rolleforståelse i menigheten vil ofte styre din forståelse av din egen autoritet. Jeg kommer ikke til å gå systematisk inn i hvordan Åleskjær og Flåten forstår hver enkelt rolle. Jeg kommer bare til å si noe generelt om deres rolleforståelse. Jeg skal peke på likheter og forskjeller i deres respektive rolleforståelse. Disse teoriene er likevel en fruktbar teoretisk bakgrunn.

1.4.6 Organisasjonsteoretiske perspektiver

Den norske sosiologen Olaf Aagedal bruker de norske organisasjonsforskerne Per Selle og Bjarne Øymyr sin typologi for analyse av frivillige organisasjoner i sitt forskningsarbeid om bedehusfolket.⁸ Modellen bygger på tre dimensjoner. Innenfor aktivitetsdimensjonen er spørsmålet om arbeidet er utoverrettet mot omgivelsene eller om den er innoverrettet mot organisasjonens egne medlemmer. Ideologidimensjonen dreier seg om normer og verdier, som enten står i opposisjon til omgivelsene rundt eller tilslutter seg omgivelsene. Sosialiseringdimensjonen handler om hva organisasjonen gjør med medlemmene. Påvirkes medlemmenes tanker og følelser i sterk eller svak grad av organisasjonsarbeidet. Disse

⁸ Aagedal 2001: 80 - 81. han bruker Per Selle og Bjarne Øymyrs typologier over frivillige organisasjoner. *Selle og Øymyr 1995. frivillig organisering og demokrati. Det frivillige organisasjonsarbeidet endrer seg 1940 - 1990.*

dimensjonene blir viktige for å se på om deres organisasjoner påvirker Åleskjærs og Flåtens autoritetsforståelse og rolleforståelse. Jeg kommer til å sammenlikne hvordan Åleskjær og Flåten mener de styrer sine respektive organisasjoner i praksis.

1.4.7 Typologier over religiøse strømninger

De britiske sosiologene Linda Woodhead og Pål Heelas mener å finne tre typologier over religiøse strømninger.⁹ De bruker religion of difference, disse strømningene skiller skarpt mellom det menneskelige og det guddommelige. De beskriver en ytre form for religion of difference. De er kritisk til begrepet fundamentalisme, men det de beskriver mener jeg er fruktbart å kalle fundamentalisme på tross av at de selv er kritisk til begrepet.

Fundamentalisme er den ytterste formen for en slik strømning. Fundamentalisten er innadvent og lukker seg ute fra verden. De vektlegger lydighet og lojalitet. De mener å ha en monopol på sannheten. Slike bevegelser skiller skarpt mellom religiøs og verdslig livsstil, mellom menn og kvinner og mellom barn og voksne. De bruker også en teori om Religion of humanity, det er mer menneskelighetsreligioner eller liberale religioner. Her er det ikke så skarpt skille mellom det menneskelige og det guddommelige som det er i religion of difference strømninger. Det menneskelige og humane er viktig og positivt vurdert. Så er det lov å bruke fornuften. Gud blir mer en venn enn en streng far. Religionen både kan og må endre seg i og med samfunnsendringen. De er kritiske til tradisjoner og autoriteter. Det er en toleranse men innenfor humanismens grenser. I tillegg benytter de seg av spirituality of life. Dette er mer selvorienterte strømninger, der det religiøse skal tilpasses den enkeltes behov. Med stor vekt på egne følelser og erfaringer. Disse strømningene er individualistiske, det hellige ligger inni menneske og i naturen. Strømningene har stor vekt på selvrealisering og selvutvikling. De er særlig kritisk til tradisjoner og autoriteter. Det skal ikke være noe faste institusjoner. Disse typologiene vil jeg bruke til å vise hva slags virksomheter Åleskjær og Flåten er leder for. Typologiene viser en del trekk som er typisk for Åleskjærs og Flåtens tankegang. Jeg vil ha interesse for å se om de ønsker å isolere seg fra samfunnet eller om de går i retning av å tilpasse seg samfunnet. Blir de mer tilbaketrukkne og fundamentalistiske, eller blir de mer åpne og menneskeorienterte, eller trekker de seg mer inn i seg selv.

⁹ Heelas/ woodhead 2000 15 - 171. "*Religion in modern times*". Boken er en artikkelsamling. I bokens første del er det skrevet en rekke artikler som viser kjennetegn på tre religionstyper. 1. Religion of difference. 2. Religion of humanity. 3. Spirituality of life.

Organisasjonstenkningen og typologiene over religiøse strømninger blir et nyttig teoretisk verktøy for å forstå Åleskjærs og Flåtens autoritetsforståelse og rolleforståelse og ikke minst hvordan de mener de styrer sine menigheter og hvordan de mener menigheten skal og bør styres.

1.4.8 Restaurasjonsteologien

Hans Hodne skrev i sin tid en hovedfagsoppgave om restaurasjonsteologien.

Restaurasjonsteologien vil være et viktig bidrag til å forstå¹⁰ tankegangen til begge mine studieobjekter. Hodne fremstiller det teologiske hovedinnhold i restaurasjonsteologien.

Tanken om restaurasjon eller gjenopprettelse er knyttet til tanken om kirkens forfall.

Teologen David Mathew mener å påpeke at kirkens fall besto i at den falt fra den rene lære, den har modifisert den bibelske praksis og da spesielt er det alvorlig deres syn på barnedåpen. Kirken har i økende grad fokusert på sakramentalisme og ritualisme. Fokuset har blitt flyttet over på mystikk i stedet for den levende karismatisk pregede gudstjenesten. Kirken har også forlatt den nytestamentlige lederordningen. Konsekvensen er at vi har fått ubibelske organisasjoner. Mathew hevder å ha funnet ut hva som må til for å gjenopprette dagens menighet. Alle måtte få del i åndsåpen, så de gjennom det kunne ta del i Den Hellige Ånds gaver. Troen på verdens ende var viktig å ha for øye. Apostel og profetembetet måtte restaureres. Apostelteam ble viktig for at apostlene kunne utføre sin tjeneste og gjerning. Disippelgjøring ble praktisert under Guds ledere i den lokale menighet. Ledere ble trenet til å bli disipler. Gjennom dette skulle det ikke være kirkesplittelser. Ny frihet ble gitt der all ære og all pris skulle tilfalle Gud. Apostelembetet sto øverst i hierarkiet, men apostelforståelsen var også hierarkisk. Jesus var den største apostel, de 12 som var lammets 12 apostler hadde en spesiell funksjon. Den tredje kategorien er apostler ut fra ef 4, 11. Disse er apostler etter pinse. Disse er sendt til menighetene. Menigheter i dag er menigheter etter pinse. Det blir interessant å se hvor viktig disse tankene er for Flåten og Åleskjærs. Restaurasjonsteologien mener jeg er et viktig grunnlag for å forstå hvordan Åleskjær og Flåten tenker om sin autoritet og sine roller.

¹⁰ Hodne 1999: 29 - 58 Restaurasjonsteologiens hovedinnhold blir grundig fremstilt i denne oppgaven. Teologen David Mathew er en viktig inspirasjonskilde for denne oppgaven.

Kapittel 2 Metode og data

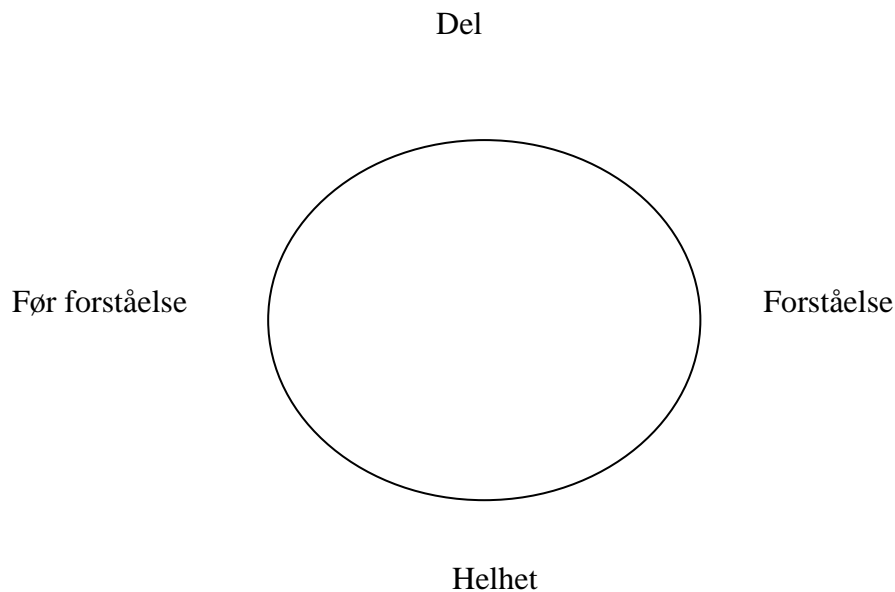
Høsten 2005 bestemte jeg meg for å skrive oppgave om lederforståelse til to toppledere i trosbevegelsen. Jeg skal i det følgende kapitlet komme inn på hvilke metoder jeg har brukt for å gjennomføre dette prosjektet. Jeg skal si noe om hvilket teoretisk framgangsmåter jeg har brukt og hvilket empirisk materiale jeg har anvendt. Jeg vil si noe om innsamling av det empiriske materiale og hvordan jeg systematisk har arbeidet med det empiriske materiale.

2.1 Den hermeneutiske metode

Studien er en intensivstudie av Åge Åleskjær som leder av Oslo Kristne Senter og Enevald Flåten som til 2006 var leder av Levende Ord Bibelsenter. Jeg har brukt den kvalitative metode, ved hjelp av et grundig dybdeintervju med Åge Åleskjær og et intervju med Runar Sjøstad, en av utbryterne i Levende Ord Bibelsenter. Jeg har brukt observasjon i form av at jeg besøkte Oslo Kristne Senter på Kjeller. Levende ord har jeg bare gjort en stemningsrapport ut fra de kassett og cd opptak som er gjort. Jeg har også gjort bruk av tilfeldige informanter der jeg har sett at det er nødvendig. Jeg har lest bøker og hørt på forkynnelse. Prosjektet er empirinært og bærer sterkt preg av det empiriske materiale.. Jeg er selv fortolker av mine funn, fortolkningene er subjektive, men jeg har forsøkt å være så saksvarende som mulig. Jeg har ikke brukt store kvantitative spørreundersøkelser, samt at jeg har satset på kvalitet og dybde fremfor å bruke mange informanter. Problemstillingen jeg har valgt mener jeg løses best ved hjelp av den kvalitative metoden.

De svenske sosiologene Mats Alvesson og Kai Skoldberg gjør nøye rede for den hermeneutiske sirkel og bruken av den.¹¹ Det viktigste i forhold til mitt prosjekt er forståelsen av materiale. Først hadde jeg en forforståelse av det jeg skulle arbeide med. Jeg hadde mine fordommer med meg i bagasjen. Jeg samlet inn et stort og omfattende empirisk materiale. Jeg satt sammen de ulike delene til en helhetlig oversikt. Til sist fikk jeg en ny forståelse basert på de funnene jeg gjorde. Jeg har systematisk analysert det empiriske materiale opp mot mitt teorigrunnlag.

¹¹ Alvesson/Skoldberg 1994: 165. *Tolkning och reflektion: vitenskapsfilosofi och kvalitativ metode.*

Figur 1 Den Hermeneutiske sirkel: Viser den hermeneutiske prosessen

Den hermeneutiske forskningsmetoden er til sist forskerens subjektive fortolkning av de funnene forskeren gjør. Jeg har gjort et utvalg av hva jeg mener er relevant for mitt prosjekt. Jeg har brukt utvalget til å komme frem til mine konklusjoner. Jeg står som en subjektiv aktør i min undersøkelse av Åleskjær og Flåten. Jeg har gått i dialog med det materiale jeg har, de ulike delene har jeg forsøkt å gjøre til en helhet og forforståelsen har blitt korrigert. Jeg har fått en ny forståelse. Denne hermeneutiske prosessen illustreres i den hermeneutiske sirkel (Se ovenfor)

2.2 De teoretisk perspektivene

Jeg har brukt autoritetsteorier fra den klassiske religionssosiologen Max Weber. Jeg har benyttet teorier om ulike måter å legitimere autoritetsutøvelse på. Jeg har anvendt moderne teorier om lederroller og presteroller. Disse teoriene bruker jeg i dialog med det empiriske materiale. Det er viktig for å skape en forståelse av det jeg undersøker. Teorier om autoritet og legitimering av autoritet og teorier om lederroller og presteroller mener jeg gir et godt grunnlag for å gi en fruktbar framstilling av prosjektet. I tillegg har jeg brukt noe moderne organisasjonsteori og typologier over religiøse strømninger. Det skal gi en bredere forståelse

av Åleskjærs og Flåtens autoritetsforståelse og rolleforståelse. Restaurasjonsteologien ligger der som et bakteppe. Den mener jeg forteller noe om grunnlaget for hvordan Åleskjær og Flåten forstår seg selv. Jeg tror det er vanskelig å forstå hvordan og hvorfor de tenker slik de gjør uten kjennskap til restaurasjonsteologien.

2.3 Det empiriske materiale

Jeg har samlet inn et omfattende empirisk materiale. Jeg har gjort en grundig sortering av alle data. I det følgende vil jeg gjøre rede for hvordan jeg har samlet inn og arbeidet med dette materialet.

2.3.1 Innsamlingen av det empiriske materialet

Høsten 2005 begynte jeg å se etter det empiriske materialet. Jeg gikk inn på Oslo kristne Senter og Levende ord Bibelsenters hjemmesider.¹² Av Oslo Kristne Senter kjøpte jeg sirka 10 CD album som inneholder forkynnelse av Åleskjær. Jeg kjøpte en rekke bøker som Åleskjær har skrevet. Av Levende Ord Bibelsenter kjøpte jeg omtrent 12 CD album som inneholdt forkynnelse av Flåten. Jeg kjøpte 6 bøker som er forfattet av Flåten. Av Åleskjær kjøpte jeg ca 30 CD plater som inneholder forkynnelse fra tidsrommet 1998 – 2005. Jeg samlet inn til sammen 60 timer med forkynnelse og ca 3000 sider med bøker. Jeg har betalt sentrene 6000 – 7000kr til sammen for dette materialet. I tillegg fikk jeg låne en del kassetter av ulike personer. Jeg lastet ned ulike artikler fra internett. Jeg har brukt avisinnlegg og artikler. Jeg deltok på lederkonferansen i Oslo Kristne Senter 28. - 29. januar 2006. Jeg deltok på noe som dem kalte for Workshop. Åge Åleskjær og hans sønn Thomas Åleskjær ledet dette sammen. Det var anledning til å stille spørsmål på en lapp. Jeg benyttet anledningen til det. Jeg stilte spørsmålet: "Hvordan skal en leder utøve autoritet overfor dem han leder?". Åleskjær svarte grundig på det. På kvelden lørdag 28. Januar 2006 deltok jeg på et 2,5 timers langt møte. Søndag morgen deltok jeg på et 2 timers møte. Disse møtene spilte jeg opp på bånd og skrev dem ut ord for ord.

¹² Internettsøk 2005: *oks.no* og *Levendeord.no*. Dette er hjemmesidene til Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter. Jeg understreker at mye av det materialet jeg fant på *Levendeord.no* er nå tatt bort. Det eksisterer ikke lenger

Tirsdag 4. april 2006 var jeg igjen på besøk til Oslo Kristne Senter på Kjeller. Åleskjær stilte da opp til et intervju. Intervjuet varte hele 90 minutter. Jeg fikk tillatelse av Åleskjær til å ta alt opp på bånd og bruke hele materiale. Jeg skrev ut hele intervjuet ord for ord. Jeg lærte mye av den prosessen.

Jeg hadde tenkt å få til noe liknende i Levende Ord Bibelsenter i Bergen. Det var ikke mulig på grunn av konflikten. Jeg fikk verken til et intervju eller et besøk. Flåten var sykemeldt. Det gjorde at et observasjonsstudie i Levende Ord Bibelsenter var umulig. Jeg så det likevel som fruktbart å intervju en av de som virkelig fikk kjenne Flåtens maktutøvelse på kroppen. Runar Sjøstad og hans kone Nina ville flytte til Sørlandet. Flåten ville nekte dem å flytte. Fredag 12.mars 2006 møtte jeg Runar Sjøstad og hans kone Nina i Lyngdal. Jeg hadde et 45 minutters intervju med Runar og snakket 7 minutter med Nina og Runar sammen. Jeg fikk tillatelse til å bruke fullt navn av begge to, og jeg fikk ta opp intervjuet på bånd. Jeg skrev ut hele dette intervjuet. Noe av det har jeg brukt i empirikapitlet om Flåten.

Jeg har bevisst valgt å bruke materiale som er fra 1998 – 2006. Jeg har gjort noen observasjoner i tidligere materiale. Ut fra min problemstilling kan jeg ikke se at tidligere materiale er nødvendig. Jeg observerer små endringer. Derfor regner jeg materialet fra 1998 - 2006 som et representativt utvalg i forhold til prosjektets problemstilling.

2.3.2 Arbeidet med det empiriske materialet

Det var stort behov for å sortere ut. Veldig mye av materialet var ikke relevant for min problemstilling. Jeg begynte å høre gjennom CD platene plate for plate og skrev ned en mengde sitater. Til sammen hadde jeg ca 400 sider med sitater. Jeg leste bøkene, tok notater og skrev ned viktige sitater. Intervjuene ble skrevet ut ord for ord. Jeg sorterte og satte de inn i sammenheng med problemstillingen. Det største arbeidet var å sortere de 400 sidene med sitater. Jeg satte sitatene i sammenheng med problemstillingen. Jeg har valgt å bruke en stor mengde sitater i empirikapitlene. Jeg bruker direkte sitater fra forkynnelser, intervjuer, bøker og artikler. Jeg gjorde noen observasjonsnotater da jeg var på besøk til Oslo Kristne Senter. Jeg har også brukt noen sitater fra talene Åleskjær holdt på lederkonferansen 28. – 29. Januar 2006. Noen sitater er brukt fra tilfeldige anonyme informanter. Jeg har bevisst valgt å la mest mulig av det empiriske materiale tale for seg i to empirikapitler. Det gjør prosjektet særlig empirinært.

Jeg har foretatt en grundig systematisk analyse av Åleskjærs og Flåtens autoritetsforståelse og rolleforståelse. Jeg har også analysert hvordan Åleskjær og Flåten mener de driver sine respektive menigheter. Analysene er gjort på grunnlag av det empiriske materiale knyttet opp mot mitt teorigrunnlag. Til sist har jeg gjort selvstendige konklusjoner basert på den systematiske analysen. Mine konklusjoner har jeg satt i perspektiv. Studien sier noe om Åleskjær og Flåten som ledere. Samtidig sier studien noe om ledere i trosbevegelsen generelt, og konsekvensene av deres lederforståelse og lederstilen de representerer.

2.4 Forskningsetiske vurderinger

Alt i alt mener jeg at jeg holder meg innenfor forskningsetiske forsvarlige rammer. Det kan diskuteres om en utbryter av en menighet skal intervjues. Skuffede mennesker er kanskje ikke de mest objektive, kanskje trenger de også å beskyttes mot seg selv. Vedkommende har selv brukt navn og bilde i media. Derfor ser jeg ikke noen betenkeligheter med å bruke fullt navn i min oppgave. Jeg har hørt gjennom offentlige publisert forkynnelser. Noe er publisert på internett, for eksempel Flåtens artikkel: "*Bygg et vinnerteam*". Grunnen til at jeg brukte denne artikkelen er fordi den poengterer en del av det Flåten forkynner. Informanter utenom dette har jeg anonymisert på forskningsetisk forsvarlig måte. Den eneste som kanskje ikke er 100 prosent forsvarlig anonymisert er møtelederen ved lederseminaret ved Oslo Kristne Senter. Noe jeg har klarert med Oslo Kristne Senter. De har sagt muntlig at det er greit at jeg bruker notater jeg har tatt fra møte deres. Jeg er klar over at jeg bruker rimelig nærgående karakteristikk av Åleskjær og Flåten. Det mener jeg likevel er etisk forsvarlig fordi de er personer som selv har søkt offentligheten.

2.5 Fremdriftsplan

Jeg begynte å arbeide på prosjektet høsten 2005. Jeg hadde først et metodekurs og vi la fram prosjektbeskrivelse i oktober 2005. I februar 2006 la jeg fram et kapittelutkast og fikk tilbakemelding. Mye gikk galt med oppgaveskrivningen fra da av, det ble mye sporadisk skriving. I perioder hadde jeg skrivevegring. I juli 2006 begynte jeg å arbeide som prestevikar. Det kompliserte arbeidet med prosjektet. Sommeren 2007 fikk jeg en ny giv til å fortsette med oppgaven. I slutten av august 2007 fikk jeg en uke avspasering. Den uken skrev jeg meg gjennom oppgaven så jeg hadde et utkast. Jeg har brukt en god venninne til å se

gjennom språket. Noe som har vært høyst nødvendig. Jeg anbefaler ingen andre å gjøre det på denne måten. Oppgaven har ligget tungt over mine skuldre, men det har vært et interessant emne å arbeide med. Det har gitt meg noen rike opplevelser og mye ny kunnskap. .

2.6 Den videre gangen i prosjektet.

I det følgende kommer jeg til å gi en historisk innføring. Jeg vil beskrive dannelsen av Oslo Kristne Senter og Levende Ord bibelsenter. Jeg vil si noe om deres respektive organisasjoner og litt om tidligere forskning. Kapittel 4 og 5 kommer til å være rene empirikapitler. Flåten og Åleskjær skal få komme mest mulig til ordet. Kapittel 6 blir en grundig systematisk analyse. Det empiriske materiale settes systematisk opp mot teorigrunnlaget. Kapittel 7 er viet til mine selvstendige konklusjoner. Kapittel 8 har jeg gitt rom for ettertanke og kritikk av egen oppgave. Jeg vil også komme inn på hva som kan være fruktbart å forske videre på. Helt til slutt har jeg et eget sammendrag, der jeg oppsummerer de åtte første kapitlene.

Kapittel 3 Historisk bakgrunn, dannelsen av Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter, Organisasjon, tidligere arbeid.

Dette kapittelet omhandler den historiske bakgrunn og hvordan organisasjonene til Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter fungerer. Samt skal vi se litt på noe av den tidligere forskningen på dette emne.

3.1 Dannelsen av Oslo Kristne Senter

I mitt intervju med Åge Åleskjær ¹³ og i hans egen bok "Snadder på troens vei" ¹⁴ forteller Åleskjær om mye av historien rundt dannelsen. Åleskjær er utdannet lærer og arbeidet som realfaglærer. I 14 år var han forkynner i Sarons dal der han arbeidet under Aril Edvardsen. Han klarte ikke å slå seg til ro med det. I 1984 bestemte han seg for å ta med seg sin familie til Tulsa Oklahoma i USA. Han begynte på bibelskole hos Kenneth Hagin. Dette skulle bli et viktig opphold for Åleskjær. Han kom i kontakt med en menighet i Tulsa som de kalte Victory Christian Center. Det var mange slike Christian Center i Tulsa Oklahoma. Han var

¹³ Åleskjær 2006: *Intervju foretatt 4. april 2006*. Ved Oslo Kristne Senter ved Kjeller.

¹⁴ Åleskjær 1998: "Snadder på troens vei".

med i et fellesskap på Furuseth den tiden han reiste til USA. Da han dro hadde han etablert en flokk på 40 personer på Furuseth. Etter det året på bibelskolen kom han hjem og startet Grorud Kristne Senter i 1985. Etter hvert fikk de med seg folk fra store områder i Oslo. Da ble det litt kunstig å kalle menigheten for Grorud Kristne Senter. Der skiftet navn til Oslo Kristne Senter i 1990. De flyttet etter hvert til Haugenstua til et nytt menighetslokale, før de havnet på Kjeller i nærheten av Lillestrøm der hvor de er i dag. I dag teller Oslo Kristne senter ca 3000 medlemmer. De har hatt en svak tilbakegang den siste tiden. Oslo Kristne Senter har to hovedvisjoner.¹⁵ Det ene er å realisere urkristendommen. De skulle restaurere menigheten så den ble som de første kristne menigheter. Det andre er at de skal bygge menigheter og det skal bli stor menighetsvekst.

3.2 Dannelsen av Levende Ord Bibelsenter

På hjemmesiden til Levende Ord Bibelsenter står det en kronologisk oversikt over Flåtens historie med Levende Ord Bibelsenter.¹⁶ Flåten sto som grunnlegger, pastor og den ubestridte leder av Levende Ord bibelsenter frem til 2006. Vi skal se hvordan utviklingen skjedde i Flåtens liv. Allerede i 1978 etablerte Flåten cellegrupper på Nærbø, Jæren. Den gangen var Flåten medlem av misjonsforbundet. I 1979 dannes Nærbø frie misjonsmenighet med Flåten som formann. I 1980 begynner Flåten sitt 4årige pastorstudie på Ansgar- høyskolen. Rett etter at han er ferdig utdannet pastor etablerer han en ny menighet i Egersund. Han kalte menigheten "*Egersund for Jesus*". I 1986 kommer Flåten for første gang i kontakt med "*Livets Ord*" i Uppsala. Han bryter med misjonsforbundet, det skjer på generalforsamlingen, der Flåten reiser seg og går. Han reiser til Zimbabwe og er med på å utvikle et menighetssenter i Malawi. Samme året blir det et gjennombrudd, med en vekkelse på Lindås nord for Bergen.

I 1987 dannes Jæren Kristne Senter med Flåten som pastor. Høsten samme året begynner Flåten i 1. klasse på Livets Ord Bibelsenter i Uppsala. I 1988 starter Jæren kristne senter bibelskole og de får 50 elever til å begynne. Jæren Kristne Senter blir en stor menighet og de flytter inn i kjelleren på samfunnshuset på Nærbø. I 1989 starter 2. klasse på Jæren Kristne Senter bibelskole opp. I 1990 starter kristen grunnskole for 1. – 3. klasse opp. Ulf Ekman besøker Nærbøhallen samme året, det blir fullt hus.

¹⁵ Vedtektene fra Oslo Kristne Senter gjeldende fra 1990.

¹⁶ Hjemmesiden til Levende Ord Bibelsenter 2006: "*levendeord.no*".

I 1991 hevdes det at Gud gir pastor Enevald Flåten ordene, *"Bergen er en viktig by for Gud"*. I 1992 flytter familien Flåten til Bergen. Livets Ord Bergen blir grunnlagt. I 1994 skifter det navn til Levende Ord Bibelsenter. Ulf Ekman står som mentor og en slags tilsynsmann for menigheten. Samme året starter Levende Ord Bibelsenter en ny menighet i Farsund og på Stord.

I 1996 blir menighetens lokaler i Bergen satt i brann. Flåten får et brev der det trues med å bombe hele menigheten. I 1998 fikk menigheten en ny hovedsal. I 1999 blir Bergen Kristne Senter i Nordhordland en del av Levende Ord Bibelsenter. I 2000 har Flåten en lang møteserie på Færøyene. Johnny Christiansen overtar som pastor i Egersund. Flåten startet opp pionerkurs.

I 2001 får Flåten en ny visjon om å bygge 50 nye bibelskoler for trening av pionerarbeidere over hele Verden. Den første startes i Kashmir i India. I 2003 startet ny lederlinje på Levende Ord Bibelskole på Jæren. I 2004 inngår Levende Ord Bibelsenter en avtale om nybygg på Kasperkollen på Kråkenes i Bergen. Det skal bli Levende Ord Bibelsenter sitt nye hovedsenter. I 2005 ble toppolitikere invitert til valgduell på Kråkenes.

På det meste telte Levende Ord Bibelsenter over 2500 medlemmer. I 2006 startet en langvarig konflikt som fører til at Flåten må gå ut i permisjon. Mange melder seg ut av menigheten. Det blir en lang tid med medieoppstyr og utfallet av konflikten er heller ikke gitt på det nåværende tidspunkt.

3.3 Organisasjonene til Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter

I det følgende skal jeg gjøre rede for hvordan Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter organiseres. Jeg går ikke veldig i detalj på dette, men jeg gir en liten beskrivelse av hva slags virksomheter som drives. Både Levende Ord og Oslo Kristne Senter har inne mennesker på ulike engasjementer. Derfor er det litt vanskelig å sette et nøyaktig antall lønnet personell. De har ofte hatt mellom 50 og 100 personer i arbeid. Verken Levende Ord Bibelsenter eller Oslo Kristne Senter praktiserer konfirmasjon, men de har et omfattende barne og ungdomsarbeid.

¹⁷ Begge organisasjonene er opptatt av menighetsbygging og menighetsvekst. Begge er et hovedsenter i en bevegelse med flere menigheter.

Oslo Kristne senter består av et pastorens råd, et økonomiråd, en administrasjon, deretter er det delt opp i ulike ansvarssektorer. Noen arbeider med sjelesorg, noen arbeider med bokhandelen, noen driver ungdomsarbeid, noen driver kaffe, noen driver med lydanlegget.

Åge Åleskjær kan fortelle at Oslo Kristne senter er en hierarkisk bygning. Han selv er innsatt på livstid, men han er likevel avsettelig i en krisesituasjon.¹⁸ Hvis økonomirådet eller pastorens råd vil avsette ham så kan de reise sak. De vil kunne ta det opp til menighetens generalforsamling. Hvis to tredeler av generalforsamlingen mener han må gå, da må han gå.¹⁹ Noen arbeider med menighetsplanting og noen driver ytremisjon, noen har ansvar for bibelskolen. Det meste av arbeidet drives på frivillig basis.

Levende ord er organisert med et hovedstyre på 7 personer. Flåten har hatt vetorett i styre.²⁰ De har en egen ungdomspastor, misjonærer og ulike grupper som reiser rundt. De har pastorer plassert i ulike menigheter både i Norge og internasjonalt. Denne organisasjonen drives som en ren hierarkisk bygning. Fra topplederen, til toppledelsen og delegering nedover. De har ulike sektorer. Noen tar seg av sjelesorg, noen økonomi, noen administrasjon og det er ulike sekretærer.

Det som er spesielt med disse organisasjonene er at de har en enerådende og i praksis uoppsigelig leder. Oslo Kristne Senter har noe i vedtektene som kan brukes i kriser, Levende Ord Bibelsenter har ingen slike vedtekter til bruk i krise. I Oslo Kristne Senter er pastoren avsettelig, noe han ikke er i Levende Ord Bibelsenter.

¹⁷ Jakobsen 1993: 219 - 228 "*Kristne kirker og trossamfunn*", De har skrevet en artikkel i denne fagboka som de kalte for "*Kristensentrene/trosmenighetene*",

¹⁸ Åleskjær 2006: "*Intervju 4. april ved Oslo Kristne Senter ved Kjeller*".

¹⁹ Vedtekter for Oslo Kristne Senter gjeldende fra 1990. Vedtektene sier noe om hvordan pastoren kan avsettes.

²⁰ Vedtektene for Levende Ord Bibelsenter gjeldende fra 1994: NB: Disse vedtektene eksisterer ikke lenger.

3.4 Tidligere arbeid av interesse

Forskningen som er gjort på trosbevegelser har som regel vært ulike typer av menighetsstudier. Det er ingen forskning nasjonalt som er gjort på hvordan ledere i trosbevegelser forstår seg selv. Jeg vil presisere at begrepet trosmenighet kanskje ikke er helt dekkende. Leif Jakobsen som var styreleder i Levende Ord Bibelsenter da konflikten med Flåten pågikk, har skrevet et kapittel i fagboka ”*Kristne kirker og trossamfunn*”²¹

Jakobsen er opptatt av inspirasjonskildene. Blant annet så har Kenneth Hagin og Ulf Ekman vært viktige internasjonale inspirasjonskilder. Aril Edvardsen har vært en viktig inspirasjonskilde her hjemme.

Den norske teologen Paul Leer- Salvesen har skrevet en bok om Aril Edvardsen.²² Boken handlet om Aril Edvardsen som leder og Sarons dal som bevegelse. Leer-Salvesen gikk på møter og leste bøkene til Arild Edvardsen. Ut fra det skrev han en bok om Aril Edvardsen. Aril Edvardsen ansees likevel ikke noe annet enn en viktig inspirasjonskilde til trosbevegelsen.

Den norske teologen Hans Hodne skrev en interessant hovedfagsoppgave om restaurasjonsteologien.²³ Denne forskningen så jeg nytteverdien av å ha som mitt teoretiske grunnlag. Restaurasjonsteologien handler i første omgang om hvordan menigheten kan bli som urkirken eller som de første kristne menigheter.

Det finnes en del internasjonal forskning om trosbevegelser, men det har jeg valgt å la være å forholde meg til i dette prosjektet.

²¹ Jakobsen 1993: ”*Kristne kirker og trossamfunn*” Jacobsen skrev en artikkel i denne fagboken. ”*Kristensentrene/trosmenighetene*. Begrepet trosmenighet er et bredt og et problematisk begrep. Ulf Ekman og Kenneth Hagin er sentrale inspirasjonskilder. Trosbevegelsen er ingen enhetlig bevegelse, menighetene er lokalt forankret.

²² Leer- Salvesen 1974: *Aril Edvardsen: mannen og bevegelsen i Sarons Dal*.

²³ Hodne 1999. ”*Restaurasjonsteologien*” En hovedfagsoppgave ved Det teologiske menighetsfakultet. Oslo

Kapittel 4 Åge Åleskjær: Pastoren i Oslo Kristne Senter

I kapittel fire og fem skal jeg presentere mitt empiriske materiale. Disse kapitlene blir mest mulig empirinære. Jeg har valgt å bruke mange ulike sitater som jeg kommenterer store deler av. I kapittel 4 skal jeg legge frem det empiriske materiale til Åge Åleskjær. I kapittel 5 skal jeg legge frem det empiriske materialet til Enevald Flåten. Kapittel 4 og 5 skal danne det empiriske grunnlaget for den systematiske og mer teoristyrte analysen i kapittel 6 og konklusjonen i kapittel 7. Materialet jeg nå skal presentere er basert på Åleskjærs egne ytringer i form av forkynnelse og forfatterskap, et feltarbeid et intervju og kilder fra noen anonyme informanter.

4.1 Åge Åleskjærs forståelse av hvordan en leder skal utøve autoritet.

Jeg vil nå gå detaljert inn på hvordan Åleskjær på ulike måter uttaler seg om kristne ledere og deres autoritet. Hvordan han tenker om Guds prinsipper for autoritet og underordning. Vi skal se hvordan han tenker om Guds autoritet i menigheten. Det er interessant å se hvilke forbilder han har og hvordan han ser på sine forbilder. Viktige perspektiver vil være Åleskjærs syn på tjenestegavene, de problemer vi har med å underordne oss, kallet og den autoriteten det gir.

4.1.2 Workshop: En leders autoritetsutøvelse

Lørdag 29. januar hadde Tomas og Åge Åleskjær Work shop sammen på lederkonferansen på Oslo Kristne Senter.²⁴ De hadde et innlegg hver. Til slutt kunne tilhørerne skrive et spørsmål på en lapp som ble levert dem. Spørsmålene ble besvart i tur og orden. Jeg stilte spørsmålet: "Hvordan skal en leder utøve autoritet overfor de han leder?" Her er noen av svarene Åleskjær på det spørsmålet.

"Det er jo nettopp det at en leder vil jo gå foran vise vei være kjærlig osv sånn. Som det står at Jesus er den gode hyrde, men samtidig så vil det være situasjoner hvor en leder må konfrontere ting, slik som Paulus gjorde med Peter for eksempel"

En leder skal være en kjærlig veiviser. En kristen leder skal konfrontere sine medarbeidere når det er nødvendig. Det er Åleskjærs oppgave som leder av Oslo Kristne Senter å konfrontere sine underordnede.

²⁴ Workshop ved Thomas og Åge Åleskjær 2006: Den ble holdt på lederkonferansens nest siste dag. Lederkonferansen ble holdt fra onsdag 25. januar - søndag 29. januar 2006.

”Hvis du vil være med i en menighetssammenheng så må man jo ha grunnleggende tro på at den pastoren som er der og at den menigheten som er der, har jeg lyst til å være med i. For det er jo helt frivillig det vet du å være med der eller ei.”

Åleskjær understreker viktigheten av at man må være ett med pastorens og menighetens måte å tenke på. Frivillighet og tro på pastoren er helt nødvendig for en som er medlem av en menighet. Det er begrenset anledning til innvendinger mot pastoren.

”Jeg kan virke veldig snill og jovial. Men de som da har vært innside i Oslo Kristne Senter opp gjennom årene vet at samtidig er jeg veldig sta. Jeg husker det var en som sa til meg en gang. Jeg skjønner jo det at jeg har tapt. Jeg skjønner det at det er du som vinner. Ja, hvorfor tok han da den kranglerunden med meg da? Det var flere runder liksom før han gav seg. Enda han sa det først at jeg skjønner det at jeg har tapt sa han. Ja hvis du skjønner at du har tapt så finn deg en menighet hvor du vinner.”

Å opponere mot pastoren er grunnleggende feil holdning, mener Åleskjær. Medlemmene i Oslo Kristne Senter må ha tro på sin pastor. Hvis de er i opposisjon til pastoren bør de finne seg en annen menighet.

4.1.2 Guds prinsipper for autoritet og underordning

I sin bok Troens grunnvoller skriver Åleskjær noe om Guds prinsipper for autoritet og underordning.²⁵ Jeg skal plukke ut en del sitater hvor Åleskjær skriver om autoritet og underordning. Åleskjær belegger det han skriver med bibelsitater. Med belegg fra rom 13, 1 – 7 hevder Åleskjær at Gud delegerer autoritet.

”Hvert menneske skal underordne seg styrende myndigheter. For det er ingen øvrighet uten at den er fra Gud ”(s. 335)

Guds trone er for Åleskjær den eneste selveksisterende autoritet. Guds trone er den eneste autoriteten som ikke har autoriteter over seg.

”Vi vil forstå at når vi møter autoritet, rører vi ved Gud. Han er selve opphavet, kilden til all autoritet i himmel og på jord. Da vil vi underordne oss uten innvendinger.”(336)

Å være konflikt med Guds autoriteter er dypest sett å være i konflikt med Gud. Romerbrevet 13, 1- 7; 1 Timoteus 2, 1 – 4; Titus 3, 1 – 2; og 1 Petersbrev 2, 13 - 18 bruker Åleskjær som belegg for at vi skal underordne oss Guds autoriteter.

”Vi blir som lys og salt i verden når vi praktiserer kristenlivet på en så konkret måte som vi får beskjed om her. Dine kolleger og medelever vil merke at du er annerledes på en positiv måte, det samme vil sjefen! Det er jo ikke menneskene i seg selv vi underordner oss men Guds autoritet i dem. Guds ordning er nemlig at noen har fått autoritet.”(338)

Å underordne seg styresmakter og kristne ledere er det samme som å underordne seg Gud.

²⁵ Åleskjær 1999: 335 - 354. ”Troens grunnvoller” Troens grunnvoller gir deg et fast fundament for troen.

Opponerer vi mot kristne ledere og styresmakter så er vi ulydige mot Gud.

4.1.3 Guds autoritet i menigheten

”Guds autoritet kommer best til syne i menigheten.”(341)

Menigheten blir et bilde på Guds autoritet. Menigheten er en synliggjøring av Guds autoritet på jorda. Efeserbrevet 4,11 er brukt aktivt. Der leser vi: *”Og han selv gav noen til å være apostler, noen til profeter, noen til evangelister, noen til hyrder og lærere.”*

Åleskjær bruker Efeserbrevet 4,11 til å legitimere at menigheten skal drives ved hjelp av tjenestegaver. Måten Oslo Kristne Senter ledes på er en synliggjøring av Guds autoritet på jorda, mener Åleskjær.

”Guds plan fra evighet var at han nå ved menigheten, skulle kunngjøre sin visdom. Derfor blir menigheten den plattform der Gud på en spesiell måte kan vise sine grunnleggende prinsipper. Derfor blir spørsmål om lederskap, autoritet og underordning ekstra aktuelt i menigheten. Om vi studerer Guds ord så vil vi se at det er Gud som innsetter ledere i menigheten. Tenk hvilken tragedie det da er når menigheten ledes som en annen forening med årsmøter, generalforsamling, demokratisk valgte ledere innsatt på åremål. Da har vi mistet Guds ord av syne. I Guds ord vil vi se at noen av de lederne Gud hadde innsatt, ikke nødvendigvis ville blitt valgt på et årsmøte. Hvem ville valgt Paulus til misjonær? Moses ville blitt nedstemt i eldsterådet med ti mot to stemmer. Hvis menigheten i Korint skulle hatt valg på pastor ville Paulus bare hatt med seg en brøkdel av stemmene. Andre ville heller hatt Kefas eller Apollos. Men Paulus sier klart fra i 1. Korinterbrev 4, 15 – 17 og i 1 Korinterbrev 9,2 at det var han som var innsatt av Gud til å lede menigheten i korint.”(s. 341 – 342)

Åleskjær understreker at man skal underordne seg lederne i menigheten, fordi det er Gud som har innsatt dem. Åleskjær bruker eksemplene med Paulus og Moses for å vise at en demokratisk styrt menighet ikke fungerer. Han hevder med full tyngde at Paulus og Moses ville blitt nedstemt i en menighet, hvis det var et demokratisk styre. Gud velger suverent ut sine ledere, som igjen velger underledere. Menigheten er styrt etter de bibelske prinsippene, ikke demokratiske prinsipper. Derfor er det Gud som velger menighetens representanter. Slik skiller menigheten seg ut fra andre forretninger, mener Åleskjær.

4.1.4 Åleskjærs egne forbilder

Jeg spurte Åleskjær i intervjuet hvem det var som hadde betydd mest for ham i årenes løp. Her forteller hvem som har betydd mest for ham og hvem som har påvirket ham.²⁶

²⁶ Åleskjær 2006: Intervju 4. april ved Oslo Kristne Senter.

”Direkte så er det noen få personer som virkelig har betydd mye i min utvikling. Den ene er Aril Edvardsen, han er den første. Aril Edvardsen var absolutt den viktigste mentoren eller forbilde eller påvirkningsfaktor i mitt liv i mange år, helt fra jeg begynte i tjenesten som 20 åring. Selv om jeg er lærerutdannet og alt det der. Så er det Kenneth Hagin, for jeg begynte å lese Kenneth Hagin tidlig på 70 tallet. 1975 ble jeg introdusert av hans litteratur og dro etter hvert over til USA. Jeg var over først på en camp meeting i Tulsa, der vi også gikk på bibelskolen til Kenneth Hagin. Så han har hatt en veldig stor innflytelse på meg. I kjølvannet av det vil jeg si at TL Osborn har betydd veldig mye for meg. Vi hadde ham her på OKS i 2004. Fantastisk seminar med TL Osborn”

Åleskjær gir klart uttrykk for at hans forbilder er først og fremst inspirasjonskilder og mennesker han pleier kontakt med. Likevel er det klart at Kenneth Hagin har betydd enormt mye for han. Han har tatt mye etter Kenneth Hagin. Åleskjær holdt et seminar om ekteskap, skilsmisse og gjengifte på Oslo Kristne senter i 2004.²⁷ Her plukket han direkte fra Hagins egen bok om ekteskap, skilsmisse og gjengifte.²⁸ Han la ut bokens innhold i sin helhet i et seminar. Åleskjærs forbilder blir noen autoriteter som han både lar seg inspirere av og bruker direkte i sine prekener og seminarer.

4.1.5 Tjenestegavene

Her vil jeg beskrive Åleskjærs syn på tjenestegavene. Han er opptatt av hvordan Gud vil at menigheten skal organiseres. De bibelske prinsippene å organisere en menighet på er i et femdelt spor, hevder Åleskjær.²⁹

”Apostelen, profeten, evangelisten, hyrden og læreren har fått et kall og ansvar som gir autoritet i Guds forsamling. (s. 342)

Det er disse tjenestegavene som skal gi autoritet i Guds forsamling. Menigheten styres av disse gavene.

”Apostelen legger grunnvollen som en vis byggmester, men senere er det andre som bygger videre. Det er her hyrden er den tjenestegaven som gir sitt liv for fårene, han har et livskall for en flokk der han blir den tjenestegaven som ikke reiser videre eller drar allesteds omkring,” men sørger for mat i rett tid. Det er forskjell på en tilfeldig profet, evangelist eller lærer og hyrden som er tro i hele huset”. Det vil si at hyrden har fått et lederansvar som går på den totale oversikten over flokken.”(342)

Åleskjær er grunnleggeren av Oslo Kristne Senter. En grunnlegger er en apostel. Hyrden er den tjenestegaven som gir sitt liv for menigheten. Fårene blir å regne som menighetsmedlemmene. Det er her hyrden har et ansvar. Hyrden skal være til disposisjon for hele menigheten. Den som leder en menighet er ensbetydende med den som leder en

²⁷ Åleskjær 2004 : *Ekteskap skilsmisse og gjengifte*

²⁸ Hagin 2001: *Marriage, divorce and remarriage*”. Boken er oversatt til norsk ved Sofia Bruno. Boken tar opp temaene som handler om ekteskap, skilsmisse og gjengifte. Åleskjær bruker dette materialet i et seminar i 2004.

²⁹ Åleskjær 1999: *”Troens grunnvoller”*

saueflokk. Hyrden skal passe på at de får mat i rett tid. Åleskjær blir selv den som gjennom Gud sørger for mat til menighetsmedlemmene. Han har ansvar for å gi dem åndelig mat til rett tid. Det vil si å forkynne rett til folket i menigheten

Profeten, evangelisten og læreren er mer tilfeldig. De trer inn litt mer tilfeldig. Hyrden passer hele huset. Hele fårehuset er alle menighetsmedlemmer. Hyrden har lederansvar, noe som betyr at han må få den totale oversikten over flokken. Med andre ord så må Åleskjær som hyrde for Oslo Kristne senter få den totale oversikt over Oslo Kristne Senter.

4.1.6 Vi underordner oss ikke fordi vi ser feil hos lederen

I det følgende skal vi gå inn i hvordan Åleskjær ser på dem som ikke vil underordne seg under en kristen leder.

"Feil hos den delegerte autoriteten setter lydigheten på prøve. Vi har ofte problemer med å underordne oss fordi vi ser feil hos den som Gud har innsatt som leder. Men her er det så viktig å ha klart gangsyn. Det er ikke personen vi underordner oss, det er Gud! (s. 345)

Lederen i en menighet får myndighet av Gud til å delegere (gi andre) autoritet. Åleskjær som leder av Oslo Kristne Senter vil kunne delegere autoritet til andre, fordi han har en autoritet som er gitt av Gud. Konkret betyr det at han gir autoritet til andre i menigheten, han gir ulike personer ulike oppgaver og et mandat til å utføre disse oppgavene. Det er ikke lederen vi underordner oss, men det er Gud. Lydighet mot en kristen leder er det samme som lydighet mot Gud, mener Åleskjær.

"Når Guds autoritet får råde blant oss, vil opprør og det å tale imot ledere og autoriteter, bli behandlet som spedalskhet, vi vil sky det som pesten."(s.345)

Der opprør blir feid til side der råder Gud. Idealet er en kollektiv tenkning. Der hvor kollektive reagerer mot opprørere, der er det orden og der styrer Gud. I et slikt system er det ikke rom for å protestere mot lederskapet, det vil være det samme som å protestere mot Gud.

4.1.7 Kallet og Autoriteten det gir

Åleskjær sier noe viktig om kallet og den autoriteten man har i kraft av Guds kall.

Mennesket som er kalt og salvet av Gud, har ofte store problemer med å finne sin plass i rekken og innse at Gud har satt noen over dem i Herren. Dette har blitt enkelte menneskers bane, der hele deres tjeneste er ruinert fordi de ikke ville underordne seg.(s.346)

Lydighet og underordning er en nødvendighet. Man underordner seg Guds ordninger i menigheten. Du må klare å arbeide under pastoren, selv om du er uenig med pastoren.

Underordning gir deg autoritet. Veien til seier går gjennom underordning. Du må vandre med autoriteter i menigheten. Åleskjær mener underordning er en betingelse for å realisere det kall som hver enkelt har fått av Gud.

Det er helt nødvendig at mennesker blir fostret av ledere i en menighet. Du skal leve under autoritet for å komme inn under autoritet. Hver enkelt bør tjenestegjøre sammen med autoriteter hvis de selv vil bli en autoritet i Guds menighet. Alle bør gå i skole hos Guds autoriteter, som finnes i menigheten.

4.2 Åleskjærs lederfilosofi

Det vil være interessant å se på Åleskjær sitt syn på demokrati og demokratisk styrte menigheter. Det vil også være interessant å se hvordan han ønsker at menigheter skal styres.

4.2.1 Tjenestegavene: Viktigere enn demokrati

Åleskjær anser det som særlig viktig å bygge menigheten på tjenestegavene. Demokratiet er hemmende for Guds menighet. I mitt intervju med Åge Åleskjær er han klar i sin tale om at demokratiet er ubibelsk og går imot bibelens menighetstenkning. Samtidig tar Åleskjær til ordet for et slags demokrati.³⁰ Jeg spurte Åge Åleskjær om hvorfor han var så imot demokratiet i en menighet. Hans svar på det var følgende.

”Demokrati er ubibelsk. Problemet er Guds ord. Altså finner jeg ikke rom i Guds ord for demokratiet”.

En menighet skal styres på en annen måte enn en demokratisk organisasjon. Med det mener han at Gud er motstander av demokrati i menigheten. Gud velger selv, derfor trenger man ikke demokratiet, demokratiet kan avskaffes.

4.2.2 Menigheten må ha et slags demokrati likevel.

Det merkelige er at Åleskjær tar til orde for en type demokrati i menigheten likevel.

”Men det er viktig å se det at likevel finnes det en type demokrati i menighetsledelse. Det er det at folk sier amen til det som er vedtatt, og det demokratiet har vi for eksempel i Oks da. Det er det at våre vedtekter er demokratisk. Menigheten våres er en forening hvor generalforsamlingen for menigheten er alle medlemmene. Sånn at når vi startet vår menighet ble det gjort med en demokratisk bekreftelse, ved at alle som var til stede sa ja til og stemte ja til de vedtektene. Og hvor det er sånn at hvis det skal gjøres vedtektsendringer så må det opp

³⁰ Åleskjær 2006: Intervju med Åleskjær 4. april ved Oslo Kristne senter på kjeller.

til demokratiske beslutninger i menigheten. Fordi grunnleggende så er sporet satt ved de vedtektene”.

På tross av at demokratiet er en ubibelsk modell, så har Oslo kristne senter likevel et slags demokrati. Åleskjær la fram noen vedtekter. Folket som var til stede sa Amen, dermed var vedtektene vedtatt. Når vedtektene er vedtatt så er grunnlaget lagt. Da trengte man ikke å ha diskusjoner rundt ulike saker lenger eller ha avstemninger. Vedtektene la grunnen for hvordan alt skulle være. Folkets amen ser Åleskjær som en stadfesting av vedtektene. I andre saker trenger man ikke å involvere hele menigheten, det holder med ledelsen. Likevel er Åleskjær klar på at det skal være noe som skal redde menigheten hvis det oppstår kriser.

”Men det som ligger nedfelt i våre vedtekter er at hvis en krise oppstår så er det sann at det finnes nedfelt i vedtektene hvordan det skal takles. Så vi har et demokrati i bunn kan du si. Som for eksempel la oss si min stilling da. For jeg er jo innvalgt på livstid som pastor men med følgende forbehold så står det på lista hvilke forbehold som finnes. Så hvis noe av det slår til at jeg misbruker min stilling eller lever i synd eller på annen måte ikke egner meg som pastor så er det ikke sann at en eller anna ute i menigheten som blir sur på meg kan reise min sak. Og vi har aldri masse sanne menighetsmøter med masse avstemninger og sann men hvis en sann situasjon oppstår så kan altså de andre lederrådene, altså pastorens råd, økonomirådene de kan reise min sak. De kan ikke gi meg sparken eller noe sånt, men de kan reise min sak også legges den da frem for menigheten til avstemning, og da er det sann at hvis jeg da blir nedstemt med to tredjedels flertall i menigheten da må jeg gå. Derfor ligger det et demokrati i bunn.”

Åleskjær er veldig påpasselig med å forklare at han har tatt noen forbehold. Det er nedlagt i vedtektene for hvordan man kan gjøre det ved en eventuell krise. Han forsvarer at han er innvalgt på livstid som pastor. Åleskjær er etter vedtektene for Oslo Kristne Senter gjeldende fra 1990 en ubestridt leder. Det er lagt ned noen forbehold. Hvis han misbruker sin stilling, så kan ikke en i menigheten reise hans sak. Det er kun lederrådene som kan reise sak mot Åleskjær. I disse rådene sitter det ledere som er valgt inn av Åleskjær selv. Hvis de finner ut av at de vil reise sak, da kan de gjøre det. Her vil det plutselig være en avstemning. Hele menigheten er med på denne avstemningen. Hvis to tredeler stemmer han imot så må han gå. Dermed mener Åleskjær at vedtektene ivaretar menigheten ved en eventuell krise. Disse vedtektene var det han selv som utarbeidet, det er han selv som velger folkene som skal sitte i de ulike lederrådene, deriblant i pastorens råd og i økonomirådet.

” For det er noe av faren vet du, det er nettopp en balanse mellom et rent demokrati hvor vi styrer menigheten sann som fagforeningen driver sin virksomhet eller en motorsykkelklubb eller Norges automobilforbund eller syforeningen eller hvem som helst har sitt årsmøte. Hvis menigheten driver sann så er jo alt overnaturlig innslag borte. Men på den annen side hvis en som hevder seg å ha Guds kall da sitter som en ubestridt leder som ingen kan stille spørsmålsteget ved. Da har man gått for langt den andre veien”

Åleskjær snakker varmt om en form for demokrati. Hans form for demokrati går på at

menigheten samtykker vedtektene. Åleskjær uttaler at det ikke er nødvendig med årsmøter og generalforsamlinger. Han skal ha en gruppe mennesker som sier, *amen* til vedtektene. At folket sier *amen* er en form for demokrati, hevder Åleskjær. En menighet skal ikke drives med årsmøter og slike ting. Det er unødvendig. Folket skal stemme en gang, det er til vedtektene.

4.2.3 Ingen forum for protest i Oslo Kristne Senter: Alt skjer ut fra ledelsen

Jeg spurte Åleskjær om det var mulig å protestere for en vanlig menighetsmedlem i Oslo Kristne Senter. Jeg la fram et eksempel på at noen var imot et prosjekt med menighetsplanting. Så spurte jeg han hvordan det forholdt seg.

”Det er ikke noe forum for en protestgruppe i Oslo kristne senter kan du si. Så det er sånn at hvis vi vil plante menigheter så er det noe som kommer fra sentralt hold på en måte. Altså i tillegg til meg selv så har jeg 5 medpastorer, vi har et pastorens råd, vi har et økonomiråd osv sånn. Og det vil være sånn at menighetsplanting skjer for vår del som vi skal være involvert i. Det skjer ved initiativ derfra. Selvsagt vil det være sånn at på vår bibelskole og på lederskolen for lederskolen spesielt har noe av det med menighetsplanting som en sak at vi tenker potensielle ledere for menighetsplanting skal komme frem der. Da er det klart at er det noen som har en ide og føler de har et kall for det. Da vil jo vi involvere dem i tjeneste og virksomhet og se hva som bor i dem kan du si. Vi henger oss ikke på alle som har en ide om å plante menighet liksom. Vi velsigner det, vi er ikke kampdommere overfor folk som har lyst eller drive til å gjøre det. Men vi bare har sett gjennom årene da, hvordan mange planter menigheter og vi ser også hvordan de kollapser kan du si. Derfor var noe av vårt anliggende når vi begynte å plante menigheter herfra, det var nettopp at vi har sett hvordan mange av dem kunne ha lyktes hvis de hadde fått hjelp fra en slags modernemenighet. Så det er det vi prøver å gjøre nå da.”

Åleskjær er veldig opptatt av samarbeid i ledelsen. Han inkluderer pastorens råd og økonomiråd. Han vektlegge å ha gode rådgivere. Åleskjær er interessert i ryddighet i ledelsen. Han er ikke interessert i at hvem som helst skal plante menigheter. Det finnes ikke mulighet for å protestere på ledelsens avgjørelse. Avgjørelsene fattes i ledelsen. Medlemmene har begrenset innsyn der, innrømmer Åleskjær. Skal det plantes menigheter i regi av Oslo Kristne senter, så må det gå gjennom hans ledelse. I så måte er han den ubestridte leder. På spørsmål om noe menighet kunne plantes dersom Åleskjær ikke var enig i det svarte han følgende.

”Det er klart at det vil jo aldri bli sånn at noe menighetsplanting skjer ut herfra som ikke jeg velsigner for å si det sånn. Men det er bare det at jeg jobber så tett sammen med de andre at det har aldri vært sånn, vi har aldri avstemninger og den type drakamper om ting. Vi jobber etter det som på finspråket heter konsensus. Det vil si at vi, hvis ikke det er full oppslutning i ledelsen om en sak så venter vi med det. Vi går ikke videre på noe som det er uenighet om. Det kan godt være jeg brenner for et eller anna som må vente, det er nettopp derfor det er så

godt og ikke være alene, for det står det at der det er mange rådgivere der er det frelse.”

Ingen menighetsplanting vil skje hvis ikke Åleskjær er enig i det. Likevel hevder han at han jobber så tett på de andre, at de har ikke avstemning. Han er veldig opptatt av at de ikke skal ha konflikter om saker. Sakene skal bare avgjøres ut fra at alle er enige om en sak. Ventingen med sakene betyr at man venter til alle ser at Åleskjærs ide var noe å satse på. Når folket sier amen, til en sak da markerer det enighet. Det er bare å vente til det skjer.

4.3 En ny reformasjon

Vi trenger en ny reformasjon, mener Åleskjær. Jeg vil i det følgende forsøke å klargjøre hva Åleskjær mener med det. Jeg vil også forsøke å få frem hvilken rolle han selv mener å spille i den nye reformasjonen. Han sin kritiske holdninger til tradisjonen ser ut til å henge sammen med tanken om den nye reformasjonen. Det interessante er å se på hvordan han kobler sammen tanken om reformasjon og tradisjonskritikken.

Sentrale kilder er Åleskjærs bøker *”Fullstendig frihet”*³¹ og *”nå taler han fra himmelen.”*³² I tillegg har Åleskjær en taleserie over hele seks søndager deler som han kaller for: *”En ny reformasjon”*³³ og en taleserie over fire søndager som han kaller for *”Sitte, vandre, Stå”*³⁴.

4.3.1 Avkledningen av Djevelen og reformasjonens begynnelse

I Intervjuet var Åleskjær beskjedne i forhold til hans rolle i den nye reformasjonen.³⁵ Han pekte sterkt på at vi trenger en ny reformasjon. Noe som bekreftes i hans taleserie i 2005, som omhandlet en ny reformasjon.³⁶

Vi hadde en runde på djevelen, vi avkledde djevelen her i høst. Så hadde vi en runde på hvordan du kunne utvikle ditt potensial og frigjøre potensial. Så har vi vært inni det med Sinai kontra Golgata og jeg sier vi er inne i en ny reformasjon. Så jeg kommer til å ha et tema de tre neste søndagene om den nye reformasjonen. Og jeg skal forklare deg hva det er for noe. Her understreker Åleskjær at den nye reformasjonen er begynt. Dermed stadfester han en

³¹ Åleskjær 2004: *”Fullstendig frihet”* Vi trenger en ny reformasjon

³² Åleskjær 2006: *”Nå taler han fra himmelen”*

³³ Åleskjær 2005: *”En ny reformasjon”* Hele 6 søndager brukte Åleskjær på å preke over temaet *”En ny reformasjon”*. Han hadde 6 deltemaer. 1. Gå rett frem. 2. Språkforvirringen. 3. Kristus, vårt liv. 4. Vi elsker fordi han elsket oss først. 5. Stå fast i friheten. 6. Ingen svette for Guds åsyn

³⁴ Åleskjær 2005: *”Sitte, vandre stå.* En møteserie over 4 søndager.

³⁵ Åleskjær 2006: *Intervju med Åleskjær 4. april ved Oslo Kristne senter på kjeller.*

³⁶ Åleskjær 2005: *”En ny reformasjon”* En taleserie Åleskjær hadde over 6 søndager i 2005. 1. Gå rett frem.

begynnelse av en ny reformasjon. Han introduserer med å si at han skal forklare innholdet i den nye reformasjonen. Han fremhever seg selv som den som har løsningen på hva den nye reformasjonen skal inneholde. Først skal djevelen avkles, så tar han et sviende oppgjør med kristne tradisjoner. I det følgende skal vi se på hans oppgjør med De Ti Bud.

4.3.2 Oppgjøret med De Ti Bud

De fleste andre menigheter er bundet av tradisjonen. Åleskjær preker oftest i 2. person, noe som er et uttrykk for at det er du og deg han preker til. Det vil si at han selv har funnet ut av at hver enkelt kristen er bundet av tradisjoner. Han peker på et sterkt behov for at du må bli fri fra bundetheten av tradisjonen. De Ti Bud blir i så måte en av de virkelige hovedfiendene til Åleskjær.³⁷

”De Ti Bud stammer fra Sinai berget i Arabia. Og bibelen kaller det dødens tjeneste innhagd på steiner og den har ikke vi.”

Her taler han på vegne av alle medlemmene i Oslo Kristne Senter. Oslo Kristne Senter har ikke dødens tjeneste. De Ti Bud skal man overhode ikke forholde seg til lenger. I den første delen av taleserien, ”En ny reformasjon” sier Åleskjær:

”De Ti Bud er en kampsak for Kristelig folkeparti. Magasinet skrev med fet skrift om hvor fint det var. Det er fordi de er religiøse hele gjengen. Amen.”

Åleskjær tar med andre ord avstand fra alle kristne som mener at De Ti Bud gjelder. De Ti Bud er noe som stammer fra Sinai, dermed er de noe som ikke gjelder lenger. Åleskjær markerer avstand til De Ti Bud. Han poengterer hvor ulogiske de er, de som forsvarer De Ti Bud. Han atskiller seg selv fra dem. De står for en annen kristendom enn hva han står for. Det er viktig for Åleskjær å få fram hvor feil det er å ha med De Ti Bud i kristendommen. Åleskjær mener selv å ha løsningen. Han gir et sterkt uttrykk for at han har oppdaget noe andre ikke har oppdaget.

I sin bok ”Fullstendig frihet”³⁸ hevder Åleskjær at De Ti Bud bare er tradisjoner, og at de er utgått på dato. Nå er det bare ett bud som gjelder. Han belegger dette med tre bibelsitater. Han hevder for det første at Kristi lov er kjærlighetens lov. (Johannes evangeliet 13, 34 – 35; 1 Johannes brev 3, 23 – 24). For det andre hevder han at Guds kjærlighet er gitt oss ved Guds

³⁷ Åleskjær 2005: *Sitte, vandre stå*. Album med 3 Cd.

³⁸ Åleskjær 2004: 75. ”Fullstendig frihet” Det er bare ett bud i stedet for 10 som gjelder nå. Det er kjærlighetens lov, det er Guds kjærlighet i oss utøst i en ånd.

Ånd (Romerbrevet 5,5) For det tredje så skal vi tro på Jesus og elske hverandre (1 Johannesbrev 3, 23 – 24). Med dette så er De Ti Bud avløst av ett bud. Fra nå av er det kun ett bud som gjelder, det er kjærlighetsbudet. Kritikken av De Ti Bud bruker Åleskjær for å markere seg som forskjellig fra de andre kristne menighetene. Han bruker bibelsitater til å argumentere for at De Ti Bud er avskaffet av Jesus Kristus.

4.3.3 Jesus er kritisk til tradisjoner: Sviende oppgjør med kirke og presteskap

Åleskjær mener Jesus er tradisjonskritisk, noe jeg nå skal utdype.³⁹ Vi skal se på hans kritikk av kirken og presteskapet. I Intervjuet gir Åleskjær klart uttrykk for at Jesus selv var veldig kritisk til tradisjoner. Jeg spurte Åleskjær hvorfor han var så kritisk til tradisjoner. Åleskjær mener Jesus tok friske oppgjør med jødiske tradisjoner. Tradisjoner er noe som tar krafta ut av ordet, mener Åleskjær. Han bruker Jesus aktivt i sin kritikk av ulike tradisjoner.

”Jo jeg opplever at Jesus var veldig kritisk til tradisjonen. Så han tar jo ganske friske oppgjør med jødernes tradisjoner da. Og sier for eksempel at dere setter Guds ord ut av kraft sier han på grunn av deres forskrifter. Og det er det jeg opplever skjer da i mye tradisjoner. Det er at man setter Guds ord ut av kraft på grunn av tradisjonen. Jeg kan gjerne gi eksempler på det. Det er for eksempel det at visse av disse. Jeg har stor forkjærlighet for alle mulige forskjellige kristne ikke sant. Men det er klart prestekjole, alter, liturgi alt det har med Den Gamle Pakt å gjøre. Det er ingen ting i det nye testamentet. Det finnes ingen prestekjole eller prester i Den Nye Pakt for der er vi alle prester. Så i Den Nye Pakt så er det apostler, profeter, evangelister, hyrder og lærere. Prest er et gammeltestamentlig fenomen. Og det er ikke selve ordet jeg er ute etter, men det at man for eksempel hadde kjole, det at man hadde et alter, osv sånn. Det at Guds hus er en hellig bygning det er noe som var i den gamle pakt. I Den Nye Pakt så er vi hans hus. Det sitter så langt inne at det er ikke bare statskirken eller den Lutherske kirken som tenker i de termene. Jeg mener de fleste frikirker tenker også i de termene. Jeg mener de tror for eksempel at huset her er et slags hellig sted liksom. Men det er ikke det skjønner du. Det er en gammel TV fabrikk som er egnet for evangelisk virksomhet. Hehehehehe.”

Åleskjær hevder at de som er opptatt av tradisjoner har misforstått. De er borte fra de nytestamentlige prinsippene. Jesus var kritisk til tradisjoner, derfor er den norske kirke og flere frikirker ubibelske. Han setter seg selv inn som en fortolker av hva som er rett måte å forstå en tradisjon på. Han fortolker også andre, der han markerer på sterke og litt hånlige måter at prest er et gammeltestamentlig fenomen. I det han sier det, så ler han nesten litt. Han gjør litt narr av prester, de er en del av Den Gamle Pakt. I tillegg tar han avstand fra alle som mener et menighetslokale er en hellig bygning. Hans menighetslokale er ikke annet enn en nedlagt TV fabrikk. Han tar avstand fra dem som mener ting eller gjenstander er hellige.

³⁹ Åleskjær 2006: Intervju med Åleskjær 4. april ved Oslo Kristne senter på kjeller.

Det er viktig for Åleskjær å få fram at det ikke finnes noe hellig klær, slik som prestekjole. Det finnes ikke noe hellige bygninger slik som kirkebygg med alter og liturgi, hevder Åleskjær

Det var viktig for Åleskjær å understreke at menneskene var det viktigste. Han skiller skarpt mellom Den Nye Pakt og Den Gamle Pakt. I Den Nye Pakt er alle troende å betegne som Guds hus. Guds hus knyttes ikke til noe spesiell bygning, det knyttes til folket. Slik markerer han en avstand i forhold til statskirken og en del frikirkers forhold til tradisjonen.

Det blir en kampsak for Åleskjær å markere avstand til det meste det smaker tradisjon av. Mennesket blir plassert i det Åleskjær oppfatter som Den Nye Pakt. Vi skal nå se hvordan Åleskjær vil plassere menneske i Den Nye Pakt.

4.3.4 Menneskets plassering

I 2005 talte Åleskjær om identifikasjon.⁴⁰ Han var særlig opptatt av hvor mennesket var plassert. Talen er en oppsummering av hele Åleskjærs tenkning om hvor mennesket er plassert.

”Vi er i ham, bli i meg så skal jeg bli i dere. Dere er i meg og jeg er i dere.”

Mennesket er skjult med Kristus i Gud. Alle tanker om at mennesket er under loven må bort. Mennesket er blitt en ny skapning i Kristus som er fri fra loven. Vi har et bud i stedet for 10. Kjærlighetens lov oppfyller loven med De Ti Bud. Vi er inni en ny og bedre pakt. Samtidig finnes det ingen hellige bygninger, klær eller ritualer. Disse tingene er gjennomgangstemaer i Åleskjærs tankegang rundt den nye reformasjonen.

For Åleskjær blir Paulus sine tretten brev det vi skal forholde oss til. Evangeliene ble til før nådens tid. (Nådens tid, er den tiden vi har etter Jesu oppstandelse) Fortellingene om Jesus er fortellingen om det fullbrakte verket. Dermed er evangeliene også skrevet under loven. Lovens fullendelse er etter Golgata. Etter Golgata levde Paulus, Paulus levde under nåden. Dermed er det hans skrifter som er de skrifter som gjelder for oss i dag. I en møteserie over 4 søndager i 2005 taler Åleskjær over temaene *å sitte, vandre, stå*.⁴¹ Han er særlig opptatt av menneskets plassering.

⁴⁰ Åleskjær 2004: *”Identifikasjon”* En taleserie over tre søndager ved Oslo Kristne Senter. Åleskjær talte om vår identifikasjon i Jesus Kristus

⁴¹ Åleskjær 2005: *”Sitte, vandre, stå”*. En møteserie over 4 søndager ved Oslo Kristne Senter. Utgitt på 4 CD.

”Paulus sitt kall var å åpenbare evangeliet for hedningene. Derfor vil du når du leser Paulus, lese ting som ikke har vært åpenbart før, du vil få se ting som ikke står i Det Gamle Testamentet, ting som ikke står i evangeliene, ting som ikke står i apostlenes gjerninger en gang. Og som heller ikke står hos Peter og de andre, og Jakob og de andre som har skrevet her i bibelen. Men som Paulus på en spesiell måte fikk et mandat å åpenbare evangeliet til hedningene. Og siden du sitter der din hedning så skal jeg preke det for deg”.

Paulus Brever er det som gjelder i dag. Paulus kommer med noen nye ord, som gjelder til hedningene. Han skiller ut Paulus sine brev fra de andre skriftene i bibelen. Paulus brev er skrevet i Den Nye Pakt.

”Det at det ikke ble åpenbart før Den Hellige Ånd kom, det betyr at det er ikke åpenbart i mosebøkene, det er ikke åpenbart i alle profetene i Det Gamle Testamentet, skjønner du det. Det er ikke åpenbart i salmenes bok, det er ikke åpenbart i ordspråksboken, det er ikke åpenbart i forkynneren, det er ikke åpenbart hos Sakarja. Alt dette har Paulus fasiten på.”

Paulus forkynnte etter pinse og etter at Den Hellige Ånd var kommet. Hans ord er derfor til menigheten. Hele Det Gamle Testamentet og evangeliene er skrevet under loven.

”Det er den progressive åpenbaring, det begynte i Det Gamle Testamentet, så fortsetter det med Matteus, Markus, Lukas og Johannes. Hvor du ser det at evangeliene kommer. Det er en ny æra, du har først gamle testamentet, så har du evangeliene, hvor Jesu liv åpenbares. Det dypeste av det er Johannes evangeliet. I Johannes forklarer Jesus grundig at jeg kan ikke åpenbare det for dere enda, det er mye jeg har og si som jeg ikke kan si dere nå, for dere greier ikke å motta det nå. Så de hemmelighetene får du ikke ved å studere Matteus, samme hvor dypt du studerer Matteus. Hemmeligheten er ikke i Matteus, den åpenbaringen Paulus fikk var skjult i Det Gamle Testamentet og evangeliene, men ved Paulus er det åpenbart.”

Åleskjær bruker Paulus sine brev for å påpeke at vi trenger en ny reformasjon. Åleskjær vil vise at han har oppdaget sammenhengen i bibelen. Noe han sier i mange sammenhenger er at folk må ha det inn med teskje. Med det vil han vise at han har forstått det, Åleskjær forstår noe alle andre trenger å forstå. Det han har forstått er at det er Paulus som har hemmeligheten, den hemmeligheten som ikke en gang Kristus kunne åpenbare. Hemmeligheten ble åpenbart, nå ved menigheten. Dette markerer behovet for at vi trenger en ny reformasjon, hevder Åleskjær.

4.3.5 Vi trenger en ny reformasjon.

Samtidig som Åleskjær peker på hvordan den nye reformasjonen skal være, så ser han ikke på seg selv som reformatoren. Han mener bare at vi trenger en ny reformasjon. Han innholdsbestemmer en ny reformasjon, men han er ingen reformator. I intervjuet spurte jeg Åleskjær om innholdet i den nye reformasjonen, og hvilken rolle han selv kommer til å spille i

en eventuell ny reformasjon. Hans svar får tale for seg selv.⁴²

”Jeg har ikke sagt at det er en ny reformasjon, men jeg har sagt vi behøver en ny reformasjon, vi trenger en ny reformasjon. Så for eksempel den boken min fullstendig frihet som er den første brannfakkelen i det her da, så er nettopp undertittelen vi behøver en ny reformasjon, så jeg peker mer på behovet for en ny reformasjon. Jeg er ikke nødvendigvis den nye reformatoren men jeg sier vi trenger en ny reformasjon. Og jeg beskriver da hvorfor vi trenger det. Da refererer jeg tankemessig tilbake til reformasjonen og Martin Luther. Det Martin Luther tok et kraftig oppgjør med masse tradisjoner og det ble da virkelig en reformasjon med fokus på Kristus alene, nåden alene, troen alene osv sånn. Men så ser du hvordan det budskapet forsvinner igjen. Og derfor sier jeg at vi trenger en ny reformasjon med fokus på Kristus alene, troen alene, nåden alene, det er budskapet. Da har jeg blant annet spisset det med nåden alene og har ut fra Paulus sin undervisning for eksempel i galaterbrevet sagt at det er helt tydelig at Den Gamle Pakt er over, Den Gamle Pakt er ute, det står så tydelig i 2 kor 3 i hele Galaterbrevet og i Hebreerbrevet. Hele hebreerbrevet handler om at Den Gamle Pakt tok han bort og innsatte en ny pakt. Likevel driver man og drar med seg Den Gamle Pakt inn i Den Nye Pakt og har en slags blandingsreligion av jødedom og kristendom. Og da sier Paulus i Gal 4: Driv ut trellkvinnen og hennes sønn og den trellkvinnen Hagar som det står. Hun tilsier det Jerusalem som er nå. Som er i trelldommen sine barn og det er jødedommen. Så det står: Driv jødedommen ut av kristendommen for å si det sånn. Det er noe av den nye reformasjonen. Og jeg har en bok som er en oppfølger, jeg har fullstendig frihet, vi trenger en ny reformasjon, så har jeg den nå taler han fra himmelen hvor jeg forklarer det at Paulus fikk åpenbart evangeliet fra himmelen da, etter Jesus hadde satt seg på tronen. Og hvordan bibelen blir helt ufullstendig uten den åpenbaring Gud gav til Paulus. Den gjør at resten av bibelen lander. Du får fasiten på en måte for det som står i boken tidligere. Da faller brikkene på plass. Så uten Paulus og det lyset der så blir det veldig ufullstendig å preke evangeliet. Derfor ser jeg det at noe av problemet i kristenheten er at man har ikke fått tak i det budskapet fra Paulus: Det er det jeg liksom på en måte fokuserer på.”

Åleskjær vil drive jødedommen ut av kristendommen. Åleskjær tar tak i budskapet fra Martin Luther. Han mener Luther var veldig kritisk til tradisjoner, som avlatshandel og andre ting som gjorde oss trellbundet til tradisjonen. Åleskjærs nye reformasjon er en kritikk av den kristne tradisjon og ulike tradisjonelle tenkemåter. Paulus skriver om at vi skal drive ut trellkvinnen og hennes sønn. Åleskjær bruker det som et bilde på at vi må drive ut Jødedommen av kristendommen. Åleskjær hevder at tradisjonen henger igjen i oss. Vi må løses fra tradisjonens bånd, derfor trenger vi en ny reformasjon.

4.4 Åge før og etter

Åleskjær mener det var noe han oppdaget på 70 tallet. Han mener Gud tok skikkelig tak i ham på et møte han talte på uti Rælingen.⁴³

⁴² Åleskjær 2006: Intervju 4. april ved Oslo Kristne Senter på Kjeller.

⁴³ Åleskjær 2006: Intervju 4. april ved Oslo Kristne Senter

”Gud tok fatt i meg etter et møte jeg hadde i 1975 uti rælingen. Han sa til meg: Dette er ikke troens ord slik vi finner det, dette er fordømmelsens tjeneste, den har ikke du fått. Han begynte å vise meg at det var Den Gamle Pakt da. Fordømmelsens tjeneste inngravert på steiner også videre.”

På 70 tallet skrev Åleskjær en bok kalt Storme Himmelen.⁴⁴ Denne boken mente Åleskjær var full av fordømmelsens tjeneste. Åleskjær mener denne boken var full av bud og regler, og det tok han avstand fra. Han viste det ved at han kastet den i søpla, satte fyr på den, mens Vårt land var til stede.⁴⁵ Dette bekrefter Åleskjær i intervjuet⁴⁶

”For å rope litt høyt så kastet jeg en bok i søpla foran alles øyne i Vårt land. Jeg sa i klartekst, dette står vi ikke lenger for”.

Åleskjær hevder han har vært i en kontinuerlig utvikling siden midten av 70 tallet. Han beskriver det som en utvikling der han gjennom skriftstudier forsto mer og mer. Gud viste han veien han skulle gå. Han uttrykker at det er feil at vi skal rive til oss himmelen med makt. Da blir det bare en masse slitne mennesker. Det vil ikke Åleskjær ha i sin menighet. Samtidig vitner dette om at Åleskjær er aktiv til å bruke Media. Det har han også gjort i mange andre sammenhenger. I intervjuet kan han fortelle om at Oslo Kristne senter sponser Lillestrøm Sportsklubb og skøytelandslaget. Noe som selvsagt gir en viss PR.

4.5 Åleskjær som ren karismatisk leder.

I det følgende vil jeg formidle et inntrykk av hvordan Åleskjær driver møter. Jeg tror det er viktig å få fram den karismatikken som foregår på møtene. Vi skal se hvordan Åleskjær manifesterer seg som en karismatisk leder.

Lørdag kveld 28. Januar 2006 deltok jeg på møte ved lederseminar ved Oslo Kristne Senter. I starten var det 20 min med lovsang. Så er det en periode på 10 min med kollekttale. Det blir spilt musikk under kollekten. Etter ca 40 min stiger Åleskjær opp på podiet og begynner å preke.⁴⁷ Han prekte om temaet skuffelser, tilbakeslag og kritikk. Han prekte fra det 40. minutt til det er gått to timer. Etter to timer begynner Åleskjær å gå inn i en mer aggressiv predikantrolle. Et lovsangsteam kommer opp på podiet og han fortsetter å preke med bakgrunnsmusikk. Etter 2 timer og 20 min begynner ettermøte for fullt. Da setter han i gang en tungetale, der han sa.

⁴⁴ Åleskjær 1974: *Storme himmelen*

⁴⁵ Vårt land 2002. 9. april.

⁴⁶ Åleskjær 2006: Intervju 4. april ved Oslo Kristne Senter.

⁴⁷ Åleskjær 2006: *”Hvordan takle skuffelser, kritikk og tilbakeslag”*. Et kveldsmøte lørdag 28. januar 2006 ved lederkonferanse ved Oslo Kristne Senter.

Kast din sorg på meg med omsorg for deg, så nå tar jeg min sorg og kaster det på deg, vær så god Jesus. Han tar det vet du, "hahahahaha" (Åge ler noen sekunder). Du kan føle deg fri til å tale i tunger, du kan føle deg fri til å prise Gud. Det er en kollektiv befrielse når du slipper det ut. Halleluja. (Åleskjær begynner å tale i tunger", hele menigheten følger med og taler i tunger)

Etter dette starter Åleskjær en innbydelse til forbønn. Når en dame kommer frem så stiller han seg helt nærme henne og skriker inn i hennes øre. Han ber i tunger, damen ramler i bakken. Det skapes et inntrykk fra Åleskjær om at Den Hellige Ånd er over denne damen. Dagen etterpå forklarer møtelederen det hele.⁴⁸

"Amen, Åleskjær var i det salige hjørne i går."

Jeg fikk høre at dette var helt vanlig under spesielle anledninger. En dame jeg snakket med ved bordet på kafeen dagen etter, sa til meg.⁴⁹

"Det var vel ikke for voldsomt for deg i gård kveld da? Du vet det var bare Den Hellige ånd som kom over Åge i går, og da må vi være lydige vet du."

Denne damen ønsket bare å forsikre seg om at jeg ikke ble skremt. Samtidig som hun følte hun virkelig hadde opplevd at Den Hellige Ånd var over henne på det møte. Hun var også litt offensiv på meg for å få meg med på ulike møter. Jeg synes det ble litt påfallende. Jeg tenkte at dette har Åleskjær og hans folk oppfordret henne til, enten på ledersamlinger, i husgrupper eller på bibelskolen. Dette viser at Åleskjær bruker sin karismatikk og sine evner til å bevege folk så de kan få med seg andre. Han klarer dette mesterlig ut fra hva jeg så i menigheten. Han får mennesker til å handle ut fra det han sier.

4.6 Åleskjærs klassifisering av roller

I intervjuet spurte jeg Åleskjær om hva slags roller som var viktig for ham.⁵⁰ Jeg gav han et skjema med sytten roller. Disse rollene var tatt ut fra Morten Huse og Cathrine Hansen sine presteroller. Åleskjær klassifiserte fem svært viktige roller. Jeg ville at han skulle krysse av på de 4 viktigste rollene og de 4 rollene som var minst viktige for ham som leder. De viktigste var 1. Menighetsbyggeren. 2. Tilsynsmannen og inspiratoren. 3. Den åndelige veilederen. 4. Kontaktskaper internt og eksternt. De minst viktige var 1. underholderen. 2. Liturgen. 3. Fagteologen. 4. administratoren. Vi skal se hvordan Åleskjær begrunner dette i intervjuet.

"Jeg prøver å velge og sier at menighetsbyggeren er viktig for oss da. Nettopp å fordi det er det å bygge menighet vi har satt i fokus på en måte. Da er det viktig at jeg som leder er en

⁴⁸ Møtelederen ved møte på lederseminaret søndag 29. januar 2006.

⁴⁹ Dame jeg snakket med på kafeen ved Oslo Kristne senter søndag 29. januar 2006.

⁵⁰ Åleskjær 2006: Intervju 4. april ved Oslo Kristne Senter.

menighetsbygger. I 1. Tim 3 står det at det er viktig at man er en tilsynsmann, det er samme ordet som betyr biskop også, det betyr tilsynsmann. Men egentlig står det om hyrde også. For det står vår sjels hyrde og tilsynsmann. Jesus er tilsynsmann og hyrde, da ser jeg at det er nettopp det en pastor skal være. Inspiratoren er like viktig som hyrden for meg, for det er veldig viktig med vår type menighet da, at det er en drive der og en inspirasjon der, som må være noe av den plogspissen som en leder skal være da. Så må jeg være åndelig veileder, for det er veldig mange folk som har veldig mye spørsmål. Det er viktig at jeg skaper limet innad i menigheten og kontakten utad med hele omverdenen. Derfor setter jeg opp de som de viktigste da. Så sier jeg at underholderen er ikke viktig. Det vil si at en leder må ikke liksom være en sånn showmann. Men nå er jeg tilfeldigvis litt sånn underholder da, men det er på en måte ikke noe jeg bygger tjenesten på, men den er grei å ha. Liturgen: Det er klart vi må ha en viss liturgi, men den er ikke viktig, men den er stadig i bevegelse den også. Fagteologen, så støtter jeg meg heller på andre, som min sønn for eksempel, Thomas da han er jo i ferd med å ta full teologistudie kan du si. Så det er bra å ha i miljøet kan du si. Men det er ikke viktig at jeg er det som en leder kan du si. For jeg kan hente det fra andre. Administrator trenger jeg heller ikke å være, for jeg må satse på andre som er det. Så jeg har veldig dyktige folk som administrerer Hvis jeg blir sittende å administrere for mye så blir det bare med å bli et hinder for meg, i det jeg skal utøve som leder da. Men det er viktig med administrasjon altså, det er det. Vi trenger alt sammen her, men jeg måtte da toppe og gjøre en prioritering.”

Det kommer klart fram at hans rolle som pastor er først og fremst menighetsbygger og tilsynsmann. Menighetsbygging samsvarer med visjonen til Oslo Kristne Senter.

Tilsynsmannsrollen ser han som veldig viktig. Det vitner om at han ser sin posisjon som særegen i forhold til resten av medlemsmassen. Han er en leder som skal inspirere. De mer moderne lederrollene som fagteolog og administrator har han andre som kan ta seg av. Han ser ikke det som sin oppgave å være fagteolog eller administrator.

Kapittel 5 Enevald Flåten: Pastor i Levende Ord Bibelsenter til 2006.

Dette materialet jeg nå skal presentere er basert på et utvalg av sitater fra ca 30 timer med forkynnelse og bøker skrevet av Flåten. På grunn av den striden som Levende Ord Bibelsenter har vært inni, så har jeg ikke foretatt noe intervju med Enevald Flåten. Jeg har foretatt et intervju med en som gikk ut av menigheten. Dette intervjuet sier noe direkte om Flåtens autoritetsforståelse og rolleforståelse. Jeg kommer også til å gjøre bruk av informantsitater fra informanter som jeg har snakket med sporadisk. Disse vil selvsagt bli anonymisert. Jeg har ikke i særlig grad undersøkt materiale og utspill fra Flåten lenger enn til våren 2005. Det jeg

har av stoff fra 2006 er et intervju som korsets seier hadde med Flåten. I tillegg har jeg et intervju med Runar Sjøstad og kona som ble nektet å flytte til Sørlandet. Ellers har jeg avgrenset meg fra å si noe om konflikten i Levende Ord Bibelsenter.

5.1 Flåtens forståelse av ordet autoritet.

I det følgende skal vi gå inn i hvordan Flåten selv uttrykker seg om autoritet, hva han legger i begrepet autoritet og hva slags betydning han mener det har.

5.1.1 Autoritet delegeres

Flåten tar mange ganger i bruk ordet autoritet fra sin munn. En søndag talte Flåten over emne: ”Forløsningen av det indre livet”⁵¹ Der sa Flåten noe om autoritet.

Jeg vil ha noe som jeg kan delegere autoritet til, Gud har skapt det og han sier jeg har kontakt med Gud. Jeg har autoritet i navnet Jesus over all skapning over all fiendens velde over all stort og smått. Jeg er velsignet fordi min far vil fordele arven. Og han vil gi til meg fordi jeg er hans barn.

Gud gir autoritet og ansvar til ledere så de igjen kan gi andre autoritet.

5.1.2 Pastoren som Guds mann

En søndag formiddag talte Flåten over emnet ”disippel eller bare interessert”.⁵² Flåten legger fram hva slags autoritet en menighetspastor har fått av Gud.

Pastoren er en Guds mann, som er satt der av Gud og gitt autoritet av Gud, og som er salvet av Gud for å gjøre en jobb for Gud, å ta Guds barn og forme de til disipler av den levende Gud, så det blir en disippelskare som skaker en hel by, en hel bygd og en hel nasjon.

Flåtens forståelse av autoritet kom enda klarere frem da han talte over emne apostolisk menighet en søndag formiddag i.⁵³

”Når pastoren kommer frem og sier Helligånden har talt til lederskapet, Helligånden har lagt noe ned som vi skal gjøre ut fra denne forsamlingen, fra denne menighet. Da vil forsamlingen være rede til å forene seg i en ånd, en sjel, et sinn om det prosjekt. Fordi Den Hellige Ånd har talt til den enkelte, fordi han ikke er bare frelseren, han er og herren i livet. Jeg vil bygge min menighet og dødsrikets porter skal ei få makt over den. Jeg vil gi deg nøkkelen til mitt rike, og det du binder på jorden skal være bundet i himmelen og det du løser på jorden skal løses i himmelen. Ser du hvor autoriteten ligger. Jeg sier det slik, Jesus kommer til å bygge sin

⁵¹ Flåten 2004: ”Forløsningen av det indre livet”. CD album gitt ut av Levende ord media

⁵² Flåten 2004: ”Disippel eller bare interessert”. CD utgitt av Levende Ord media.

⁵³ Flåten 2005: ”Apostolisk menighet”. Album utgitt av Levende Ord media.

menighet, menigheten kommer til å være Kristusfokusert”.

Autoriteten er noe Flåten har fått fra Kristus. Alle skal være lydhøre når pastoren reiser seg og har en visjon. Når pastoren legger frem en visjon, da skal forsamlingen forene seg om denne visjonen, for da er visjonen fra Gud.

5.1.3 Å vandre i autoritet

I samme tale som i avsnittet over taler Flåten om å vandre i autoritet.

”Å vandre i autoritet innebærer å ta autoritet over feil tanker i sitt sinn, over kjøttets lyst, over bekymringene over mine liv og over frykten. Autoritet er ikke noe svevende, autoritet er noe jordnært. Autoritet er ikke en formel, autoritet er en livsstil. Og autoritet er en posisjon som jeg har fått i Kristus og som jeg lever i når jeg ser åpenbaringen av han som er autoriteten i vårt liv. Hans navn er Jesus. Visst har vi autoritet over djevelen, visst har vi autoritet over åndsmakter, visst har vi autoritet over geografiske områder. Men det nytter ikke å begynne med djevler og demonene. Og det nytter ikke å begynne med områder i en nasjon før en begynner med områder i sitt eget liv som er landingsbasen for fienden. Du må knuse landingsbasene i ditt liv. Når det ikke er noen landingsbaser i meg så er det en ytre salvelse til å lokke satan i fella hvor jeg enn går, og forkynnelsen om Jesu Kristi seier over satan, han overvant sinnet, sykdommen og forbannelsen. Han overvant satan. Er ikke det fantastisk han overvant satan. Tilintetgjorde satan så gav han meg og deg sin autoritet. Og i den apostoliske menighet har du denne type forkynnelse som gjør satan så beseiret, Jesus så stor at mennesker begynner å vandre i autoritet. De taler ikke bare lenger om autoritet” men de vandrer i autoritet.”

Autoritet blir forstått som noe du vandrer i. Autoritet handler ikke om legitim makt. Flåten mener at å ha autoritet er ensbetydende med å ha makt over djevelen. Å ha makt over djevelen er å bryte ned alle barrierer. Det handler om å ta kontroll over hver minste detalj i livet vårt som ikke fokuserer på Jesus. I tillegg betyr det at alle skal ta del i pastorens visjon. Det er først når du deltar i pastorens visjon at du er kommet så langt at sinnet, sjelen og ånden din er rensset. Først da er du rede til å vandre i autoritet, mener Flåten.

I boken: *”En menighet etter Guds hjerte”*⁵⁴ har Flåten et eget kapittel om autoritet. Der han sier at autoritet er en posisjon fra Gud for å utføre en funksjon. Flåten hevder at all autoritet innsatt av Gud. Derfor skal alle underordne seg autoriteter. Autoritetsordningen i menigheten er Guds ordning.

⁵⁴ Flåten 2002: 123 - 127. *”En menighet etter Guds hjerte”*. Flåten utdyper autoritetsbegrepet.

5.2 Flåtens lederfilosofi

I 2004 talte Enevald Flåten noen søndager om apostolisk menighet.⁵⁵ Her tar han litt føre seg hva en pastorrolle går ut på. Pastoren fremstilles som Guds talsmann. I talene over en apostolisk menighet kaster han lys over hvordan han ser seg selv som pastor.

5.2.1 Pastoren i en apostolisk menighet

Flåten vil ha en menighet som er Jesusfokusert. Enhetlig blir man bare hvis man hører på det Helligånden har å fortelle gjennom lederen. I Levende Ord Bibelsenter var Flåten lederen frem til vinteren 2006. Han skulle bygge en ny Jesusfokusert menighet. Noe som er viktig i den forbindelse er å markere avstand til dem som ikke vil ha en Jesusfokusert menighet.

”Noen forkynner tro til velstand, gull og sølv og Mercedes, men det som er bibelens budskap om tro på Gud er tro for at Den Hellige Ånd skal restaurere meg og skikke meg til alt godt verk å nå ut med evangeliet, det er det en trenger tro. Det er så viktig at vi skreller av avartene og at en kommer inn til kjernen. Da vil en se at den apostoliske menighet er sterk, erobrende og misjonerende i sin natur.”

Flåten har mange slike eksempler i talene sine. Han forkynner ikke bare tro til velstand. Det viktige er at Den Hellige Ånd skal restaurere hvert menneske, Flåten vil ha en restaurasjon. Nettopp en slik restaurasjon av mennesker er det Flåten skal være leder for. Flåtens tar ansvar for å restaurere mennesker slik at de blir skikket til å lede en apostolisk menighet. Slik vil man få en sterk bevegelse som vil ha et apostolisk gjennombrudd. Et apostolisk gjennombrudd blir med andre ord å være ett med pastorens tanker og visjoner, fordi pastorens oppgave er restaurasjon av hvert enkelt menneske i menigheten. Bare på denne måten kan man få et så stort gjennombrudd at hvert enkelt menneske vil ønske å erobre mennesker med evangeliet, hevder Flåten. Skal du få den autoriteten du trenger for dette så må du være i Kristus.

”Autoritet er en posisjon som jeg har fått i Kristus og som jeg lever i når jeg ser åpenbaringen av han som er autoriteten i vårt liv. Hans navn er Jesus”.

Flåten understreker hvor autoriteten kommer fra. Pastoren har en posisjon fra Kristus som gir han autoritet i menigheten. Flåten lever selv i åpenbaringen av han som er autoriteten i livet, han lever i den autoritet som Kristus gir. Dette skiller Flåten fra andre autoriteter.

⁵⁵ Flåten 2004: *”Apostolisk menighet”* Dobbel CD album. Flåten utdyper hva en apostolisk menighet er. Albummet er utgitt av Levende Ord media.

5.2.2 Pionerlederen

I boken, *"En leder etter Guds hjerte"* beskriver Flåten en pionerleder.⁵⁶ Jeg skal videre bruke flere direkte sitater fra boken. Flåten gir en grundig fremstilling av hva han legger i en pionerleder. Flåten lister opp en del kjennetegn på en pionerleder.

1. " Hvis du som leder vil inn i denne dimensjonen må du lære deg å være der på fjellet og kommunisere med Gud i tilbedelse og bønn" Du må være der i bønn inntil Gud taler, inntil det indre øye blir opplatt. Da vil du få skue hva Gud ser og taler. (s. 128)

En pionerleder har en profetisk ånd. Vil man som leder inn i denne dimensjonen så må man lære seg å kommunisere med Gud. Det kreves en langsiktig tenkning og en tålmodighet for å komme inn i dimensjonen av en profetisk ånd

2. " Har du en ånd som taler om det som er rundt deg, eller ser du hva Gud ser og taler om det. Vi skal følge Herren vår Gud som pionerer like til hele byen er inntatt"(s. 129)

En Pionerleder har en hengiven ånd. En pioner skal følge Herren sin Gud helt til visjonen er nådd. Her er det en dimensjon av erobring, men det er viktig at man følger i Guds fotspor om man ønsker å være en pionerleder. Da skal man ha en trang til å erobre nytt land.

3." Kjærlighet tar ansvar i bønn, økonomisk og når noe går galt. Kjærligheten handler. Trenger en bror penger og du kan unnvære noe og ikke gir han det så har du ikke Guds kjærlighet" (s, 131 - 132)

En pionerleder har samtidig en kjærlighetens ånd. Han bryr seg om sine medmennesker og han legger mennesker frem i bønn. I tillegg hjelper pionerlederen sine brødre og søstere med penger dersom de trenger det. Kjærligheten blir noe som tar ansvar for sine medmennesker. Her appelleres det til nestekjærligheten. Det appelleres til at vi skal hjelpe de som trenger hjelp. Unnlater man det så har man ikke Guds kjærlighet, hevder Flåten.

4. "Troens ånd er en posisjon i Kristus Jesus, der min tro er forankret i Kristus og jeg drar all min styrke, all min energi og all min visdom ut fra ham."

En pionerleder har også en troens ånd. Han må ha en sterk tro på det han gjør. Pionerlederen må ha en visjon som han brenner for å få til og som han vil gi sitt liv for.

5. "I helliggjørelsen er Åndens renselse, ikke i første omgang i de ytre ting. De ytre ting forsvinner når vi er overgitt til Åndens helliggjørelse i det indre.

En pionerleder har i tillegg en hellighetens ånd. De ytre tingene vil forsvinne, for ånden helliggjør pionerlederen i hans indre, hevder Flåten. Som Pionerleder må man se det Gud ser. Pionerlederen hører røsten fra himmelen. Han hører ikke røsten fra sin egen stemme, eller fra sine egne ambisjoner. En pionerleder skal være guddommelig ledet, inspirert og informert for

⁵⁶ Flåten 2000: *"En leder etter Guds hjerte"*.

å kunne høre røsten fra himmelen. Rastløshet og usikkerhet må pionerlederen få ut av sin sjel. En pionerleder må være preget av Guds fred. Det nytter ikke å være preget av rastløshet og usikkerhet, da får man dårlige resultater, mener Flåten. Menneskefrykten må være borte hos pionerlederen. Får han bort menneskefrykten vil han utfordre alt omkring seg. Flåten er særlig opptatt av de sporene en pionerleder setter i sine omgivelser.

I 2003 talte Flåten hele tre søndager om Kongshuset.⁵⁷ I talen gav han en nokså utførlig beskrivelse av en pionerleder. Vi skal se litt på noe av det han talte om. Han er så tydelig i det han sa om pionerlederen at det kan tale for seg.

”En pionerleder som lever med en annen ånd og lever i fred vil utfordre alt omkring seg”

”Som pionerleder skal du bære andre videre med Gud uten å forklare og forsvare deg.”

”En leder må alltid kommunisere visjoner, her spiller det ingen rolle hva mennesker mener.”

” En pionerleder utfordrer gjennom guddommelig initiativ. Den hellige ånd vil gi pionerlederen initiativ og det kommer til å utfordre. Det kommer til å utfordre gammel tradisjon, ny tradisjon, gammel religiøsitet og ny religiøsitet.”

”Pionerlederen er der hvor folk er, vi er i butikken og på restauranten. En pionerleder er en veirydder som går foran. Pionerlederens oppgave er å rive ned og å bygge opp.”

”En pionerleder ser fremover og forholder seg til neste generasjon. Ditt løp er forbundet med andre. En skal løpe sammen med andre. Du skal fullføre ditt løp jeg skal fullføre mitt løp. Når har vi gjort det, når vi har overført det vi har til en disippel. Til en sønn i ånden, til en sønn som tar de videre, ja går lengre enn det jeg noen gang har gått. En far overfører, en far korrigerer, en far skaper trygghet en far er der og hjelper til. Vi trenger alle åndelige fedre som kan være et forbilde for oss. Han vil jeg følge og være nær. Han vil jeg bli korrigert av, bli styrket av og holde meg så nær at noe av den styrke som er over denne mannen eller denne kvinne kan bli overført til meg.”

”Disse Josvaene og Timoteusene må lære å holde seg så nære åpenbaringsteltet, holde seg så nær pionergudsmannen at bønnelivet og det intime livet med Gud blir overført. Derfor vil enhver pionerleder se verdien i åndelig fedre, sønner og døtre. Det er rett og slett et guddommelig prinsipp og holde seg nær andre som har gått lengre enn seg selv. Og dette er pionerlederens ansvar.”

⁵⁷ Flåten 2003: ”Kongshuset”. Dobbel CD album utgitt av Levende Ord Media.

5.2.3 Født pioner

16. Juni 2006 gir Flåten et intervju til avisen Korsets seier.⁵⁸ Intervjuet omhandler lederstriden i Levende Ord Bibelsenter. Der bekrefter han at han er født pioner.

”Jeg er født pioner. Jeg definerer meg selv som trygt forankret i klassisk vekkelseskristendom med en historisk grunnvoll, sier Flåten, og legger til at han er født pioner og derfor alltid har en dragning mot å nå ut til nye steder og miljøer med evangeliet.

– Per i dag har jeg ingen spesifikk planer, men kallet og visjonen brenner..

– Jeg må først bli leget i ånd, sjel og kropp, slik at jeg kan tale ut fra en ren kilde i mitt hjerte. Når den tid kommer så kommer jeg tilbake, sier Enevald Flåten.

Flåten definerer seg selv som en pionerleder. Han forstår seg selv som en vekkelsesagent.

Flåten var pioneren, hans visjoner var den viktigste. Menighetens medlemmer måtte gjøre seg ett med Flåtens visjoner. Bare på denne måten kunne de fullføre det Gud hadde lagt på menigheten. Pionerlederen utfordrer samfunnssystemene. Denne lederen utfordrer religiøsiteten og tradisjonen. Han ser fremover mot den oppvoksende generasjonen. Flåten kaller disse lederne for Josvaer og Timoteuser. De er bibelens modell på pionerledere. Han definerer seg selv som en slik pioner.

5.2.4 Ledelseshierarkiet.

På internettsiden utsyn.no siteres det fra Flåtens egen artikkel ”bygg et vinnerteam”⁵⁹

Her er noen sitater fra denne artikkelen. Jeg understreker at artikkelen ikke lenger eksisterer på trykk.

Den Gud utvelger har selv fått autoritet til å utvelge sine medarbeidere, eldste, diakoner osv..”

Her taler Flåten om lederskapsmodellen som er hierarkiske. Nærmest pyramideformet der Gud er øverst i pyramiden. Hver menighet har innsatt en pastor. Lederen Gud har utvalgt er istandsatt til å utvelge sine medarbeidere, eldste og diakoner. Flåten alene er istandsatt til å ta alle avgjørelser om hvilke personer han vil ha som sine medarbeidere, de er underkastet han sin ledelse.

”Du må få alle inn i samme tenkning”

⁵⁸ Flåten 2006: ”Intervju til bladet korsets seier” Flåten gir uttrykk for sitt syn på lederstriden i Levende Ord. Samtidig definerer han seg selv som en pioner

⁵⁹ Flåten 1998: ”Bygg et vinnerteam” Artikkel publisert på internettsiden utsyn.no. Artikkelen bekrefter mye av det Flåten har brukt sin taletid til. Blant annet da han talte over temaet om ”kongshuset” i 2003, ”Disippel eller bare interessert” i 2004 og ”Apostolisk menighet” i 2005.

Dette bare understreker det autoritære. Alle må inn i samme tenkning. Pastoren er den som setter dagsorden for hvordan man skal tenke. Flåtens tenkning skal være hele menighetens tenkning. Menighetsmedlemmene skal ikke bare tenke slik som Flåten, men de skal be seg inn og bli en del av Flåtens visjon.

”Be deg inn i visjonen og visjonsbærerens hjerte”

Flåten har med andre ord en visjon og å nå ut til hele verden. Han skal ekspandere, skape mange menigheter. Uten protester skal hele menigheten gjøre seg ett med pastorens visjon. Medlemmene har ansvar for å legge til rette for at visjonen blir virkelighet. De mål som Flåten setter er hele menighetens hovedmålsetning. Man kan tenke seg ulike former for bidrag fra medlemmene. For eksempel økonomisk bidrag, arbeid med visjonens målsetninger og bønn for visjonen. Alt fungerer ut fra Flåtens egen visjon. De mennesker som er uenig i visjonen er man nødt til å fjerne. Særlig hvis de uenige befinner seg på lederplan.

”På lederplan i menigheten er det som i et rørsystem. Du kan ikke ha blokkeringer hvis vannet skal renne fritt. Det skal bare en liten frosk til inne i et rørsystem, og hele vanntilførselen blokkeres. På samme måte skal det bare én feil tankebygning på lederplan til for å blokkere livsfloden i en lokal menighet. Når en som er ansatt for eksempel sier: ”Jeg er ikke enig i lønssystemet”, da har du en frosk i systemet. Enten må frosken ut, eller så må personen bort. Vi har fått frosker inn i vårt arbeid. Vi har prøvd å dra frosken ut av systemet, men den ville ikke ut, da måtte mennesket ut.”

Ledelsen må være helt i tråd med lederen. Folk må komme inn i samme tankebaner som lederen. Alle former for uenighet blir å regne som blokkeringer. En feil tanke vil føre til at man får store problemer. Å være uenig med et lønssystem i en menighet er en feil tankebygning. Da må personen enten endre mening og bli ett med lederens meninger, ellers må personen bort. Det betyr at han må ut av ledelsen. Hvis ikke vil det ødelegge for Guds visjon, mener Flåten.

5.2.5 Kirkesamfunn skal avsettes

Det er svært interessant å se på hvordan Flåten tenker om kirkesamfunn. Vi følger fortsatt artikkelen bygg et vinnerteam. Noe av dette har også vært sagt av Flåten i hans tale over temaet *”flytt ikke gamle grensesteiner”*⁶⁰. Innholdsmessig korresponderer artikkelen med en del av Flåten sine prekener.

”Vi skal avsette kirkesamfunnstenkingen, vi skal avsette demokratiet i menigheten, og gjeninnføre Bibelens modell, slik at man kan forløse mennesker på alle områder”(Artikkelen bygg et vinnerteam)

⁶⁰ Flåten 2004: *”Flytt ikke gamle grensesteiner”*.

Bibelens modell for menighet skal gjeninnføres. Man trenger ikke ulike kirkesamfunn, det er nok med ett. Bibelens modell betyr at det er en leder på toppen, og han delegerer ledere under seg. Det bibelske prinsipp styres ved at Gud satte først i menigheten noen til apostler, deretter profeter, deretter evangelister, deretter hyrder og lærere. Dette er modellen. Målet er at alle ledere skal være samstemte. De skal alle arbeide for samme sak. Det er pastorens ansvar å få alle samstemte og arbeide for samme sak, mener Flåten.

5.3 Flåtens karismatiske atferd

Jeg vil formidle mitt inntrykk av et undervisningsopptak fra åpningsseminaret på bibelskolen på Jæren i 2001.⁶¹

” Jeg har gode nyheter, vi har våpen, vidunderlige våpen som kan bryte festningsverkene ned og sette oss i frihet. Det du har bedt om de siste 7 månedene det var her nå. Broder min kjære broder det er bare Gud som arbeider med deg, (bibelskolestudentene roper amen)

Flåten taler i tunger, han får studentene med seg en etter en. Flåten gir en bekreftelse på hvor glad han er for at han har begeistret troende med seg. Han får dem til å gi applaus, han får dem til å klappe i hendene. Så går han inn i tungetale. Han sier de skal begynne å tale i tunger, så de gjør. Deretter underviser ham. Dette gjør Flåten for å manifestere seg som en karismatisk leder. Det høres ut som han blir en slags tungetaledirigent.

En mann jeg besøkte pratet om en opplevelse på et møte med Flåten.⁶²

Jeg husker jeg var på møte i filla der Flåten talte. Så husker jeg at han sa, nå blåser jeg i basunen og da faller ilden ned. Da husker jeg at hele menigheten begynte å hyle i tunger. Jeg stod bare å så på Flåten. Ansiktet hans var som stein. Folk la seg på gulvet og gråt og lo, noen sa de var helbredet.

Her blir det fortalt hvor viktig det er for Flåten å manifestere seg som en karismatisk leder. Møtene kommer i noen tilfeller inn i slike dimensjoner. Her manifesterer Flåten seg som en karismatisk leder.

5.4 Mellommenneskelige relasjoner

Dette er et avsnitt om hvordan Flåten forholder seg til andre mennesker. Både til sine mentorer og mennesker i menigheten. De som er enige med ham og uenige med ham. Jeg skal bruke hans egne ord for å forsøke å legge frem hvordan han forholder seg til andre.

⁶¹ Flåten 2001: *”Etablering av forhold i livet”* Åpningsseminar på Levende Ord Bibelskole på Jæren i 2001. Opptaket er gjort på kassetter. Hele 9 kassetter er brukt til opptaket.

⁶² Mann jeg pratet med i 2006.

5.4.1 Viktig å være ydmyk

Mye tyder på at Flåten opererer med et apostel hierarki. I 2004 talte Flåten over temaet ”Forløsningen av det indre liv”⁶³ Han talte om relasjonene mellom han selv og Den Hellige Ånd og relasjoner mellom han og hans fedre og mellom han og hans sønner og døtre.

Helliggjørelse er en livslang prosess, vi er blitt frelst for å frelses resten av livet 1, tess 5,25. Den Hellige Ånd arbeider på områder i mitt og ditt liv som han vil frelse. Når du og jeg står imot så skjer det noe. Jeg unnskyldte meg, så oppdaget jeg til min forskrekkelse at det skjedde noe i relasjonen mellom meg og Den Hellige Ånd. Min irritasjon i stressa situasjoner kom imellom. Det stresset meg mer, så begynte jeg å anklage Olga, å du anklager meg alltid og du gjør sånn imot meg. Hun var så viselig, hun sa ingenting. Så var jeg med en annen broder. Så ble det en voldsom stresset situasjon. Dermed poppet det bare frem det som var i hjertet mitt. Broderen titter på meg og sier, roe deg ned Gud er i kontroll. I det øyeblikket fikk Den Hellige Ånd tak i meg, problemet er ikke utenom meg men i meg, det åpnet meg og ydmyket meg. Jesus hjelp meg, jeg trenger din hjelp med min irritasjon og jeg innrømmet at det var en irritasjon og ikke at alle andre skapte irritasjon. Men det var en irritasjon som var en del av min personlighet. Det var ikke Olga sin feil, barna sin feil, andre brødre og søsken. Det var mitt problem, fra den dag lærte jeg en lekse, stå aldri Den Hellige Ånd imot la han istandsette deg.

Her fremstiller han seg selv som ydmyk. Han legger frem noe for menigheten for å vise seg som feilbarlig. Hans kone blir her som så mange andre ganger trukket frem som eksempel i forkynnelsen. Flåtens relasjon med Den Hellige Ånd ble skadet på grunn av hans irritable atferd. Hans irritasjon kom imellom. Flåten forteller at han oppdaget irritasjonen og han forsto det. Irritasjonen var å stå Den Hellige Ånd imot.

5.4.2 En Guddommelig ordning

I talen ”Forløsningen av det indre livet” hevder Flåten at det finnes en guddommelig ordning. Han forklarer innholdet i denne ordningen og konsekvensene av å være utenfor den guddommelige ordningen

”Da du og jeg ikke forstår autoritet, så vil vi komme utenom Guds ordning, da blokkeres den indre kilden.”

Hvis vi ikke forstår autoreitet så settes vi utenfor Gud. Noe blokkeres. Den indre kilden blokkeres, fordi vi ikke innordner oss etter Guds ordning. Vi ender utenfor Gud hvis vi ikke underordner oss Guds autoriteter. Det betyr at hvis man ikke underordner seg Flåten som pastor, så ender man utenfor Guds ordning. Flåten sier dette for å understreke alvoret i det å forstå autoritet. Han understreker at autoriteten ligger i lederen. Flåten mener det finnes en guddommelig ordning. La oss se hva Flåten mener med en guddommelig ordning.

⁶³ Flåten 2004: ”Forløsningen av det indre livet” Dobbel CD album utgitt av Levende Ord Media.

”Det er en guddommelig ordning. I denne guddommelige ordningen må man være under autoritet for å kunne utøve autoritet. Jeg er så glad for at jeg lærte dette. Jeg lærte det for en del år tilbake. Da jeg sa til pastor Ulf Ekman at jeg tror du er av høyere autoritet og jeg vil stå under deg, jeg vil at du skal tale inn i mitt liv og jeg sa til pastor Colin Urquart,, tal inn i mitt liv, oppmuntre meg og korrigere meg. Jeg sa til pastor Brothspath. Disse tre brødrene rettleder meg som mine åndelige fedre så jeg har bare lagt meg under dem. Det innebærer ikke at menigheten er under, men det innebærer at mitt liv er under deres beskyttelse. De beskytter mitt liv innfor Gud. De har et ansvar for mitt liv, de må stå til regnskap for mitt liv innfor Gud, de kan tale inn i meg og de kan oppmuntre meg. Som nå midt under ferien så ringte Pastor Ulf Ekman og sa: Du må komme å besøke meg to dager for det er noe jeg må prate med deg om. Du er nødt til å ta to dager nå å komme ned så vi kan få tid sammen og prate sammen. Hva gjør du da, sier du nei det har jeg ikke tid til. Jeg holdt på å gjøre det og det og det. Når du står opp mot autoritet legger du alt annet til side og så lyder du. Så da reiste jeg, og jeg angrer ikke på det.”

Flåten mener det er viktig å ha mennesker over seg som han kan støtte seg til. Her hevder Flåten at han gikk på Ulf Ekman sin befaling. Han kom med en gang. Han står under Ekman fordi Ekman var av høyere autoritet enn han. Ekman var en som skulle beskytte Flåten innfor Gud.

En annen formiddag talte Flåten over temaet engler drømmer og visjoner. Der fremstilles også Ulf Ekman og Colin Urquart som Flåten betrodde veiledere. Jeg tar et utvalg av sitater som forteller om hvordan Flåten mener han forholder seg til sine mentorer i apostelhierarkiet.⁶⁴

”I rett tid, med den rette person, du kan kalle det for mentor eller hva du vil. Jeg tester ting hos Ulf, jeg tester ting hos Colin, Og de prøver.”

”Jeg oppsøker mentoren eller mentorene så legger jeg det frem og sier sånn er det, prøv det. Og jeg setter ikke tidsramme. Jeg sier bare prøv det. Somme tider er det amen, andre ganger er det ikke det. Vet du hvorfor, fordi det er tider da mitt kreative sinn går foran Gud. Jeg glemmer ikke en situasjon, og jeg var så innstilt. I mitt sinn var jeg på den plassen som jeg hadde sett, så kom Ulf, Og han sa, den som tror, og jeg hadde ikke nevnt et ord. Og han sa, den som tror den haster ikke, hahahaha så gikk han”

”Jeg hørte en indre røst som sa les Jeseia 30. jeg satt i møtet så Gud så jeg fulgte godt med. Ulf talte om Israel, sikkert veldig inspirerende, så leser jeg og jeg bare leser nedover. Ved de gjenstridige barn sier Herren, de følger planer som ikke er for meg og inngår avtaler som går utover min ånd. Slik legger de synd. Så sier Herren du må vende om, holde deg i ro i stillhet og tillit. Jeg sa ikke et ord til Ulf, jeg bare gikk til mine medarbeidere som ventet at jeg skulle si at nå skulle vi i gang med dette. Så sa jeg, vi legger det ned og venter. Slapp helt av, ja, men vi har, hva har dere. Vi er forberedt, glem forberedelsen, den kommer til å komme tilbake men ikke nå. Slapp av, det var feil, det er ikke rett tid. Nå skal du høre, det slapp meg aldri, det vokste sterkere og sterkere og sterkere i mitt hjerte.”

⁶⁴ Flåten 2004: ”Engler, drømmer og visjoner”. Tale CD utgitt av Levende ord media.

”Lær å lytte til veileder, ikke jeg har rett, jeg gjør det på mitt sett. Jeg gjør det nå. Våge å la det være noen som taler inn i ditt liv. Det er noen som er kommet lenger enn deg, som er kommet høyere enn deg som ser lengre enn deg. På det sett så beskytter du det som er født i deg.”

Det blir som et apostelhierarki. Flåten nevner her to sentrale mentorer i Colin Urquart som er en sentral britisk restaurasjonsteolog, og Ulf Ekman som var pastor og leder for Livets Ord i Uppsala i Sverige. Menigheten i Uppsala var mentor for Levende Ord Bibelsenter i Bergen. Dette stadfester nok en gang hvor viktig Flåten mener det er å leve under Guds autoritet for å kunne utøve autoritet i Guds menighet. Mennesker i menigheten var klar for å starte prosjektet, Flåten avsluttet det og la prosjektet til side i den hensikt å redde menigheten økonomisk. Dette er med å sette Flåtens autoritetsforståelse og rolleforståelse noe i perspektiv. Flåten kommer både i en fars rolle og en rolle som sønn av de som er over han.

Til tross for at Flåten understreker viktigheten av å underkaste seg, så er det noe som kanskje kan sette dette i perspektiv. Utbryteren og den tidligere bibelskolestudenten Runar Sjøstad sier følgende i mitt intervju med ham.⁶⁵

”Det at han sier han bruker mentorer er bare sprøyt, han Enevald har aldri klart å underkaste seg noen.”

Dette viser at viktigheten av å ydmyke seg fort kan bli med ordene fra talerstolen. Jeg synes det kan være viktig å understreke fordi andre deler av hans forkynnelse forteller oss at Flåten hører fra Gud og kommer med visjoner som han mener andre ikke en gang skal stille spørsmål ved.

5.5 Flåtens omgang med sine underordnede i menigheten.

I det følgende skal vi se hvordan Flåten utøver sanksjonert mot sine medlemmer. I avisen Vårt Land uttaler Flåten seg om at han ikke hadde noen sanksjoner for at en barnefamilie fikk flytte til Sørlandet.⁶⁶ Av den grunn synes jeg det er en viktig belysning å høre litt om denne saken. Jeg tror det kan belyse noe av Flåtens lederforståelse og autoritetsforståelse.

⁶⁵ Runar Sjøstad 2006: ”Intervju” Foretatt i Lyngdal

⁶⁶ Flåten 2006: Uttalelser i vårt land 16. mars

5.5.1 Barnefamilien som ikke fikk lov å flytte

Enkelte i levende ord har ikke fått lov til å flytte fordi Flåten har hørt fra Gud at ikke det er riktig at vedkommende flytter. Tidligere bibelskoleelev ved Levende Ord Bibelskole på Jæren Runar Sjøstad står frem i vårt land sammen med sin kone og forteller om da de ble nektet av Flåten å flytte til Sørlandet.⁶⁷ I mitt intervju med Runar Sjøstad og hans kone Nina Christine gis denne versjonen av hvordan Flåten gikk fram da han nektet de å flytte.⁶⁸

Vi satt der i en og en halv time bortimot, da satt han Enevald Flåten, NN, NN og meg og kona mi Nina. Så satt vi der og kom inn på at vi hadde en overbevisning om at det her var riktig av oss å gjøre da. Da var han Enevald sånn at nei dere har allerede bestemt dere så det er ikke vits å prate, bare gå ut liksom. Han begynner samtalen slik at han er skikkelig hissig og sur. Bare gå ut av rommet liksom, han ville nesten ikke prate mer. Han ville ikke høre nesten på vår visjon. Og hva vi hadde på hjerte. Han var liksom bestemt at vi skulle være i Bergen. Han vil holde så på medlemmene liksom at han eier medlemmene nesten. Han vil liksom styre de slik som han vil. Men vi kom jo inn på det her da. Jeg måtte ta ordet veldig mange ganger og etter hvert så kom vi i dialog og han hørte og lyttet og men det var nå frem og tilbake og. NN sa i ettertid at han ville støtte om nødvendig i avisa Vårt Land og at det går ikke and å behandle folk slik. NN og følte at det var riktig av oss å flytte. Det er så viktig å følge hjerte sitt og ikke det som styres av en person som tror nesten at han er en ja, at han bare hører fra Gud. Han sa at tror du ikke jeg hører fra Gud, satt han Enevald å sa når han satt i stolen sin der vet du.

Flåten bekrefter selv i vårt land at han ikke hadde noen sanksjoner i sitt indre om at Runar og hans kone kunne flytte.⁶⁹ Dermed var hans indre vitnesbyrd at de skulle være i Bergen. I lys av at han ser seg selv som en pioner og menighetens far så er det slik at han korrigerer medlemmene sine ut fra det han hører fra Gud. Flåten tar ofte i bruk sterke virkemidler mot enkeltindivider i menigheten. Flåten ser seg selv som en pionerleder og en ansvarlig far for sine medlemmer. De påstander som kommer fra Runar Sjøstad kan vi med rimelig sikkerhet si er sanne. Jeg har fått bekreftet disse påstandene fra en person.⁷⁰ Sjøstad mener Flåten spilte på frykt for å nekte dem å flytte. Flåten ser seg selv som far for sine menighetsmedlemmer. Da er det hans oppgave å korrigere. Derfor får det en slik karakter at Flåten tillater å bruke ulike former for sanksjoner og formaninger, som for eksempel å nekte folk geografisk forflytning.

⁶⁷ Runar og Nina Christine Sjøstad: 2006: De står fram i vårt land og forteller hvordan Enevald Flåten nektet dem å flytte til Sørlandet.

⁶⁸ Runar og Nina Christine Sjøstad 2006: "Intervju" Foretatt

⁶⁹ Flåten 2006: Uttalelser i avisen Vårt Land 16. mars.

⁷⁰ Anonym informant

Hvordan opplevde du og Nina dette?

”Jeg synes dette var veldig overraskende. Det er klart det når man setter seg inn i Enevald før, at han ikke er helt, at han er litt hissig av seg. Det var likevel veldig overraskende at han liksom skulle nekte oss og at han begynner å manipulere med frykt og det ene og det andre. At det var folk som ikke hadde hørt på han som det hadde gått ille med. I den forstand at liksom de har jo hatt den teologien i trosbevegelsen at du nesten kan komme under forbandelsen hvis du ikke hører på lederen. Det har vært det før vertfall. Men det begynner å gå mer og mer vekk fra det da. Men dette var liksom at for vår del at det ville gå galt at vi ville miste brannen at vi ville miste ilden i den forstand og forhold til Gud og. Vi ville nesten ikke komme inn i det Gud har for oss hvis ikke vi går den veien de sier”.

Flåten har en klokkeetro på det å styre mennesker inn under Guds ledelse. Hans måte å styre mennesker på er identisk med Guds vilje. Hvis det er Flåtens vilje at mennesker i menigheten skal ha en bestemt arbeidsoppgave, så er det også Guds vilje. Den eneste som kan etterprøve det er Gud, og Gud taler til Flåten. Flåten har en plikt til å korrigere sine sønner og døtre i menigheten. Opprør mot det vil sette deg ut av funksjon, mener Flåten.

5.5.2 Opprør gjør deg kraftløs.

Flåten advarer veldig sterkt mot opprør mot autoriteter. Hensikten er å få medlemmene til å forstå at det ikke skal gjøres opprør mot menighetens pastor. I sin bok: *”En menighet etter guds hjerte”*⁷¹ advarer Flåten mot opprør mot Guds autoriteter.

”All form for opprør mot åndelig autoritet vil gjøre deg kraftløs. Da nytter det ikke å tale om den troendes autoritet. Det fungerer ikke. Det er bare når du står under autoritet at det kan fungere. Men når du kommer i rett autoritetsordning overfor Gud og den autoriteten som Gud har innsatt, så kommer du inn i en ny fred. Du kommer inn i en ny trygghet. En ny autoritet og legedom begynner å strømme.”

Flåten hadde et mandat fra Gud og en autoritetsordning fra Gud som gjorde at han rettmessig kunne si at han hadde et indre vitnesbyrd som gikk imot medlemmenes tanker og følelser. Som menighetens far så hører Flåten fra Gud, dermed må menighetsmedlemmene underkaste seg det han hører fra Gud. Menigheten skal leve under rett autoritetsordning overfor Gud. Gud har innsatt Flåten som pastor, derfor må menigheten være lydige og underkaste seg Flåten i ett og alt hvis ikke følger de ikke Guds vilje.

⁷¹ Flåten 2002: 126 *”En menighet etter Guds hjerte”*.

5.6 Flåtens kommunikasjon med Gud.

Ulike måter Flåten kommuniserer med Gud på. Jeg vil også gjøre rede for noen av konsekvensene av hans kommunikasjon. Jeg går ut fra det han selv sier fra talerstolen.

5.6.1 Irettesettelsen av en person

En søndag formiddag i 2004 eksemplifiserte Flåten hvordan virkningen av hans kommuniserer med Gud selv fungerte.⁷²

”Jeg hadde en person som ringte meg hver eneste dag , dag etter dag. En dag sa den hellige ånd til meg. Enevald, gi den personen arbeidsoppgaver så skal du få se. Jeg skjønte ikke dette men jeg sa. Ok. Jeg sa til mannen. I løpet av den første uken skal du faste et måltid hver eneste da, og så skal du bruke den til å be. Du skal lese bibelen om hvordan Den Hellige ånd kan ta bort den svakheten som er i ditt liv. Jeg gav ham 15 skriftsteder og sa. Les dette! Ta dette som pille hver eneste dag, morgen, middag og kveld. Det tredje du skal gjøre er å finne et annet menneske som har det verre enn deg og begynne å betjene. Ring til den personen. Ta deg av den personen. Ta med den personen ut på tur. Gjør noe for den personen. Med en gang svarte han. Det går aldri. Men du har jo allerede satt Gud ut av funksjon, du vil jo fremdeles være i dette. Gjør dette nå. Til slutt sa jeg farvel og vedkommende gikk.

Dette gir et bilde av hvordan Flåten kommuniserer med Gud, Gud gir han instruksjoner om hvordan han skal irettesette mennesker. Flåten gav en person en oppgave som skulle gå over en uke. Med en gang etter at uken var gått ringte denne personen til han igjen. Han hevdet at han anklaget han. Personen sa til Flåten at han hadde vært for svak til å følge rådene. Da sier Flåten til ham:

”Hadde du vært hos en lege og han hadde gitt deg medisin ville du tatt den da. Å ja! Da sa jeg til ham i kjærlighet. Du gjør det fordi det er lett å svelge ned medisinen. Men du kommer aldri til å komme ut uten at du er villig til å lyde hva Den Hellige Ånd har sagt. Jeg kommer ikke til å ofre mer tid på deg, for du vil ikke bli fri. Du vil ha meg inn i din ensomhet. Jeg nekter å gå inn i din ensomhet. Men jeg vil hjelpe deg. Jeg har gitt deg alle mulige råd for å hjelpe deg, men du vil ikke. Så nå for du klare deg selv. Etter en måned fikk jeg en telefon. I den andre enden hørte jeg halleluja.”

Dette er en historie Flåten bruker for å vise hvordan han kommuniserer med Gud. Flåten vil vise menigheten hvordan Gud virker gjennom hans liv.

5.6.2 Det indre vitnesbyrd

På en søndag formiddag i 2004 taler Flåten over emne: *”Engler, drømmer og visjoner ”*. Han legger ut hva han mener med det indre vitnesbyrd.

⁷² Flåten 2004: *”Engler, drømmer og visjoner”* Flåten deler sine tanker om engler, drømmer og visjoner.

”Det er en side som er betydningsfullt å være våken for. Alle syner og drømmer som andre prøver å legge på en må prøves for å se om det samstemmer med det indre vitnesbyrd. Hvis ikke kan det bli en katastrofe i livet. Så når noen kommer med et ord og sier Herren har sagt til meg om deg. Ja flott, da jeg var nyfrelst og ukyndig så slukte jeg alt rått. Men jeg har lært med årene å skille ut. Ja bra, jeg tar det ordet der, ja, men du ser Herren viser meg dette. Ja, det kan godt være det. Blir du ikke mer begeistret? Nei, jeg kjenner ingen indre vitnesbyrd. Kjenner ingen indre vitnesbyrd. Jeg går ikke på hva du forteller meg, men jeg går på hva det indre vitnesbyrd vitner om. Ånden i meg vitner hvis det er et ord ifra Herren. Og visst det er tomt på innsiden, ok jeg dømmer ikke den personen som en falsk profet, jeg dømmer ikke den person som en vanskelig person. Jeg tar det som det er, spytter ut beina, tar det gudsordet som er i det og blir velsignet av det gudsordet. Men jeg følger ikke ledelsen for det er Den Hellige Ånd som skal lede”.

Flåten mener han hører og kjenner de indre stemmene. Alt det en person kommer med til ham av drømmer og visjoner kan han prøve med sitt indre vitnesbyrd. Det indre vitnesbyrdet er den kommunikasjon som Flåten har med Gud. Gjennom en indre stemme kan Flåten motta beskjeder fra Gud, som han kan sende videre. Hvis en person sier noe til Flåten, så kan han vende seg til det indre vitnesbyrd, det vil gi ham svar på om ordet er fra Gud. Og hans indre vitnesbyrd stemmer alltid. Flåten hevder man kan trenes til å få med seg det indre vitnesbyrdet. Man kan øve opp evnen til å bruke det indre vitnesbyrdet.

”Jeg sier sjeldent så sier Herren, men jeg taler det ut for ikke å legge ekstra press på mennesker, men gi en frihet på menneske og trene mennesket i å selv kunne skille ut og høre fra Den Hellige Ånd”

Flåten mener at han gjennom kommunikasjon med Gud i bønn, har han øvd opp evner til å skille ut. Med det har han fått evne til å lære andre å skille ut. Han kan lære opp andre til å høre rett fra Gud.

”Hver den som ledes av Guds ånd er Guds barn. Så her trenger du personlig utskilling. Der Den Hellige Ånd vil hjelpe deg å skille ut.”

Å skille ut hva som kommer fra Den Hellige Ånd er noe du kan trene deg til gjennom å vandre med Kristus. En ukyndig kristen kan komme med en del som ikke er fra Den Hellige Ånd. Flåten mener han har øvd opp evne til å skille ut hva som kommer fra Den Hellige Ånd. Han har evne til å bedømme hva som er rett og hva som er falsk vitnesbyrd. Han presiserer at han i ethvert falskt vitnesbyrd tar til seg gudsordet. Det er alltid noe som er rett i et falskt vitnesbyrd, men han følger ikke ledelsen.

5.6.3 Ekteskapet som ble reddet

En søndag talte Flåten over emne: ”Apostolisk menighet.” ⁷³ Han brukte et eksempel som illustrerer virkningen av hans kommunikasjon med Den Hellige Ånd.

”Senest for et par søndager siden var det et ektepar som satt på et søndagsmøte med utfylte separasjonspapirer for alt var mørkt og håpløst. De hørte noe av den forkynnelsen som du hører nå. Og i neste nu så, så de at Jesus står for faderen med blodet. Og at han holder blodet frem forbi dem. De sitter på hver sin kant, og jeg sier, og deres sønn sier. Gud! Hvis du kan redde dette så redd det! Men vi ser ingen løsning. I neste nu, det var et ukjent ektepar, tilhører ikke menigheten. Men i neste nu stopper Den Hellige Ånd meg. Se den mannen som sitter der, la han komme frem. La den mann komme frem, visste ingenting om dette. Den Hellige Ånd sa: kan du ta der nede, helt på andre kanten av møtelokalet. Det er en kvinne som sitter der, ta henne frem. De kom frem, tittet på hverandre og oppdaget at det var min kone og min mann som sto der. Så bare sto de der og måpte, så sa Den Hellige Ånd: Ser du den unge gutten som sitter der nede, en liten gutt på 13 år. Ja sa jeg, jeg ser ham, Få ham frem, så fikk jeg den lille gutten frem. Så skjer det noe, jeg visste ingenting. Så var det deres sønn, som satt nede å bad for mor og far, han hadde hørt kvelden før, det er siste anledning, vi går til Levende Ord i morgen formiddag. Og det er siste sjanse ellers går mor og far fra hverandre. Det er ingen mulighet, de makter ikke å leve sammen. De tar livet av hverandre. Og det er bedre hadde far sagt at du bor hos mor, jeg skal ta hånd om deg. Så kom Jesus inn, de fikk høre undervisningen, med han som har en tjeneste ved troen, som holder blodet frem forbi. Den Hellige Ånd manifesterer seg, og der i et nu smeltes isen. Alt skjer, bønnesvaret kommer. Og de skjønner ikke hva som er skjedd, de er så forelsket at de holder på å gå i hverandre og den lille sønnen titter ned og tårene drypper. Jeg snakket med ham bare for noen dager siden, han hadde fått et nytt hjem. Det er et blod, det er en som lever på å gå i forbønn.”

Her vises en av konsekvensene av hva som kommer ut av Flåtes kontakt med Den hellige ånd.

Den hellige ånd gir Flåten beskjeder, og Flåten handler på disse beskjedene.

Kommunikasjonen med Gud har ulike virkninger og får ulike resultater. I noen tilfeller mener Flåten han må irettesette personer. I andre tilfeller er han med og redder ekteskap. Gud gir Flåten beskjeder og oppdrag og han utfører dem på Guds befaling.

5.7 Flåten tar både avstand fra og bruker samfunnet

Flåten tar avstand fra samfunnet samtidig som han bruker samfunnet. Jeg skal gi noen få eksempler på hvordan han tar avstand fra samfunnet og hvordan han bruker samfunnet for å markedsføre seg selv og sin menighet. Jeg mener dette i høy grad setter lys på hans autoritetsforståelse og rolleforståelse. I 2005 talte Flåten over temaet ”flytt ikke gamle

⁷³ Flåten 2004: ”Apostolisk menighet”. Midt i talen forteller Flåten en historie som han opplevde noen uker tidligere.

grensesteiner”⁷⁴. Der tok han et kraftig oppgjør med samfunnets normer og særlig tok han et oppgjør med samfunnet sitt syn på homoseksualitet.

”Jeg vil tale litt om homoseksualitetens besmittelse av vår nasjon. Homoseksualitet er synd. Jeg kan titte inn i TV kamera og tale til hele det norske folk og rakt inn i regjeringen. Det er synd.”

Dette viser to sider av Flåtens bruk av samfunnet. Han er aktiv til å bruke media samtidig som han tar avstand fra samfunnets moralnormer. I 2005 inviterte han toppolitikere til valgduell.⁷⁵ Der kom Karl I Hagen (FRP) Audun Lysbakken (SV) Martin Koldberg (AP) Trine Skei Grande (V) Rune Skjælåsén (SP).

Den 17. august 2005 viser NRK en dokumentar fra Levende Ord Bibelsenter.⁷⁶ Der blir det vist at daværende utviklingsminister Hilde Frafjord Johnsen blir bedt for foran åpent kamera ved Levende Ord Bibelsenter. Dette viser at Flåten tar moralsk avstand fra samfunnet, samtidig som han vet hvordan han skal bruke samfunnet for å markedsføre seg selv og Levende Ord Bibelsenter.

Kapittel 6 Systematisk analyse

Jeg vil i dette kapitlet systematisk analysere og drøfte hvordan Åleskjær og Flåten ser seg selv i forhold til karismatisk autoritet, tradisjonell autoritet og rasjonell legal autoritet. Det vil være interessant å drøfte dette på basis av hva de gir seg ut for å være tilhengere av og hva de markerer avstand fra. Deretter vil jeg foreta en systematisk analyse av hvordan Åleskjær og Flåten ser på sine roller. Jeg vil ta utgangspunkt i de rollene de selv fremhever som viktige. I Åleskjær sitt materiale har jeg et intervjugrunnlag, noe som gjør at jeg vil si noe om hvilke roller han mener er viktig og hvilke roller han mener ikke er så viktig. Jeg vil gå ut fra de rollene som Morten Huse og Cathrine Hansen bruker. (se 1,4,5) Til slutt vil jeg drøfte hvordan de selv mener de leder sine respektive organisasjoner i praksis.

Nedenfor vil jeg drøfte Åleskjær sin og Flåtens forståelse av autoritet, på basis av Webers typologier. Jeg skal analysere dette ved at jeg først sier noe om Åleskjærs forståelse av

⁷⁴ Flåten 2005: *”Flytt ikke gamle grensesteiner”*. Forkynnelser gitt ut på CD. Store deler av denne talen ble sendt på NRK TV.

⁷⁵ Flåten inviterer selebre gjester til valgduell på kråkenes 6. August 2005 på Levende Ord Bibelsenter på kråkenes i Bergen. Det er et stort presseoppbud. Det blir sendt på riksdekkende media blant annet TV2 og NRK.

⁷⁶ NRK TV 2005: *”Levende ord Bibelsenter”* Dokumentar program om Enevald Flåten og hans virksomhet.

tradisjonell autoritet, deretter sier jeg noe om Flåtens forståelse av tradisjonell autoritet. Så gjør jeg en komparasjonsstudie, der jeg sammenlikner autoritetsforståelsen hos begge pastorene. En slik analyse gjør jeg på både tradisjonell autoritet, rasjonell legal autoritet og karismatisk autoritet. Jeg vil gjøre samme analyse av deres rolleforståelse. Til slutt vil jeg drøfte hvordan de i praksis leder sine respektive organisasjoner og sammenlikne det. Her vil teorier om organisasjon og religiøs typologi være sentrale. Restaurasjonsteologien vil ligge der som et bakteppe under drøftingen.

6.1 Tradisjonell autoritet

Jeg skal i det følgende drøfte hvordan Åleskjær og Flåten ser seg selv i forhold til Webers teori om tradisjonell autoritet. Det blir viktig å vise hvordan de bruker tradisjonen, men samtidig er svært kritisk til tradisjoner. Til slutt vil jeg sammenlikne deres forståelse av tradisjonell autoritet. Jeg sier mye om deres syn på tradisjoner. Hvis man skal si noe om hvordan de forstår seg selv i forhold til tradisjonell autoritet så er jeg nødt til å si noe om hvordan de ser på tradisjoner. Grunntonen i Webers tanke om tradisjonell autoritet er at innehaveren har en autoritet i kraft av rollen, fordi det har vært en vanlig oppfatning gjennom lang tid at den rollen du har innehar bestemte egenskaper.⁷⁷ En prest, har autoritet på grunn av de sterke tradisjonene som sier noe om hvordan en prest er. Du har autoritet i kraft av sed og skikk og svært stivnede former.

6.1.1 Åge Åleskjær

Grunntonen hos Åge Åleskjær kan oppfattes tradisjonskritisk. Flere ganger i sine prekener bruker han uttrykk som dønninger fra Sinai, en ny reformasjon, jødedommen må ut av kristendommen, det finnes ingen hellige bygninger, og uniformeringer som for eksempel prestekjole mener Åleskjær hører til Den Gamle Pakt. Han uttrykker seg helt tiden tradisjonskritisk. Hele Åleskjærs taleserie *"En ny reformasjon"*, samt hans bøker *"Fullstendig Frihet"* og oppfølgeren *"Nå taler han fra himmelen"* er en sammenhengende tradisjonskritikk. Dette er et klart uttrykk for at Åleskjær på den ene siden uttrykker seg sterkt tradisjonskritisk. På den andre side så er det slik at rollene han forstår seg innenfor er relativt tradisjonelle. De viktigste rollene for Åleskjær var menighetsbyggeren, tilsynsmann,

⁷⁷ Weber 1971: 94ff *"Makt og byråkrati"* Weber er opptatt av tre rendyrkede herredømmer henholdsvis tradisjonelt, rasjonell legalt og Charismatisk.

kontaktskaper, åndelig veilederen og kontaktskaper internt og eksternt. Jeg la merke til hans begrunnelse for å se på tilsynsmannen som det viktigste. Den begrunnelsen er ut fra bibelen. Han påpeker at det står om menighetslederen i 1. tim 3. Det er et uttrykk for at Åleskjær ser seg selv som tilsynsman/hyrde. Her bruker han en tradisjonell begrunnelse.

Til tross for Åleskjærs mange oppgjør med tradisjoner, kan det se ut som om han bruker tradisjonen like mye for å legitimere sin egen autoritet. Med hjelp av tradisjonen ser det ut som han tilskriver seg en tilsynsrolle/ hyrde. Åleskjær argumenter er ofte basert på bibelsitater. Hans syn blir dermed tradisjonelt på veldig mange områder. Likevel er han meget kritisk til tradisjoner. Han tar et sviende oppgjør med det han mener er Den Gamle Pakt. Det er særlig viktig for Åleskjær å få frem hva Det Nye Testamentet sier om hvordan menigheten skal drives. Åleskjær markerer avstand til kirkelige tradisjoner, som De Ti Bud, prest, pretekjole, alter, liturgi, hellige bygninger også videre. Med det setter han skillelinjer mellom gammel og ny forståelse, samtidig som han nytolker tradisjonen. De Paulinske skrifter er en nytolkning av tradisjonen. Nå gjelder den tradisjonen fra de første kristne menigheter. Det er denne nytolkningen Åleskjær forholder seg til når han sier at jødedommen må drives ut av kristendommen. Kristus har avskaffet loven, derfor er loven ute. Prest, pretekjole, hellig bygninger, De Ti Bud er ute i og med Kristi oppstandelse. Åleskjærs visjon er at menigheten skal restaureres og drives som de første kristne menigheter.

Åleskjær forholder seg ganske aktivt til tradisjoner. Han henter stoff fra tankegangen til de første hedning kristne menigheter. Paulus er hans læremester, de paulinske skrifter er de gjeldende for Åleskjær. Dette viser at han, på den ene side henter inspirasjon fra den tidligste kristne tradisjonen, på den andre side tar han avstand fra det som henger igjen av tradisjoner som er hentet fra Det Gamle Testamentet.

De første kristne menigheter ble ledet av apostler, profeter, evangelister, hyrder og lærere. Dette er de ulike tjenestegavene som skal være i funksjon i menigheten. Åleskjær legger nøy ut om dette i sin bok; *Troens grunnvoller*.⁷⁸ Det er viktig for Åleskjær å beskrive tjenestegavenes funksjoner. Alle beskrivelser er hentet fra bibelsitater. For Åleskjær er en apostel en byggmester, profeten taler direkte gjennom guddommelig inspirasjon, evangelisten

⁷⁸ Åleskjær 1999: 236 - 256 "*Troens grunnvoller*" Her tar han opp tjenestegaver som tema, det som opptar han er hvilke funksjoner de ulike tjenestegavene har.

forkynner et enkelt budskap om Jesus, hyrden var han som sto i spissen, slik som menigheten i Jerusalem, læreren har salvelsen til å undervise. Alle uttalelser om dette blir grundig belagt med bibelsitater. Det er ingen tvil om at Åleskjær henter inspirasjonskildene fra tradisjonen til de første kristne menigheter. Han virker tradisjonskritisk og samtidig avhengig av tradisjonen fra de første kristne menigheter.

Da Åleskjær talte over emne: *"En ny reformasjon"* bekreftet han at han på den ene side er kritisk til mange kristne tradisjoner, på den andre side er han selv veldig bevisst på de tradisjoner, som er knyttet til de første kristne menigheter. Det ser ut til at Åleskjær ønsker å restaurere menighetstenkningen ut fra modellen til de første kristne menigheter.

Åleskjær tar på den ene side avstand fra sed og skikker som er hentet fra Det Gamle Testamentet, på den andre side er sed og skikk som han mener er hentet fra Det Nye Testamentet og de første Kristnes mønster for menighetsdrift noe han identifiserer seg med.

6.1.2 Enevald Flåten

Flåtens tanker rundt det med tradisjon er nokså ambivalent etter hans prekener å dømme. Flåten ønsker på den ene side å avsette kirkesamfunnstenkningen og demokratiet i menigheten, for å gjeninnføre bibelens modell. Dette er et klart brudd med sterke kirkelige tradisjoner. Det betyr at han tar avstand fra sterke tradisjonelle tankesett som er allment akseptert, på den andre side er Flåten særlig opptatt av å identifisere seg som en god gammeldags vekkelsesforkynner. Det er et uttrykk for at Flåten identifiserer seg selv med den pietistiske vekkelseskristendommen. Tradisjonelle tankebaner ser ut til å være godt rotfestet i Flåten. Hans forkynnelse har et konservativt innhold. Uttrykk som flytt ikke gamle grensesteiner, sier at Flåten vender hode bakover. I hans bok *"En leder etter Guds hjerte"*⁷⁹ beskriver Flåten rimelig klart hvordan han mener en kristen leder skal være. Dette er etter mønster fra de første kristne menigheter.

Bibelen skal være toneangivende. Flåten tar mange sviende oppgjør med hvordan vårt samfunn er innrettet, med de nye tankene om homofile i kirken og med menighetstenkningen. Han er en ivrig talsmann for at menighetene må restaureres, slik at de blir som de første

⁷⁹ Flåten 2000: *"En leder etter Guds hjerte"*. Flåten har en særlig beskrivelse av en pionerleder

kristne menigheter. Han er sterkt bevisstgjort på den tidligste kristne tradisjonen. Det er viktig å ha samme styringsmodell på en menighet i dag som på nytestamentlig tid. Menigheten skal styres ved hjelp av apostler, profeter, evangelister, hyrder og lærere. Det finnes ingenting som kommer utenom dette for Flåten. Flåten tar også i bruk sterke tradisjoner fra profetbøkene i Det Gamle Testamentet. Flere ganger har Flåten sagt at han blåser i basunen fra talerstolen. I de tilfellene påberoper han seg en profetisk autoritet. Han bruker tekster fra profetbøkene i Det Gamle Testamentet og setter de rett inn i den situasjonen han er i. Det er en måte å bruke tradisjonen på som gir Flåten en profetisk autoritet. Han bruker skriftene til å legitimere det han taler om. Skriftene brukes til å tale rett inn i tilhørernes liv. Han bruker flere ganger tydelig bibelske navn i sine prekener. For eksempel: ”Disse Josvaene” (se 5,3,1) Dette viser at Flåten er sterkt tradisjonsbevisst. Hans ønsker å innta land. Josva blir brukt som modell. Josva var den som inntok det geografiske landet Israel. Nå skal menigheten ved hjelp av Flåten som leder gjøre som Josva og innta land. En menighetsleder skal vinne sjeler over hele verden.

En av talene hans har gått på at vi ikke skal flytte gamle grensesteiner.⁸⁰ Her idealiserer han de gamle molarnormene. Noe som er et uttrykk for at han bruker tradisjonen for å legitimere sin egen autoritet. Han mener at han med belegg fra bibelen ser et samfunn som er besmittet av urett og umoral. Han vil ha tilbake den god gammeldags’ vekkelsesforkynnelsen. Likevel er den kritisk til kirkelige tradisjoner. Han er kritisk til teologer og han vil avsette kirkesamfunn. Likevel er tradisjonen viktig. De første kristne menigheters lære og praksis er en veldig viktig del av hans forkynnelse. Han bruker deres tradisjon for å fortelle hvor galt og ugudelig dagens samfunn er.

Det er på den ene side klart at Flåten bruker tradisjonen og gjør seg avhengig av tradisjonen, på den andre side foretar han en nytolkning av tradisjonen. Han bruker tradisjonen for å legitimere sin rolle som visjonsbærer i Levende Ord Bibelsenter. Land skal inntas, nå ved menigheten. Han sier dette i ganske sterke og klare ordelag. Han bruker et språk i sine prekener som er tydelig vendt bakover. Flåten blir dermed samtidig tradisjonell og kritisk til tradisjoner.

⁸⁰ Flåten 2004: ”Flytt ikke gamle grensesteiner” Et sviende oppgjør med samfunnets verdinormer.

6.1.3 Sammenlikning av Åge Åleskjær og Enevald Flåten

Det er en klar forskjell på hvordan Flåten og Åleskjær uttrykker seg om tradisjonen.

Åleskjærs fokus er en ny reformasjon. Kristen Norge trenger å reformeres. Begge mener at tradisjonsbærere er til hinder for en sunn menighetsutvikling. Flåten kaller seg selv for trygt forankret i den pietistiske vekkelsestradisjonen og han ser seg selv som en god gammeldags vekkelsesforkynner. Han ser seg selv som en pionerleder etter modell fra Josva og Timotheus. Det ser ut til å være en mye sterkere tradisjonsbevissthet hos Flåten enn hos Åleskjær.

Åleskjær bruker veldig krasse ord mot hellige bygninger, alter prest og prestekjoler. Noe som ikke betones fullt så sterkt av Flåten. Flåten er mer opptatt av forfallet i dagens kristenhet. Han sier at vi må la være å flytte gamle grensesteiner. Vi må vende tilbake til bibelens modell. Denne betoningen har man ikke på samme måte hos Åleskjær. Både Flåten og Åleskjær vil ha en lederstruktur som styres av tjenestegavene. Apostler, profeter, evangelister, hyrder og lærere. Noe de mener er bibelens modell. Begge er flittige til å begrunne det med bibelsitater i sine prekener.

Flåten betoner lederstrukturene noe sterkere enn Åleskjær. Åleskjær mener vi trenger en ny reformasjon. Det betyr at vi trenger en ny måte å tenke menighet på. Flåten på sin side vil avsette kirkesamfunnene. Begge er svært imot dagens kristne tradisjoner. De markerer begge avstand fra tradisjonen på hver sin måte. Flåten betoner sterkt at menigheten og menneskene i menigheten må forandre seg. De må bli restaurert, slik at de vender tilbake til det som Gud har tenkt med dem i menigheten. Åleskjær på sin side ser verdien av en ny reformasjon. Han vil avskaffe de tradisjoner som han mener er Den Gamle Pakt.

Hva angår vekkelsesforkynnelsen, så er Flåten mer bevisst på denne tradisjonen. Åleskjær er mer kritisk til vekkelsesforkynnelse, fordi han mener det fører galt av sted å prate om å vekke synderen til live. På dette punktet skiller de en del i forståelse. Flåten forkynnelse er preget av et enten eller for den enkelte. Han setter mennesker på valg. Åleskjær ønsker å lære mennesker en ny tankemåte, som han mener vil føre til en ny reformasjon. På tross av sterke anklager mot tradisjonen er både Åleskjær og Flåten svært tradisjonsbevisste. Begge bruker bibelens modell for tjenestegaver, begge er opptatt av å få menigheten restaurert tilbake til sin opprinnelige styringsmodell. Men de har ulike oppfatninger om hvordan det skal gjøres.

Flåten er mer opptatt av å ekspandere i stort tempo, Åleskjær ser hyrderollen og tilsynsrollen som viktigere. Begge er både tradisjonskritiske og tradisjonsbevisste på samme tid. For Weber er det slik at den tradisjonelle autoritet er så selvsagt at man ikke trenger å henvise til tradisjonen. Denne tankegangen har verken Åleskjær eller Flåten.

6.2 Karismatisk autoritet

Karismatisk autoritet er for Weber en autoritet på grunnlag av personlige nådegaver som er gitt av Gud. (Se kapittel 1,4,4) I noen tilfeller påberoper innehaveren seg en profetisk autoritet, den er sterk personfokusert. I andre tilfeller blir autoriteten knyttet mer til rollen man innehar enn til personen som innehar rollen. Da blir det mer en institusjonalisert karismatisk autoritet. Autoriteten er mer i kraft av din stilling som pastor.

Jeg skal i det følgende drøfte hvordan Åleskjær og Flåten ser seg selv og sine egne roller i menigheten. Hvordan de mener makten skal fordeles. Hvilken makt mener de selv å inneha. Det vil være av særlig interesse hvordan de mener Gud har gitt dem roller. Lederfilosofi vil være viktig. Jeg skal forsøke å drøfte hvordan de får en karismatisk autoritet. Jeg vil drøfte om noen av dem går i retning av institusjonalisert karisma. Det vil i den sammenheng bli viktig hvordan de ser seg selv i forhold til rollen eller i forhold til sin egen person. Lederfilosofien vil også fortelle en del om hvordan de ser seg selv.

6.2.1 Åge Åleskjær

For Åleskjær er det viktig å understreke at det er Gud som delegerer Autoritet. Åleskjær vil på den ene side mene at Gud gir autoritet til ledere, på den andre side gir Gud ledere mulighet til å delegere. Åleskjær som leder av Oslo Kristne Senter vil være den som med myndighet fra Gud kan delegere myndighet i menigheten. Åleskjær markerer en forskjell på en tilfeldig profeti, en lærer og en evangelist og på hyrden som skal ha oversikt over hele menigheten. Han selv som hyrde har ansvar for hele huset. Åleskjær er på den ene side den som sitter med hele ansvaret, på den andre side er det svært viktig for Åleskjær å bruke sitt mandat til å delegere autoritet. Tankegangen til Åleskjær virker noe institusjonaliserende. Rollene som hyrde er noe som gir autoritet mer i kraft av selve rollen. Det blir en bevegelse som muligens går i retning av en institusjonalisering av autoriteten. Autoriteten ser ut til å være tettere knyttet til hyrderollen enn til Åge Åleskjær som person.

Underordning av Guds autoritet ser Åleskjær som et kategorisk imperativ. Mennesker som har problemer med å underordne seg, har problemer fordi de ser feil hos den delegerte autoritet. Åleskjær er på den ene side kategorisk og sier at Guds autoritet skal alle underordne seg. De Gud har satt i menigheten skal vi underordne oss uansett, på den andre side kan det være et problem å underordne seg mennesker som Gud har innsatt som ledere. Problemene oppstår fordi man ser feil i den delegerte autoritet. Man oppdager feil hos mennesker som er ledere, da er det vanskelig å underordne seg. For Åleskjær er det viktig å understreke at det er Gud vi underordner oss når vi underordner oss ledere i menigheten, det er ikke menneskene. Når Guds autoritet får råde, da vil all form for opprør gjøre oss kraftløse. Hvis et menneske er salvet av Gud så er det underordning som gir menneske autoritet. Guds autoriteter blir opplært og utdannet ved at de møter Guds autoriteter. Man blir opplært av de som er i menigheten.

Åleskjær er veldig klar på at ingenting blir gjennomført uten at han velsigner det. På den ene side ser han seg selv som en ubestridt leder, med delegert myndighet fra Gud. Hans rolle som pastor tilsier at han har en myndighet delegert fra Gud, på den andre side hevder Åleskjær at han arbeider tett sammen med sine råd. I alle saker diskuterer Åleskjær og sine råd seg frem til enighet. De arbeider etter konsensusprinsippet. På tross av dette så er det Åleskjær som tar den endelige avgjørelsen. Han understreker likevel hvor viktig det er å ha rådgivere og høre på rådgivere. Likevel er han den ubestridte lederen.

Åleskjær har også rene karismatiske ytringer. Han kan stå på talerstolen, legge handa på folk og øke volumet slik at folk går i bakken. Det finnes impulsive sider ved han, der han taler profetisk, der han ber for syke på kraftfulle måter. I forkynnelsen og ved slike bønneseanser bruker han sin personlige karisma. Likevel ser han sin karismatiske autoritet basert på den rollen han har som hyrde, den rollen er mer institusjonaliserende. Den vil gå videre i generasjon etter generasjon. Noen skal overta etter Åleskjær. Da er det viktig med en rolle som gir autoritet til den personen som innehar rollen. Oslo Kristne Senter er etablert og begynner å bli en stabil organisasjon. Den sterke fremtoningen av Åleskjær har muligens avtatt noe. Åleskjær autoritet knyttes på den ene side til pastorrollen, på den andre side er Åleskjær leder i kraft av sin person. Blir det uenighet, så er det han som har siste ordet. Spørsmålet blir da om han bestemmer i kraft av sin person eller i kraft av sin rolle. Ut fra han

selv så er det ikke så lett å bli klok på om han ser rollen eller sin egen person som det autoritetsbærende element. Dels ser han seg selv som apostel, fordi han ser på grunnleggere av en menighet som en apostel. Likevel knytter han pastorrollen til hyrderolle, den rollen ser ut til å rutineres, slik at andre kan overta den.

Åleskjær ser seg selv som innsatt på livstid. Han ser seg selv som innsatt av Gud på en helt spesiell måte. Han er den ubestridte leder, fordi folket sa amen til vedtektene. Det finnes et lite unntak. Pastorens råd eller økonomirådet kan reise sak mot Åleskjær og få han til å gå. Dermed er det en mulighet for å gripe inn mot Åleskjær i eventuelle kriser. Åleskjærs menighet er noe folk er med i på et frivillig grunnlag. Han er på den ene side i en stilling, han er formelt sett pastor, på den andre side så er han innsatt på livstid av Gud. Det eneste som kan kaste ham ut er at mennesker begynner å forlate menigheten eller at pastorens råd eller økonomirådet reiser sak mot ham og innkaller til generalforsamling og to tredeler av generalforsamlingen sier at han må gå. Det er ikke særlig reell mulighet til å kaste Åleskjær. Da kan et nærliggende spørsmål være: Er han egentlig eier av et foretningskonsern, eller er han ansatt som daglig leder med et slags overoppsyn, eller er han en konsernsjef, eller er det hans tildelte nådegaver fra Gud som er det viktigste autoritetsgrunnlaget? Disse spørsmålene står litt åpent.

Han har mange satellittmenigheter som han også er leder for. Der har han underledere, som er gitt mandat fra ham til å lede menigheten. Oslo Kristne Senter avdeling Notodden og Vennesla er eksempler på slike menigheter. Der er Åleskjær øverst i pyramiden. Fungerer han ikke da både som konsernsjef og hovedaksjonær? Det avgjørende er hvordan man definerer disse rollene. Han er innsatt på folkets Amen. Det betyr at Gud er hovedaktøren. Slik blir ikke en direktør ansatt. En direktør eller en konsernsjef blir demokratisk valgt av et styre bestående av aksjonærer. Åleskjær ble ansatt av menighetens generalforsamling. Han hadde en visjon fra Gud og han startet menighet på Grorudalen. Inntektene har vært givermidler. Det hele er styrt ved Guds ledelse. Gud har ordnet det meste, Åleskjær har hatt visjonene og gått etter det Gud har gjort kjent for ham. En slik tanke gjør at han i begynnelsen må ha vært en sterk personlig karismatisk leder. Etter hvert skjønner han at han må være strategisk. Han må gi pastorrollen en viss maktfaktor slik at han kan gi menigheten over til neste generasjon.

Åleskjær skaper inntekter gjennom å selge sin forkynnelse. Han ser nødvendigheten av å sette

spor etter seg. Han skriver bøker som han reklamerer for på møtene. Han er en ganske ivrig skribent. Kanskje tenker han at hans lederfilosofi skal bæres av hans etterkommere. Slik blir hans person svært viktig. Han leser i bibelen, noe blir klart for ham, og han skriver det ned slik at menigheten kan bli klar over det Gud har lagt ham på hjerte. Det kan se ut som om han vil gjøre seg selv til en slags guru, han blir en vismann som Oslo Kristne Senter skal leve ut fra. Gud er selvsagt hovedaktøren i dette. Mye av dette vitner om en rutinisering av karisma. Jeg har likevel ingen grunn til å tro at Åleskjær er veldig bevisst på disse mekanismene. Han kan ha flere hensikter med å publisere sin forkynnelse. Hvis han ser seg selv som en vismann, som er klarsynt, og har et direkte talerør fra Gud, så vil han tro at alle hans tanker er Guds egne tanker. Hvis han ser seg selv som en inspirator, så gjør han et forsøk på å rutinisere sin rolle. I såfall er han en svært dyktig strateg. Hvor bevisst dette er, tror jeg er vanskelig å si. Likevel ser det ut til at han har sine etterkommere i tankene. Undertittelen: *"Vi trenger en ny reformasjon"* er et viktig eksempel i så måte. Åleskjær ønsker å lage et innhold og en teologi som er til for etterkommerne. Det han ønsker er at etterkommeren skal følge i de samme sporene som han selv.

6.2.2 Enevald Flåten

Jeg vil understreke at det er vanskelig å finne noe som drøfter Flåtens syn på sin egen autoritet. Den synes gjennomgripende karismatisk. Flåten som person har visjonen, visjonen styrer hele Levende Ord Bibelsenter, og visjonen er fra Gud. Motstandere er å betrakte som frosker i systemet. De som er imot Flåtens visjon er mennesker som blokkerer. De må ut. Hans medlemmer skal være lojale. Å være motstander av visjonen, er det samme som å være motstander av Gud. Noe som kan nyansere dette noe er hans taler om seg selv. Der han stiger frem i ydmykhet og sier at han har måttet jobbe med seg selv. Bilde er likevel ikke mer nyansert enn at han bruker dette mer som et homiletisk poeng i sine prekener. Flåten bruker masse gjentakelser av ordet autoritet. Han bruker autoritet nesten utelukkende knyttet til sin person. I sine prekener omtaler han sin person svært hyppig. Han taler mye om sine bragder og omtaler seg selv som pionergudsmannen. Han har et sterkt markedsføringsapparat. Et eksempel på det, er reklamen som sendes ut.⁸¹ *"Har du Enevald i bilen?"* *"Har du Enevald i stua?"* *"Har du Enevald med deg på tur?"* En slik reklame kan ikke være annet enn et sterkt fokus på Flåten som person.

⁸¹ Brosjyrer jeg fikk av Levende Ord Bibelsenter da jeg kjøpte inn bøker og CD plater av dem.

Flåten har klare linjer, både i hvordan han legger frem sin visjon og i sin lederfilosofi. Mennesker i menigheten skal underkaste seg pastorens visjon, folket må gjøre seg ett med visjonen. De må be seg inn i pastorens visjon. Flåtens ide er og blir menighetens ide. Likevel er det noe som nyanserer dette bilde. Karismatisk autoritet er for Weber en autoritet gitt fra Gud knyttet til en person eller en persons egenskaper. (se 1,4,3) Personen som tar ansvar til å forvalte er for Weber den som gjennom en visdom utenfor seg selv tar avgjørelser på vegne av Gud.⁸² Dette er en side ved Flåten. Flåten er den som er enerådende. Det står i vedtektene fra 1994 at,⁸³ *"Pastor og øverste leder er Enevald Flåten."*

Navnet Enevald Flåten er brukt i vedtektene for menigheten. Det forteller at hans autoritet er tett knyttet til personen. Om han er helt enerådende er et annet spørsmål. Det kommer klart fram i forkynnelsen at han bruker ulike mentorer. Blant annet Ulf Ekman, Pastor Colin Urzuart og noen andre som han angivelig kaller for sine fedre. Flåten blir ikke bare en enerådende far, men han blir også en sønn. Man kan dra diskusjonen noe lengre. Utbryteren Runar Sjøstad sier at dette bare er sprøyt.⁸⁴ Han forteller om en Flåten som aldri har underkastet seg. Flåten beskrives av Sjøstad som en person som er mer enerådende enn han framstiller seg selv. Vi skal ikke legge så veldig mye vekt på en manns vurdering av Flåten. Det er også utenfor oppgavens horisont. Men det har noe føre seg å ta opp, fordi Flåten har et ganske ambivalent bilde av seg selv.

Det er ikke noe tvil om at han ser seg selv som enerådende i Levende Ord Bibelsenter. De han bruker som fedre er ikke innenfor hans organisasjon. De er mer å betegne som rådgivere og mentorer for Flåten. Det er ikke personer han har tett innpå seg til daglig. Levende Ord Bibelsenter er en hierarkisk organisasjon, der Flåten som øverste leder alltid har det siste ordet. Han har vetorett i hovedstyret. En annen måte å se det på er at Flåten er fullstendig avhengig av mennesker som følger hans visjoner. De som ikke følger hans visjon kan han ikke ha med seg. De som er uenige med Flåten er å betegne som frosker i systemet. De blir motstandere som enten må endre mening eller gå bort. De er ikke en del av hans plan, dermed er de heller ikke en del av Guds plan.

⁸² Weber 1971: 98ff. *"Makt og byråkrati"*. Weber er opptatt av tre rendyrkede herredømmer. Legalt, tradisjonelt og karismatisk herredømme. I denne forbindelse sier han noe om karismatisk herredømme.

⁸³ Vedtektene for Levende Ord Bibelsenter gjeldende fra 1994.

⁸⁴ Runar Sjøstad 2006: *"Intervju"* Foretatt 13. mars i Lyngdal.

Det ser ikke ut til at Flåten tenker noe særlig på sin etterkommer. Han har seg selv og sitt navn i vedtektene. Han vil bygge et nettverk med menigheter, barnehager, grunnskoler, videregående skoler, høyskoler og bibelskoler. Til dette er han avhengig av ganske mange mennesker. Derfor er han nødt til å ha en viss evne til å være diplomatisk. Ellers hadde han aldri oppnådd alt han klarte å oppnå. Han har likevel den ideen at ledelsesstrukturene skal være hierarkiske. Uenighet blir sett på som feil. Du skal underordne deg din leder. Likevel er Flåten mottakelig for råd. Men han har fått vurderingsevnen av Gud. Han må alltid sjekke om disse rådene samsvarer med Åndens stemme som er inni ham. Dette indikerer at han har en svært karismatisk væremåte.

Han har en stor tro på at det er han som er nærmest Gud. Han tror at det han hører er fra Gud. Han kan høre feil, men da vil han bli minnet på denne feilen. Gud vill korrigere ham. Enten gjennom hans egne menneskelige fedre eller at Gud selv sier det til ham gjennom hans indre vitnesbyrd. I mange tilfeller hører Flåten fra Gud. Det dreier seg ikke bare om hvordan han korrigerer mennesker på vegne av Gud. Men hele hans tro på Gud ser ut til å gå på meldinger han får i sitt indre vitnesbyrd.

6.2.3 Sammenligning av Åge Åleskjær og Enevald Flåten

Det er ikke noe tvil om at de begge har en karismatisk utstråling. Men på hver sin måte. Lederfilosofien er rimelig lik. Flåten er Levende Ord Bibelsenter sin ubestridte leder, Åleskjær er innsatt på livstid som pastor i Oslo Kristne Senter. Den største forskjellen på dem er måten de omtaler seg selv på i forkynnelsen. Åleskjær betoner mer læren. Han er opptatt av at vi trenger en ny reformasjon. Han er opptatt av å kritisere tradisjonen. Men han fremhever ikke seg selv nevneverdig i forkynnelsen. Han har en bok, ”Snadder på troens vei”⁸⁵, som er et vitnesbyrd om hvordan Gud la ting til rette for ham, og om visjonen Oslo Kristne Senter. Dette er ikke det dominerende bilde av Åleskjær. Han er ikke den som hele tiden slenger ut vitnesbyrd om sine egne bragder.

⁸⁵ Åleskjær 1999: ”Snadder på troens vei” En bok om Åleskjærs egne bragder og om hans vei fram til han hadde realisert Oslo Kristne Senter.

Flåten er mer opptatt av sin visjon. Han styrer visjonen. I sine prekener kommer Flåten ofte med egne vitnesbyrd som han bruker til å bygge opp poengene. Jeg har gitt noen eksempler på det i det empiriske materiale som omhandler Flåten. Flåten kommer med eksempler på mennesker han har møtt, på ting han har hørt og på hendelser som støtter opp under det han skal forkynne. Dette gjør Flåten i mye sterkere grad i sine prekener enn hva Åleskjær gjør i sine prekener. (Se kapittel 5,6,3) En annen ting er hvordan de arbeider sammen med andre mennesker. Åleskjær hevder i intervjuet at han er opptatt av at de arbeider etter en konsensus modell. De har ikke drakamper om saker, de har ikke avstemninger. Men de arbeider seg fram til en enighet, hevder Åleskjær. Hvis Flåten har en visjon så skal hele menigheten støtte opp om denne visjonen. Hvis ikke er de å betegne som utenfor visjonen. Da er de heller ikke en del av menigheten. De blir da å regne som en frosk i systemet. De blir imot lederskapet som er Flåten. Åleskjær som person er noe mer diplomatisk enn Flåten. Åleskjær er åpen for å høre på ulike råd, pastorens råd og økonomirådet har flere representanter. Men de er bare rådgivere. I Levende Ord Bibelsenter var situasjonen den at de hadde et hovedstyre, der satt Flåten med vetorett. Alle hans mellomledere var under ham. De kunne ta avgjørelser som Flåten satt dem til å ta. Men Flåten hadde alltid mulighet til å gripe inn med sin vetorett. En annen måte å si det på er at Åleskjær opptre mer som en konsernsjef i Oslo Kristne Senter, mens Flåten opptre både som konsernsjef og hovedaksjonær i Levende Ord bibelsenter. Flåten fastsetter selv sin egen lønn og sine ansattes lønn. Ingen skal være uenig med Flåten sine standpunkter. Åleskjær bruker økonomirådet og pastorens råd mer aktivt som hans betrodde rådgivere. Men han har siste ordet, slik som vedtektene sier det.

Det er ikke stor forskjell på lederfilosofien til Åleskjær og Flåten. Men det er en vesentlig forskjell på hvordan de effektuerer sine respektive lederroller. Flåten er Guds talerør. Hans ord er på mange måter svært likt det han har fått fra Gud. Han leder i kraft av sine nådegaver, som han hevder han har fått av Gud. En annen side med Flåten er hans bruk av rådgivere utenfor Levende Ord Bibelsenter. Disse rådgiverne er mer fiktive. Han kaller dem for sine fedre, men de er utenfor hans organisasjon. Åleskjær bruker rådgivere innenfor organisasjonen mer aktivt enn tilfelle er med Flåten. Åleskjær har større tro på rådgivere innenfor egen organisasjon enn Flåten. Det kan se ut som Flåten ser på rådgivere som et forstyrrende element. Å ha for mange meningsutvekslinger forstyrrer visjonen og kan ødelegge visjonen for Flåten. Flåten er mindre opptatt av hvordan etterkommeren skal styre menigheten, Åleskjær tar dette mer på alvor ved at han har vedtekter som ikke befester kun

hans navn, men befester mer rollen som pastor. Det ser dermed ut at Åleskjærs autoritetsforståelse er noe mer institusjonalisert enn tilfelle er med Flåten.

6.3 Rasjonelt - legal autoritet

Rasjonell- legal autoritet er en autoritet i kraft av at du enten er valgt eller utnevnt.

Organisasjonen selv og alle dets deler har et rasjonelt system hevder Weber.⁸⁶ Det er klart at rendyrkede former for legalt herredømme er verken Levende Ord Bibelsenter eller Oslo Kristne senter. På samme tid er noen av strukturene er legal - rasjonelle. Noe av makten har pastorene i kraft av at de er utnevnt og i kraft av noen skrevne vedtekter. Det vil være interessant å se på deres holdninger til demokrati og samfunn. Det vil være meningsfylt å drøfte hva de mener om demokrati og samfunnsstrukturer. I tillegg er det av interesse å se hvordan de tenker om sine profesjoner.

6.3.1 Åge Åleskjær

Det er ikke noe tvil om at Åleskjær har en viss autoritet i kraft av sin stilling som pastor. Han har en formell makt ved å være pastor, han er lønnsinntaker og organisasjonen Oslo Kristne senter har noen vedtekter. På den ene side forholder Åleskjær seg kritisk til demokrati i menigheten. Han mener en demokratisk modell er ubibelsk, derfor kan ikke den brukes i menigheten, på den andre side er han for en type demokrati som er forbeholdt menighetsledelse. Demokratiet går ut på at folket sier amen til vedtektene. Da de har sagt det så har de sagt ja til noen vedtekter som er vedvarende. Dette mener Åleskjær er en demokratisk bekreftelse. Ut over det er Åleskjær ganske kritisk til demokrati. Han vil ikke ha store diskusjoner i menigheten om saker. Der bruker han bare sine råd. De tar alle avgjørelsene til menighetens beste. Hvis ikke folk er tilfreds med personene i ledelsen så kan de finne seg en annen menighet. Likevel er det nedfelt i vedtektene hva som skal skje hvis en krise oppstår. Rådene kan reise sak mot Åleskjær, her er det en form for demokrati. I et sånt tilfelle vil det bli stemmene som avgjør. Hvis to tredels flertall av generalforsamlingen går inn for at Åleskjær skal gå, så må han gå. Organisasjonen er hierarkisk styrt. Åleskjær har i realiteten all makt. Han velger selv sine medarbeidere. Han har to avdelinger som han kaller

⁸⁶ Weber 1971: 91 "Makt og byråkrati"

for økonomirådet og pastorens råd. Disse blir på en måte en forlenget arm til Åleskjær. Han styrer ansettelsesprosessene av disse, men de er bare rådgivere. Samt at de har samtidig myndighet i kriser. De kan velge å fremme en sak for en generalforsamling hvis krise oppstår.

Åleskjær blir på den ene side som en konsernsjef, men en konsernsjef med noe mer makt i kraft av vedtektene.⁸⁷ Han er valgt inn på livstid. Det er ikke bare en stilling som mange har søkt på. Åleskjær startet Oslo Kristne Senter, han bygget opp organisasjonen. Han var den som formet vedtektene. I vedtektene har han vært diplomatisk for å få folket med. Åleskjær har laget en organisasjonsmodell som han styrer etter.

Åleskjær har også en profesjon. Han er utdannet lærer og han har gått på bibelskolen til Kenneth Hagin i Tulsa Oklahoma. Dette har gitt han et formelt grunnlag som han kan bygge sin autoritet ut fra. Han har en profesjon, noe som gjør at han formelt sett har noe å bygge på. Det gir han en viss profesjonell autoritet. Det som gir han mest autoritet er måten han har klart å skaffe midler på. Han har vært dyktig på kontaktskapende arbeid. Han har erfaringer fra å være predikant i Sarons Dal under ledelse av Aril Edvardsen. Alt dette gjør at han har en merittliste som gir han en autoritet. Med det er hans erfaringer en viktig del av grunnen til at han er valgt som pastor i Oslo Kristne Senter.

Utdannelse har ikke vært uvesentlig for Åleskjær. Han ser også viktigheten av å ha teologer i menigheten. Så formell kompetanse er ikke utenfor hans synsfelt. Det er likevel ikke nevneverdig viktig. Men det viktigste er de evnene personer er utrustet med. De nådegavene en person innehar ser ut til å være viktigere enn profesjon og lover og regler.

6.3.2 Enevald Flåten

I kraft av sin stilling og i kraft av visjonen Flåten har nedskrevet i vedtektene så har han en viss formell autoritet.⁸⁸ Flåten har vedtekter som han har skrevet inn sitt eget navn i. Dette er et formelt grunnlag. Han har en stilling som pastor. Han er lønnsinntaker, selv om det er han selv som fastsetter sin lønn. Flåten har også et betydelig profesjonsgrunnlag for å drive sin virksomhet. Fra 1980 - 1984 begynner Flåten sine studier på Ansgar Teologiske Høyskolen. Flåten blir da fagutdannet pastor etter fire år med teologistudier.

⁸⁷ Vedtektene for Oslo Kristne Senter gjeldende fra 1990.

⁸⁸ Vedtektene for Levende Ord Bibelsenter gjeldende fra 1994. NB: Vedtektene er fjernet.

I tillegg til dette tar han to år på Livets Ord Bibelcenter i Uppsala.⁸⁹

Med dette fikk han både en fagteologisk bakgrunn og en bakgrunn fra en sentral bibelskole ledet av Ulf Ekman. Dette gav han et papir, det gjorde at han hadde noe konkret å vise til. Selv har han vært veldig kritisk til om det har noe å bety med teologi. Profesjonell kompetanse er på den ene side noe han har vært kritisk til. Det er noe han har sterkt advart mot og nesten tatt avstand fra i sine prekener. På den andre side er hans profesjonelle kompetanse noe av grunnlaget for hele hans virksomhet. Det har gitt han kunnskap og tillit i brede kretser. Han startet mange menigheter og var pastor der. Han opparbeidet seg brede erfaringer fra menighetsarbeid. Noe som har vært helt nødvendig for at han skal kunne bygge sitt nettverk. Det er ikke sikkert han hadde hatt denne tilliten uten den formelle kompetansen.

Han er motstander av demokrati. Demokrati er en ubibelsk modell. I hans menighet er det heller ingen form for demokrati. Han er øverste leder, han delegerer nedover til underleiderne. I enhver sak har han vetorett. Levende Ord Bibelsenter er sammensatt av et styre der han har rådgivere. Flåten har alltid siste ordet i enhver sak. Det gjelder hele nettverket av menigheter. Han bygde et stort nettverk med en rekke satelittmenigheter. Med satelittmenigheter menes menigheter andre steder enn på Kråkenes i Bergen, med et lokalt styre og en pastor. Hvis pastorene i satelittmenighetene gikk imot Flåtens visjoner så hadde Flåten en formell rett ifølge vedtektene til å overprøve den lokale pastorens vurderinger. Han kunne utøve dette i kraft av sin stilling som pastor. Det var også nedskrevet at han var en ubestridt leder av Levende Ord Bibelsenter. Samtidig var vedtektene forfattet av Flåten selv, antagelig er de gjort sammen med hans åndelige veiledere, deriblant Ulf Ekman, lederen av Livets Ord i Uppsala. Hans rasjonelle legale autoritet er en autoritet skaffet av han selv uten noe form for valg. Likevel fikk han en menighet bestående av ca. 2600 medlemmer på det meste. Det betyr at disse formelle lovene har hatt en stor betydning for Flåtens posisjon.

- Flåten bygde opp en organisasjon som var basert på en visjon. Flåten opptrådte på den ene side som konsernsjef og hovedaksjonær med aksjemajoritet i Levende Ord Bibelsenter. Han satte i gang å bygge menighet. Han bygde opp en organisasjon. Han startet med 40 mennesker, deretter bygde han den sakte men sikkert opp. Han skaffet givere, som fikk inn penger til virksomheten. Han ble enerådende omtrent på samme måte som å drive en

⁸⁹ Historikk på Levende ord bibelsenters hjemmeside 2007: "*levendeord.no*" Hentet ut under historikk.. Det står en historisk oversikt over Flåtens vei fram til dannelsen av Levende Ord Bibelsenter. Det står viktige historiske hendelser fra 1978 - 2005

privat virksomhet.

- Men på den andre side måtte han forholde seg til folket. Han er helt avhengig av folkets vilje til å gi av sine midler. Derfor vier han mye tid til å preke om å gi av sine midler til Gud. I så måte var han avhengig av folk på en litt annen måte enn at de bare er hans kunder. Han var avhengig av frivillige som måtte gi av seg selv for hans visjon. De kjøpte ikke bare en vare, men de måtte gi av hele seg selv. Av både penger, arbeid og tid. Og det er selvsagt krevende å opprettholde en givervilje av en slik karakter over tid.

6.3.3 Sammenligning av Åge Åleskjær og Enevald Flåten

Både Åleskjær og Flåten er i en stilling på livstid. Forskjellene er likevel store. Åleskjær betoner ikke så sterkt sin enerådighet. Han har noen formelle vedtekter han forholder seg til, men han samarbeider tett med folk rundt seg. Han har tross alt både et pastorens råd og et økonomiråd. Disse har en stor innflytelse i organisasjonen. Flåten på sin side har en noe mer hierarkisk ordning. Med et styre på toppen der han er leder med vetorett. Dette gjør Flåten mer enerådende enn hva tilfelle er med Åleskjær. Åleskjær har mer en konsernsjefsrolle. I praksis vil det fungere slik at han sitter så lenge han har tillit. Flåten på sin side hevder sin rett til å sitte så lenge han ønsker. Hva folk mener er av mindre betydning. Reglene er satt av ham.

Deres profesjoner er ulike. Åleskjær er utdannet lærer. Det gjør at han har en formell kompetanse til å undervise på bibelskolen. Han har også en god erfaring fra bibelskolen i Tulsa Oklahoma der han gikk et år. Der han ble undervist av Kenneth Hagin. Flåten er utdannet pastor. Han har en grundig teologiutdanning. I tillegg har han gått to år på bibelskole i Uppsala. Hans teologiske kompetanse er dermed bredere enn Åleskjærs. Ingen av dem ser på sin formelle utdanning som viktig i deres pastorarbeid.

Begge to har en autoritet i kraft av at de er lønnsinntakere. Åleskjær opptrer som en konsernsjef, men han eier menigheten sammen med sine råd og medlemmene i generalforsamlingen. Flåten ser ut til å ha en tenkning som går på at han er konsernsjef og hovedeier av Levende Ord Bibelsenter. Det betyr at han eier menigheten og alt som hører den til. Han har også et eierforhold til hvert eneste medlem. Så lenge han er enerådende med vetorett, så vil det gi ham mulighet til å sanksjonere mot medlemmene. Så lenge du er medlem av Levende Ord Bibelsenter så er du under Flåten. Du er der likevel frivillig, du har alltid en mulighet til å gå ut av menigheten. Man kan ikke være i menigheten uten å godta at

du er under Flåten og i hans varetekt. Det er ikke så sterk styring av enkeltindividet hos Åleskjær som hos Flåten. Det vil derfor muligens være et litt mer tillitsfull og jovial holdning til medlemmene fra Åleskjærs side. Likevel er Åleskjær den ubestridte leder av Oslo Kristne Senter.

6.4 Rolleforståelse

Jeg vil i det følgende forsøke å si noe om hvordan Åleskjær og Flåten ser på sine egne roller. Jeg vil si noe om hvilke roller som er viktigst. Jeg tar utgangspunkt i de sytten rollene som er utgitt av Huse og Hansen. (se 1,4,5) Jeg er ute etter hvordan de selv forstår og bruker noen av disse rollene og hvor viktige de er. Svakheten med en sammenligning av mine studieobjekter er at jeg ikke fikk til et intervju med Flåten. Det er vanskelig å finne noe direkte utsagn om dette i hans forkynnelse. Derfor må det bli min egen fortolkning av hans utsagn. Noe av dette kan i høyden si noe implisitt, mens andre ganger sier Flåten nokså klart hvordan han oppfatter sin egen rolle.

Åleskjær har jeg fått et intervju med, der har jeg stilt ham direkte spørsmål knyttet til hvor viktig ulike roller er: Han sin besvarelse av mine spørsmål viser at han svarer svært utførlig.

6.4.1 Åge Åleskjær

Det skal vel noe til at ledere har et veldig bevisst forhold til sine ulike roller. Det er fruktbart å drøfte det Åleskjær sier om forståelsen av sine roller på basis av det skjemaet han fikk delt ut. Han anså menighetsbyggeren, tilsynsmann/hyrde, inspiratoren, den åndelige veilederen og kontaktskaperen som de viktigste rollene. De minst viktige rollene for han var underholderen, liturgen, fagteologen og administratoren. I sin forkynnelse er de store linjene knyttet til tjenestegaver. Åleskjær vil gjeninnføre bibelens modell for menighetstenkning. Menigheten skal drives på basis av tjenestegavene. Det er apostel, profet, evangelist, hyrde og lærer. (Se 1,4,8)

I tillegg til dette er det også en klar bevissthet hos Åleskjær om hvordan menigheten skal driftes. Det viktigste for han er å være menighetsbygger. En leder skal være en menighetsmann, en menighetsmann er en menighetsbygger for Åleskjær. Menighetsbygger betyr å danne flere menigheter og skaffe flere medlemmer og forme dem. Åleskjær kan ikke

være menighetsbygger uten å være tilsynsmann. En pastor er for Åleskjær en tilsynsmann eller en hyrde. Tilsyn med menigheten er viktig. Åleskjær er en som følger med på hva som skjer i organisasjonen. Han gir folk tillit og frihet, men han har alltid et øye med det som foregår. Tilsynsmannen skal inspirere sine medarbeidere. Åleskjær ser seg selv som en inspirator. Han forstår inspiratorrollen som en plogspiss for en slik menighet som han driver. Han ønsker på den ene side å ha inspirerte medarbeidere, på den andre side skal han selv inspirere. Åleskjær gir stor frihet til sine ansatte og medlemmer. Likevel ser han på seg selv som en åndelig veileder. Mange har en del spørsmål, som han må besvare. Han er limet i menigheten. Både i lederskapet og på bibelskolen er Åleskjær en åndelig veileder. Han ser på det som en veldig viktig rolle. I tillegg til dette skal han være kontaktskapende. Både internt, innad i menigheten og eksternt ut mot media og samfunn.

Mintzberg mener det er tre typer roller som er viktig for en leder. Det er mellommenneskelige roller, informasjonsroller og beslutningstaker. Huse og Hansen sine 17 presteroller er relevante og klassifiseres i teorikapitlet. (se 1.4.5) Det er viktig for Åleskjær å være en samlingsfigur. Han skal motivere sine medarbeidere, inspirere dem og løse konflikter dem imellom. Informasjonsrollene er ikke strukturert slik at andre enn hans egne rådgivende organer blir informert. Menigheten er ikke en bedriftsforsamling. Åleskjær formidler informasjonen slik det blir bestemt i økonomirådet eller i pastorens råd. Informasjonen ut mot media er det han som står for, for han er limet i menigheten. Åleskjær er den formelle beslutningstakeren. Han hevder at han alltid bruker sine rådgivere.

Legitimeringsgrunnlaget til alle disse rollene er et vanskeligere spørsmål. Åleskjær har ingen direkte overordnede. Han kan derfor ikke ha en autorisert legitimitet gitt fra overordnede. Hans roller har legitimitet som tilskrevet, fra hans økonomiråd, pastorens råd og menighetens medlemmer. Tilliten folk har til ham gir han legitimitet. Det gjør at hans rolle som pastor får et innhold. Innholdet blir tilskrevet fra de han er leder for. Både hans medarbeidere og menighetens generalforsamling tilskriver Åleskjær legitimitet. Dette gir Åleskjær på den ene side en legitimering av den makt han innehar. Han har makt til å fatte beslutninger. Det gir han også legitimitet som en autoritet i Oslo Kristne Senter. Han blir tilskrevet legitimitet både ut fra den tradisjonelle pastorrollen, ut fra sin personlig karismatiske utstråling og ut fra vedtektene for Oslo Kristne Senter. I han sin organisasjon er dette et uttrykk for legitim makt. På den andre side vil han også bli tilskrevet en legitimitet av det øvrige samfunn. Dette er en legitimitet på basis av pastorrollen og måten han markedsfører denne rollen på i Media. Hans

fremferd på talerstolen gir han også legitim makt i kraft av tilhørernes reaksjoner.

Åleskjær forstår sin rolle som pastor på basis av tradisjonen tilbake til de første kristne menigheter. Han ønsker å restaurere menigheten, og han vil gjeninnføre den bibelske modell. Den bibelske modell er slik urkirken drev sine kirker. Helt i tråd med restaurasjonsteologien som vi har nevnt innledningsvis (se 1.4.8). Åleskjær forstår også sin rolle som pastor på basis av hans nådegaver han har mottatt fra Gud. Han ser seg selv som grunnleggeren av Oslo Kristne senter. Noe som gjør han til apostel. Det er i tillegg noen vedtekter som gir Åleskjær en viss autoritet i kraft av de regler som er nedfelt og som menigheten har ropt amen til. Alt dette henger nøye sammen og er særlig viktig for å forstå Åleskjærs rolleforståelse. Viktig er det også for å forstå hvordan hans autoritet og roller legitimeres. Legitimeringen ligger i hovedsak i vedtektene.

6.4.2 Enevald Flåten

Det er vanskelig å si noe spesifikt om Flåtens rolleforståelse. Det er klart at han ser seg selv som visjonsbærer. Han ser seg selv som apostel og han mener en pastor kan inneha alle fem tjenestegavene. Skal vi følge dette betyr det at Flåten ser på seg selv som både apostel, profet, evangelist, hyrde og lærer.

Han kunne gi restriksjoner til folk. Han kunne si at han hadde ikke noen sanksjoner i sitt indre på at Runar Sjøstad og kona fikk flytte. Det er et uttrykk for at Flåten muligens ser seg selv som nærmere Gud enn andre. Med dette mener jeg at han selv gir uttrykk for at han har en åpen og nær kommunikasjon med Gud, noe ikke vanlige medlemmer har i følge Flåten. Her inntar han en rolle som både åndelig veileder og en veileder i folk sine liv. Han gir konkrete instruksjoner til menneskers liv. Disse instruksene har en konkret konsekvens for de menneskene det gjelder. Et eksempel er at de nektes geografisk forflytning.

Det er heller ikke noe tvil om at Flåten ser seg selv som en pionerleder. Han er født pioner. En leder skal kommunisere visjoner. Da spiller det ingen rolle hva andre mener om det. Flåtens visjon er ensbetydende med Guds visjon. Spiller det da noen rolle hva Flåtens angivelige fedre måtte mene? Om vi skal vi tro hans egne ord er Ulf Ekman og Colin Urquart personer som Flåten anerkjenner som sine mentorer. Disse mentorene er Flåtens overordnede, i et apostolisk nettverk. De er ikke direkte inne i hans organisasjon, men de er mentor for Flåten.

Mintzberg mener det er viktig med mellommenneskelige roller, informasjonsroller og beslutningsroller.(se 1,4,5). For Flåten ser de mellommenneskelige rollene ut til å være å utøve kontroll slik at det fremmer hans visjoner. Det sentrale for Flåten ser ut til å være å kontrollere alle sider av sine medarbeiderens og medlemmenes liv. Han kan ikke tillate seg en feil tankebygning. Uenighet blir sett på som opprør. Flåten forstår seg som en samlingsfigur, en som alle skal samle seg rundt og som alle skal være ett med. Han gir eksempler i sine prekener på at han i tillegg lar seg korrigere. Han gir flere ganger uttrykk for at han har hatt behov for å bli korrigert. Dette er for det første ord han taler ut til menigheten, for det andre kan det ha noe med å vise hvor viktig det er å la seg korrigere. Flåten oppfordrer alle til å holde seg så nær pionergudsmannen som mulig. Det er et uttrykk for at Flåten anser seg selv som pionergudsmannen. Det kan i hvert fall tolkes i den retning. I så fall er det en måte å uttrykke hvor viktig det er at andre skal underordne seg ham.

Flåten er helt klart en menighetsbygger. Han anser det som viktig å ekspandere. Han har hatt som målsetning å danne flere og flere menigheter. Jeg vil også si at han er en ganske tydelig restaurasjonsteolog. Et av hans temaer i forkynnelsen har vært, ” *Flytt ikke gamle grensesteiner.* ”⁹⁰ Bare i ordet ligger det en restaurasjonsteologi. Det blir omtrent som et byggverk som en gang ble bygd nytt. Den nytestamentlige menighetstenkning er for Flåten nybygget. Når bygget er blitt gammelt så må det restaureres. Da må det pusses opp. Dette arbeidet er noe Flåten selv mener han har tatt fatt på. Han ønsker å få mennesker inn i en tenkning som er i pakt med de første kristne menigheters tenkemåte. Hele menneske skal inn i denne tenkningen. Flåten inntar rollen som menighetsbygger, tilsynsman og inspirator.” Han er tilsynsman i den forstand at han utøver kontroll på sine medlemmer. Det er klart at han kan ikke holde vakt over folk hele døgnet, han er avhengig av tillit hos sine tilhørere. Han er klar over at han må bruke tid for å få mennesker inn i denne tenkningen. Det ser ut som hans forkynnelse går i retning av en oppfatning av at han er en tilsynsverge og en far for sine menighetsbarn. Han kan sette sine grenser for menighetsmedlemmer. Det betyr at han er en åndelig veileder for sine barn. Han ser på hvert enkelt medlem som sine sønner og døtre.

Vi kan si at Flåtens rolle er den ubestridt lederen. En ubestridt leder i en kristen forsamling vil inneha både menighetsbygger, tilsynsman, åndelig veileder og inspirator. I en brosjyre som

⁹⁰ Flåten 2004: ”*Flytt ikke gamle grensesteiner*”

var publisert sto det. ”*Har du Enevald i bilen*”. Dette viser på den ene side hvor stor tro menigheten har hatt på Flåten, på den andre side viser det hvor dyktig Flåten har vært til å markedsføre seg selv. Han har hatt et sterkt markedsføringsapparat som har markedsført Flåten som person. Enevald har blitt en merkevare for Levende Ord Bibelsenter. Det er trolig at dette har skapt en viktig posisjon for Flåten. Disse mekanismene må ha gitt Flåten en autoritet. Det kan ha gjort ham veldig opptatt av egen makt. Det blir lett å se på seg selv i bestemt person entall. Uttrykk som *pionergudsmannen, lederen, pioneren, menighetsbyggeren, åndelige veilederen osv*, bruker Flåten for å fremheve sin person. Flåten har understreket at en menighet må bygges med tette og gode relasjoner. Han har vært opptatt av relasjoner mellom det han kaller for kristne brødre og søstere. Likevel gir materialet mitt inntrykk av en fullstendig enerådende leder.

Flåten har vært flittig til å bruke Media. Han har invitert topp politikere til valgkampdebatt ved Levende Ord Bibelsenter. Slik sett har han også bidratt til å markedsføre seg selv og Levende Ord Bibelsenter i Media. Han har også ivaretatt informasjonsrollen eksternt, ut til samfunnet gjennom Media.

6.4.3 Sammenlikning av Åge Åleskjær og Enevald Flåten

Både Åleskjær og Flåten forstår seg selv som en menighetsbygger, tilsynsmann, inspirator og åndelig veileder. Disse rollene er viktig for begge. Likevel er det en viss forskjell på hvordan de utøver disse rollene. Flåten er veldig opptatt av å markedsføre seg selv og sitt navn, Åleskjær er ikke så opptatt av det. Flåten er mer fokusert på sin egen person enn hva Åleskjær er.

Det er ikke noe tvil om at de begge oppfatter seg som pionerer, siden begge er grunnleggere og frontfigurer. De har ikke så ulik lederforståelse. Åleskjær opptrer ikke på samme måte like enerådende som Flåten. Flåten snakker mer rett til folk ved at han formaner mennesker og forsøker å fortelle dem det han hører fra Gud. Åleskjær kommer mer med forsiktig oppfordringer ved at han svarer folk på spørsmål og bruker ikke tvang og sanksjoner. Det ser ut til at Åleskjær arbeider tettere sammen med de andre lederne enn hva Flåten gjør. Flåten som åndelig veileder har muligens en mer tendens til å gi rådene mer som rene instruksjoner, mens Åleskjær muligens gir dem mer som oppfordringer. Åleskjær har en mildere lederstil enn Flåten.

Begge driver en sterk formaning i sin forkynnelse, men de gjør det på veldig forskjellige måter. Åleskjær gjør det med humor og med en viss glimt i øye. Det er alvor i det, og det ligger klare formaninger. Flåten derimot forkynner gjerne med innslag av humor, men han er opptatt av å få mennesker til å se alvoret. Han vil ha mennesker inn i samme tanke som seg selv. Han bruker mange eksempler på hva han selv har opplevd i livet. Åleskjær lærer folk mer hva som er lurt å gjøre. Det kan vi se på måten de titulerer sine prekener og navnet på temaene sier en del. Åleskjær har et tema som heter: *"Vi trenger en ny reformasjon"*⁹¹ Dette temaet legger han ut om over seks søndager. Han viser til bibelsteder og går grundig inn i dette temaet. Han bruker humor, og neglisjerer kristen Norge og gjør narr av kirke og presteskap. Han er ikke så opptatt av sine egne bragder. Han er heller ikke så opptatt av hvor ugudelig og djevelsk det er i samfunnet som det Flåten er. Han ler heller litt av samfunnet. Flåten prekte over et tema som han kalte *"Flytt ikke gamle grensesteiner!"*⁹² Flåten bruker mer utropstegn her. Han ønsker å markere alvoret. Han ønsker å fortelle hvor ugudelig dette landet vi bor i er. Han hever en profetisk røst. Han kommer med mange eksempler fra ting han har sett i sitt eget liv som er kritikkverdig. Han forkynner dom over de homofile som ikke vil omvende seg. Han formaner til å leve rett og han forteller om hvor feil og hvor ugudelig vårt samfunn er.

Begge opptrer som åndelige veiledere. De er begge gode restaurasjonsteologer som er opptatt av å endre tilhørernes tanker. Begge bruker mange gjentakelser av deres hovedpoenger. De er ute etter å få mennesker til å ta deres poeng og gjøre seg ett med dem. Flåtens måte å gjøre det på er mer med alvor og trusler om konsekvensene av å gjøre som de som de som er i verden. Åleskjær bruker mer humor og harselerer mer med kristen Norge. Han får tilhørerne til å le. Dette kan være et uttrykk for at Flåten ønsker å stadfeste sin lederposisjon og seg selv som en ubestridt leder i større grad enn Åleskjær. Åleskjær blir mer en humorist som gjerne forteller om sine bragder. Han trenger ikke å heve stemmen. Han trenger ikke å vise aggresjon på talerstolen slik Flåten gjør. Flåten får mennesker til å skjønne alvoret. Det kan fortelle flere ting om hans rolleforståelse. En måte å se det på er at Flåten driver ledelse også i forkynnelsen. Å markere seg som en tydelig leder er viktig for Flåten. Åleskjær på sin side driver undervisning fra talerstolen. Talerstolen setter dem begge i en helt særegen rolle. Deres lederforståelse og autoritetsforståelse er likevel mye mer tydelig hos Flåten enn hos

⁹¹ Åleskjær 2004: *"Fullstendig frihet"* Denne boken har en undertittel som heter. *"Vi trenger en ny reformasjon"* Dette er et gjennomgangstema i en rekke av Åleskjær sine prekener etter at boken ble utgitt. Blant annet albummet, *"En ny reformasjon"*

⁹² Flåten 2004: *"Flytt ikke gamle grensesteiner"*

Åleskjær i forkynnelsen fra talerstolen. Flåtens bilder av seg selv og sine bragder viser dette veldig tydelig. Han eksemplifiserer fra det han har opplevd for å bruke det til konkrete hensikter i det han forkynner. Flåten blåser seg fort opp og blir hissig i forkynnelse, mens Åleskjær er mer rolig, jovial og humoristisk fra talerstolen.

Begge er uten tvil opptatt av de mellommenneskelige rollene. Samtidig er de begge klare på hvem det er som har den avgjørende beslutningsmyndighet. Lederen, tilsynsmannen og menighetsbyggeren er en rolle de fyller begge to. De rollene er både mellommenneskelige roller, informasjonsroller og beslutningsroller. Rollene utøves forskjellig. Flåten utøver kontroll i mye sterkere grad enn Åleskjær. Instruksene er klarere og mer udiskutable hos Flåten enn hos Åleskjær.

6.5 Styringen av Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter

Jeg skal i det følgende drøfte hvordan Oslo kristne senter og Levende Ord Bibelsenter styres av sine ledere. Hovedfokus vil ligge på hvordan Åleskjær og Flåten ytrer seg om dette. Det er interessant å se hvilken religiøs typologi organisasjonene kan plasseres under. Jeg mener dette i høy grad er med å påvirke Åleskjærs og Flåtens autoritetsforståelse og rolleforståelse. Jeg er særlig opptatt av hvordan den religiøse formen og organisasjonsstrukturen påvirker dem. Jeg understreker at dette ikke er en organisasjonsstudie eller en studie av religiøse typologier. Jeg belyser bare det som har betydning for mine studieobjekters autoritetsforståelse og rolleforståelse. Det er på den ene side interessant å se på tre dimensjoner for hvordan organisasjonene fungerer. Den ene er aktivitetsdimensjonen, den andre er ideologidimensjonen og den tredje er sosialiseringdimensjonen. Dette har i høy grad noe å si for deres autoritetsforståelse og rolleforståelse. Det er på den andre side interessant å se på tre mulige religiøse typologier. Woodhead og Heelas mener å finne tre typer reindyrkede religiøse typologier. Det er religion of difference, religion of humanity og spirituality of life.(se 1.4.6). Dette vil i høy grad være forklarende i forhold til legitimiteten av mine informanternes autoritetsforståelse og rolleforståelse.

6.5.1 Åge Åleskjærs styring av Oslo Kristne Senter

Åleskjær arbeider i høyeste grad utadrettet. Åleskjær er dyktig til å markedsføre seg selv. Han er også særlig opptatt av aktivitet som er innadrettet mot organisasjonens egne medlemmer. Jeg tror han bruker mest tid på det. Han svarer på spørsmål, har møtevirksomhet, celledrupper

og mange samlingspunkter. Oslo Kristne Senter har egen barnehage og bibelskole. Noe som gjør ham svært innadrettet orientert. Åleskjær er opptatt av å være ideologisk forskjellig i forhold til samfunn og resten av kristenheten. Oslo Kristne Senter er en organisasjon han ønsker skal fremstå annerledes enn andre organisasjoner. Han ønsker ikke en demokratisk organisasjon, men han ønsker en organisasjon som tar evangeliet på alvor. Samtidig er han opptatt av å reformere kristenheten. De ti bud, prest, altertavle og hellige bygninger må bort, mener Åleskjær. Normene og verdiene står i opposisjon til både samfunn og statskirken og ulike kristne kirkesamfunn.

Det er ikke noe tvil om at medlemmene påvirkes i veldig sterk grad av organisasjonen. Det er sagt amen til vedtektene. Som medlem har du minimalt å si i organisasjonen. Likevel vil dine tanker og følelser være sterkt påvirket, fordi menighetslivet er altoppslukende.

Åleskjær ønsker på den ene side å markere en forskjell. Det er forskjell på hans menighet og mange andre menigheter. Han markerer sterkt at vi trenger en ny reformasjon i kristen Norge, på den andre side består ikke Oslo Kristne Senter av lukkede menigheter. Det er åpne møter, de disponerer seg i Media, og stiller åpent til ulike intervju. Åleskjær svarer villig på spørsmål. De er også noe åpen for samfunnet. Derfor er de ikke fundamentalistiske i sitt vesen. Åleskjær har muligens endret seg en del. Han var ganske visjonær i begynnelsen. I den senere tid er det noen av hans bøker som han ikke står inne for lengre. Foran åpent kamera har han kastet en bok i søpla. Han har blitt mer dialogvennlig. Blant annet er han med i Norges Kristne Råd.⁹³ Det tyder på at Åleskjær går mer i retning av en religiøsitet som er mer menneskevennlig. Typologisk er Oslo Kristne Senter en Religion Of difference menighet (se 1.4.6) Kanskje kan vi si at Oslo Kristne Senter beveger seg noe mot Religion Of humanity. (se 1.4.6) Men det er i liten grad, for Åleskjær er klar på hva som skiller ham og Oslo Kristne Senter fra resten av samfunnet, men det er likevel et spor av endring i mer menneskevennlig retning. Det kan sees i sammenheng med at Åleskjærs autoritetsforståelse er blitt mer knyttet til rollen som pastor enn til hans personlige nådegaver gitt fra Gud.

Hvordan organisasjonen er drevet sier mye om Åleskjærs rolleforståelse. Det er han som har utarbeidet vedtektene. Det er han som er grunnlegger av Oslo Kristne senter. Det er han som er hovedorganisatoren bak det meste som skjer i menigheten. Åleskjær representerer en

⁹³ Åleskjær 2006: "Intervju" 4. april ved Oslo Kristne Senter.

menighet som er mer åpen for mangfoldet og forandring.

6.5.2 Enevald Flåtens styring av Levende Ord Bibelsenter

Organisasjonen Levende Ord Bibelsenter arbeider utoverrettet. Flåten er særlig opptatt av å få salgbare produkter ut fra Levende Ord Bibelsenter. Mange Cd, MP3 og DVD er solgt. De driver en særlig aktiv evangelisering. Flåten har vært mye i Media. Likevel er det en organisasjon som er særlig innoverrettet. Saken er at organisasjonen er Flåten selv. Flåten styrer det hele. Han gir oppgaver og andre utfører dem. Levende Ord Bibelsenter er på mange måter en lukket organisasjon. De har til og med egne boligfelt i Bergen med bare medlemmer fra Levende Ord Bibelsenter.⁹⁴ Det skaper en sterk innoverrettet aktivitetsdimensjon. De har mange samlinger, de har egne skoler, barnehager og egen bibelskole. Blir du medlem av Levende Ord Bibelsenter så blir du raskt med i en cellegruppe. Menigheten styrer veldig mye av medlemmenes liv. Ideologien til Levende Ord Bibelsenter er på en måte fundamentalistisk. Verden er et djevelsk sted. Det ser ut til at Flåten gir god næring for fundamentalistiske holdninger. Organisasjonen er likevel åpen på den måten at møtene er åpne for alle, Flåten eksponerer seg for media og svarer på spørsmål og han arbeider inn mot samfunnet.

Medlemmenes tanker og følelser blir i stor grad styrt av Flåten som leder. Flåten er den ubestridte enhetslederen. Hele menigheten og hele organisasjonen skal følge Flåtens sine tankebaner ellers er det feil. Likevel er han i sine prekener og bøker veldig opptatt av å bygge relasjoner. Mennesker må stå sammen om visjonen. Da er relasjoner viktige for Flåten. Levende Ord Bibelsenter går mer i en fundamentalistisk religiøs retning. De er atskilt fra verden. Flåten er deres ubestridte leder. Visjonen til Levende Ord Bibelsenter er kommet fra Gud til Flåten. Det er ingenting annet som er riktig enn å følge visjonen. Å stille spørsmål til visjonen eller å være uenig med Flåten blir sett på som opprør. Dette er svært autoritære og fundamentalistiske holdninger. Likevel er Flåten veldig opptatt av å eksponere seg i Media og samfunnet. Han er med i samfunnsdebatter og er ofte synlig. Levende Ord Bibelsenter er ikke i utgangspunktet noe lukket samfunn. Alle kan komme på møtene og de er åpne for alle. Likevel er det mest nærliggende å se på bevegelsen som noe som grenser til fundamentalisme. Det gir Flåten en spesiell autoritet, verden blir noe som er utenfor menigheten og Flåten er menighetens talsmann både innad og utad. Autoriteten er gitt på basis av nådegaver Flåten har fått av Gud.

⁹⁴ Anonym informant

6.5.3 Sammenlikning mellom Åge Åleskjær styring av Oslo Kristne Senter og Enevald Flåtens styring av Levende Ord Bibelsenter.

Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter som organisasjoner driver en sterk uttøvet aktivitet. Begge har ledere som disponer seg i Media og begge har en ubestridt leder. Innadrettet driver de med egne barnehager, Levende ord Bibelsenter har egne skoler og begge har en bibelskole. Begge utdanner sine ledere på bibelskolene. Begge organisasjonene har en ideologi som går ut på å få mennesker inn i samme tenkning. Flåten utøver en del mer kontroll enn hva Åleskjær gjør. Men begge har vedtekter som sier at deres ledere er valgt inn på livstid. Flåten er mer opptatt av å styre organisasjonen ut fra detaljkontrollering. Åleskjær styrer organisasjonen mer ut fra en langsiktig strategi. De arbeider etter konsensusprinsippet i styre. Hans arbeidere vil trolig føle seg mer vel med det. Menighetens medlemmer har begrenset innsikt i hva som foregår i ledelsen. Både Åleskjær og Flåten mener de har et mandat fra Gud til å være en ubestridt leder.

Begge organisasjonene styrer medlemmenes tanker og følelser i sterk grad. Åleskjær er særlig opptatt av å utdanne ledere. Han bruker lang tid på potensielle lederne på bibelskolen, han former dem slik han mener er rett. Flåten på sin side former også sine ledere. Han er i enda større grad opptatt av å detaljkontrollere sine ledere enn hva Åleskjær er. For å gi et godt bilde, så kan vi si at Oslo Kristne Senter er i større eller mindre grad Åleskjær og hans råd. Levende ord Bibelsenter er Flåten alene. Rådsmedlemmene må være enig med Flåten ellers må de bort. Begge driver Religion Of Difference menigheter. (se 1,4,7) De er særlig opptatt av å markere avstand til verden og samfunnet. Begge har ideer som går i retning av å avsette kirkesamfunn. Flåten sier det noe mer direkte og med alvor i sine prekener. Åleskjær sier det mer med litt humor og glimt i øye i sine prekener. Det ser ut til at Flåten går noe mer i fundamentalisk retning enn hva Åleskjær gjør. Flåten tar totalt avstand fra samfunnets verdinormer på en rekke områder. Han er en sterk endringsagent. Han ønsker å avsette kirkesamfunnstenkningen. Han ser seg selv som pionergudsmannen. Hele organisasjonen er bygd opp rundt Flåten som leder. Åleskjær har mye av den samme lederfilosofi. Han utøver likevel ikke kontroll på enkeltindivider i så sterk grad som Flåten gjør. Grunnen til at jeg snakker om personene i stedet for organisasjon er at jeg har funnet ut at lederne i Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter er ensbetydende med mesteparten av menighetenes liv og virke.

Kapittel 7 Konklusjonen

I det følgende skal vi se på hvordan Åleskjær og Flåten ser på sin autoritet og sine roller. Jeg skal forsøke å besvare spørsmålene i problemstillingen. Hvordan forstår og legitimerer Åleskjær og Flåten sin autoritet og rolleforståelse og hvorfor. Jeg vil også gi noen perspektiver på hvorfor jeg tror Flåten måtte gå av som leder av Levende Ord Bibelsenter mens Åleskjær sitter trygt i Oslo Kristne Senter.

7.1 Åge Åleskjærs autoritetsforståelse og rolleforståelse

Grunntonen i Åleskjærs forkynnelse og virke er helt klart tradisjonskritisk. Autoritet som går ut fra sed og skikk er ikke etter Åleskjærs kaliber. Det som har vært vanlig oppfatning gjennom lang tid er feil for ham. Tradisjoner skal ut. Likevel sier vedtektene for Oslo Kristne Senter at de ønsker å gjenreise urkristendommen.⁹⁵ Denne urkristendommen skal innholdsmessig gjenreises. Han er svært avhengig av deler av den kristne tradisjon for å forsvare innholdet i visjonen for Oslo Kristne Senter. Han opptrer som en karismatisk leder. Han understreker i sterk grad at Gud delegerer autoritet. Underordning av Guds autoriteter er helt nødvendig for ethvert menneske. Vil man ikke underordne seg så er det fordi man ser feil hos den Gud har delegert autoritet til. Underordning av Guds autoriteter er et kategorisk imperativ for Åleskjær. Han har en klokkeetro på at menighetsledere er innsatt av Gud. Skal du ha autoritet i Gud så må du fostres av Guds autoriteter. Guds autoriteter finnes i menigheten. Menigheten blir dermed et sted for vekst. Åleskjær ser seg selv som grunnleggeren av Oslo Kristne senter. Han er innsatt på livstid, noe han ser på som et oppdrag fra Gud. Likevel ser han på seg selv som en del av en organisasjon. Han bruker mange rådgivere, men han er likevel en ubestridt leder. Han er gitt myndighet fra Gud. Derfor kan han utøve autoritet overfor dem han leder. Han er innsatt på folkets Amen, det betyr at Gud er hovedaktøren i hans innsettelse. Det er et uttrykk for en ren karismatisk forståelse. I kraft av at han har fått tildelt en autoritet av en autoritet utenfor seg selv så er han en karismatisk leder. Han kan utøve autoritet fordi det er legitimert av Gud. Med det er Åleskjær Guds autoritet i kraft av de nådegaver Gud har gitt ham.

Noe annet som gir Åleskjær autoritet er hans formelle stilling som pastor i Oslo Kristne Senter. Det er skrevne vedtekter som forteller hva en pastorrolle skal inneholde. Men det er han selv som har utformet disse vedtektene. Han er selv grunnleggeren av Oslo Kristne

⁹⁵ Vedtekter for Oslo Kristne Senter gjeldende fra 1990

Senter. Likevel gir det ham en formell makt i kraft av å være innvalgt på livstid. Valget skjedde med et Amen fra generalforsamlingen. Slik er han valgt inn. Åleskjær vil ikke ha valg og drakamper om saker og ting. De han jobber sammen med er å regne som rådgivere. Åleskjær har en profesjon. Han er utdannet lærer og har gått på bibelskolen til Kenneth Hagin i Tulsa Oklahoma. Dette har gitt ham et formelt grunnlag å bygge sin autoritet på.

Roller som underholderen, liturgen, fagteologen og administratoren var roller som var lite viktig for Åleskjær. Menighetsbygger og tilsynsmann/hyrde, inspiratoren, åndelig veileder og kontaktskaper var viktig for Åleskjær. Dette viser at han ser noen av de tradisjonelle rollene som de viktigste rollene. Åleskjærs rolleforståelse er tuftet på tradisjonen. Samtidig er han helt og fullt i strupen på den kristne og særlig den kirkelige tradisjon. På den ene side tar han avstand fra vaner som stivner menigheten, på den andre side bruker han roller fra bibelen som stadfester og styrker hans posisjon som leder av Oslo Kristne Senter.

Åleskjær ser på seg selv som tilsynsmann. Han utøver i høy grad et tilsynsembete. Han ser på seg selv som en som har overoppsyn med alle sine ansatte. Han har et sterkt eierforhold til Oslo Kristne Senter. Han mener at menighetsbyggeren, hyrden, tilsynsmannen, inspiratoren og kontaktskaperen er de viktigste rollene for han som menighetsleder. Minst viktig er underholderen, fagteologen, Liturgen og administratoren. Åleskjær vil gi folk frihet under ansvar. Likevel er det han som leder som har hovedansvaret for alt som skjer i Oslo Kristne Senter.

Åleskjær har ingen overordnede. Med det så legitimerer han sine roller selv. Dypest sett er Gud hans eneste overordnede. Noe som definerer han som lederen. Han er lederen, han har styringsrett og styringsplikt. Legitimeringen ligger i stillingsinstruksen. Han har en tilskrevet legal legitimitet gjennom vedtektene. Likevel er det vel så viktig med de rollene som menighetsmedlemmene tilskriver han. Åleskjær blir en samlingsfigur, han blir et forbilde, han blir en som medlemmene hører på og han inspirerer medlemmene til å gi både av sitt arbeid, sine penger og sin tid. Oslo kristne Senter er Åge Åleskjær og hans rådgivere

Åleskjær er i hovedsak en karismatisk leder, han går noe i retning av å være litt mer menneskeorientert og medarbeiderorientert. Han er likevel bevisst på sin apostel og hyrderolle. Han er bevisst på at han er innsatt av Gud. Han er tradisjonskritisk og tar sviende oppgjør med mange tradisjoner. Likevel er han relativt tradisjonell. Hans forhold til

tradisjonen blir ganske utydelig. Han bruker deler av tradisjonen, mens andre deler av tradisjonen forkaster han. Han bruker sin karisma, bruker humor og karikaturer av kristen Norge som får mennesker til å le. Han forkaster De Ti Bud og Den Gamle Pakt. Likevel har han en ide om å legge en slags moderne etikett på urkristendommen. Han ønsker seg tilbake til de første kristne menigheters karismatikk. Han er ikke klar på hvordan innholdet i det skal være. Demokrati er ubibelsk, likevel er Åleskjær valgt med et slags demokrati. Han har en stilling, han er lønnsmottaker og har en stillingsinstruks og han betaler skatt. Med det er han underlagt legale lover. I hovedsak er han en pastor innsatt på livstid. Oppdraget har han fått fra Gud, tradisjonen bruker han og kritiserer på en bevisst måte. Han er en restaurasjonsteolog som vil restaurere menigheten slik at den blir som de første hedningkristne menigheter i det første århundre.. Han ser seg selv som en apostel etter pinse. Menigheten skal og må restaureres. Åleskjær endrer organiseringen slik at han får menigheten mer og mer lik en urkristen menighet. Forandringene skal skje gradvis. Det gjør at medlemmene vender seg til det og blir trygge på disse forandringene. Dette stadfester Åleskjær som en sterk karismatisk leder, som har fotfeste og ser ut til å ha en tilskrevet autoritet fra underordnede, som er nesten identisk med hans egen forståelse av seg selv og sin autoritet. Dette gjør at han har stor troverdighet blant medlemmene.

7.2 Enevald Flåtens autoritetsforståelse og rolleforståelse

Grunntonen i Flåtens forkynnelse er å vende blikket tilbake til vekkellesforkynnelsen under pietismen. Samtidig vitner ordene om en lederforståelse som er fundamentalistisk og svært autoritær.

Flåten ser på de tradisjonelle autoritetene som viktige. Tradisjonelle roller blir likevel forkastet. Særlig det som går på det kirkelige. Han tar sterk avstand fra vanetenkningen. Han er sterk på at det er Guds ord som skal følges. Han har en sterk tro på at Gud taler visjoner til ham. Det gjør at han ikke er særlig opptatt av tradisjonen. Likevel titulere han seg selv som en god gammeldags vekkellesforkynner. Han bruker titler som *"Flytt ikke gamle grensesteiner"* i sine prekener. Det er å vende blikket til tradisjonen. Han tilslutter seg deler av tradisjonen, mens andre deler av tradisjonen forkaster han. Noe som absolutt er å si seg selv i mot.

Han bruker tradisjonen for å danne en motpol til det han mener er samfunnets syn på homofili og dens praksis. Det mener han har besmittet vår nasjon. Det viser at han tar avstand fra

samfunnets normer. Han er en ivrig restaurasjonsteolog. Menighetene skal restaureres. Urkirken skal gjenreises og menigheten skal drives slik de første kristne drev menigheter. Selvsagt vil det bli en moderne utgave av urmenigheten.

Han bruker mange profetiske ord. Han understreker i noen av sine prekener at han blåser i basunrøsten. Da vil han bevisstgjøre at det er Gud som taler til menigheten gjennom Flåten. Her bruker han tradisjonen, han bruker tekster fra Det Gamle Testamentet og setter de rett inn i den situasjonen han står i. Det beviser at han bruker tradisjonen aktivt. Han er derimot ingen talsmann for vanetenkning og stivnede former.

Flåten er uten tvil en karismatisk leder. Hans ledelse er knyttet til et oppdrag som peker på han som person alene. Han har fått visjonen. Alle andre skal følge den visjonen han har fått fra Gud. De som er uenig med Flåten er frosker i systemet. Dette mener jeg blir en svært autoritær ledelse. Oppdraget er gitt fra Gud og ingen kan protestere mot Gud. All form for kritikk blir betegnet som et hinder som må forteres. Flåten tillater seg å bruke sterke virkemidler. Folket skal gjøre seg ett med det Flåten har på hjertet. Flåten er satt til å være menighetens far. Han blir da en far til 2500 medlemmer. De skal lyde ham i ett og alt. Ellers må de ut av menigheten. Han har et gudgitt mandat til å omplassere mennesker, han har et gudgitt mandat til å sanksjonere mot mennesker.

Flåten forstår seg selv som en ubestridt leder. Han er en apostel etter pinse. Han er en hyrde, en tilsynsmann, han bruker den profetiske røsten, han er en evangelist og en lærer. Han innehar alle tjenestegavene som er omtalt i bibelen i efeserbrevet 3,11. Han prøver å eksemplifisere ydmykhet. Eksemplene samsvarer ikke med Flåtens lederfilosofi. Flåten har en særlig autoritær lederstil som ikke er åpen for kritiske innvendinger i det hele tatt. Styremedlemmer og ansatte blir sett på som brikker som skal tjene visjonen som Flåten har fra Gud. Kritikere blir nesten sett på som små djevler i systemet.

Flåten har en utdanning som pastor, han har en profesjon. Dette gav ham en profesjonell tittel. Det har hjulpet ham på veien. Det har gitt ham visse fordeler at han har gått på bibelskolen på Livets Ord i Uppsala. Det gjør at hans papirer ble vel ansett. Det gav ham i høy grad et startgrunnlag. Han skrev ned noen vedtekter for Levende Ord Bibelsenter i 1994. Han fikk med sine folk til å gå inn for vedtektene. Med det sto han som både eier og sjef. Livets Ord Bergen skiftet navn til Levende Ord Bibelsenter. Han ble dermed en egen bevegelse, med

Ulf Ekman som mentor. Alt i menigheten var fra da av under Flåten sin varetekt. Det kan virke som medlemmene er eiendeler som kan brukes til å fremme hans visjoner. Alt er styrt ned til minste detalj av Flåten selv. Det har vært slik at Levende Ord Bibelsenter har vært ensbetydende med personen Enevald Flåten. Det er Flåten som far og hans sønner og døtre som arbeider for Flåten sine visjoner i Levende Ord Bibelsenter. Det kan selvsagt nyanseres noe. Det er viktig for Flåten å poengtere hvor viktig det er å bygge relasjoner. Varme relasjoner er viktig. Det er bare det at det virker som om relasjonene bygges kun på Flåten sine premisser. Dermed blir ikke relasjonene symmetriske men asymmetriske. Alle medlemmene vil i alle situasjoner være underordnet Flåten.

Det spesielle med Flåten er at han hele tiden stadfester sin autoritet fra talerstolen. Han bruker en masse gjentakelser for å bekrefte hvordan han er gitt autoritet fra Gud. Det virker som det er viktig å få bekreftet sin egen posisjon konstant. Store deler av hans taler går med til vitnesbyrd om hans egne bragder. Han forteller også om sine svake sider i sine prekener. Hovedhensikten ser ut til for meg at medlemmene skal underordne seg Flåten som leder. Flåten har et noe ambivalent syn på sin egen rolle. Han er pastor for Levende ord Bibelsenters menighet på Kråkenes i Bergen. Han er leder for hele nettverket med vetorett i alle saker, han er lærer på bibelskolen og styreleder i hovedstyre. Han får en rolle som stedets hyrde og en slags biskop for hele bevegelsen. Alle rollene er hans, Gud har gitt ham dem, dermed er det ingen arena for å protestere mot dette. Vi kan med andre ord si at Levende Ord Bibelsenter er Enevald Flåten og Hans visjon.

7.3 Åge Åleskjærs og Enevald Flåtens Autoritetsforståelse og rolleforståelse satt i perspektiv.

Jeg skal sette opp en tabell som setter Åleskjærs og Flåtens autoritets og rolleforståelse i perspektiv.

ÅGE ÅLESKJÆR LEDER AV OSLO KRISTNE SENTER	ENEVALD FLÅTEN LEDER AV LEVENDE ORD BIBELSENTER FREM TIL 2006
<i>Kritisk til tradisjonell tenkning, Særlig kritisk er han til De Ti Bud, til prest, prestekjole, alter og hellige bygninger. Likevel er han en flittig bruker av tradisjonen. Hvordan de første kristne drev menighetene er viktig. Oslo Kristne senter skal drive menighetene slik de første kristne drev det, men i en moderne etikett.</i>	<i>Kritisk til tradisjonelle tankebaner og vanetenkning. Likevel veldig tradisjonsbevisst og en tydelig tanke om at menigheten må restaureres, mennesker med Ånd Sjel og kropp må virke slik de første kristne gjorde. Han ser seg selv som en god gammeldags vekkelsesforkynner.</i>
<i>Karismatisk leder. Han er grunnleggeren av Oslo Kristne senter. Han ser seg selv som en apostel etter pinse. Likevel går han mer i retning av å institusjonalisere sin autoritet. Han er opptatt av sin etterfølger. Han bruker sine rådgivere og arbeider tett sammen med sine råd. Han har den avgjørende myndighet. Men han har ingen vetorett og han er avsettelig. Visjonen er mer noe som vokser frem over tid. Gud har likevel gitt ham mandat til å drive menighet og legge til rette for menighetsbygging og menighetsvekst.</i>	<i>Karismatisk, fundamentalistisk og svært autoritær leder. Han ser på seg selv som apostel etter pinse og en overapostel. Autoritetens grunnlag er han som person. Han har ikke store tanker om hvem som skal være etterfølgeren hans, han arbeider med å utdanne pionerledere. Flåten har vetorett i hovedstyre og er uavsettelig etter vedtektene. Han arbeider sammen med Gud som taler til ham gjennom det indre vitnesbyrd. Han har mentorer, men de er utenfor hans bevegelse. Visjonen kommer rett fra Gud til ham. Gud har gitt ham et mandat til å styre menigheten og alt som tilhører den, det gjelder også alle medlemmene i menigheten.</i>
<i>Profesjonell autoritet i kraft av sin lærerutdanning. Han har gått et år på bibelskole hos Kenneth Hagin i Tulsa Oklahoma. Han har vært en produktiv forfatter. Han er en kraftig motstander av demokrati i menigheten. Det er ubibelsk. Likevel er han avsettelig. I krise så kan han avsettes hvis det er to tredels flertall i styre.</i>	<i>Profesjonell autoritet i kraft av sin fire årige pastorutdannelse. Han har gått 2 år på bibelskolen til Livets ord i Uppsala hos Ulf Ekman. Han har vært en produktiv forfatter, holdt mange store konferanser. Han har sittet i hovedstyre i misjonsforbundet. Demokrati i menigheten er uaktuelt. Han har vetorett i styre og er etter vedtektene innsatt på livstid og uoppsigelig.</i>
<i>Viktigste rollene er menighetsbygger, tilsynsmann/hyrde, inspiratoren viktigste rollene. Han sitter trygt som enerådende leder. Han er apostel/ grunnlegger. Han er fortsatt leder av Oslo kristne Senter</i>	<i>Viktigste rollene er menighetsbygger, tilsynsmann, visjonsbærer og pionerrgudsmann. Lederen er viktigst. Han innehar apostel, profet, evangelist, hyrde og lærer. Pastorrollen er totalitær. Han er i studiepermisjon og er ikke lenger leder av Levende Ord Bibelsenter.</i>
<i>Åleskjær driver sin menighet Oslo Kristne Senter med en utoverrettet aktivitetsdimensjon. han er mye i Media og er synlig i samfunnsdebatten. Innoverrettet er det mye som skjer, med cellegrupper, bibelskole og veiledningsaktiviteter. Hans organisasjon går mer i retning av Religion of humanity. Åleskjær selv har en autoritetsforståelse som mer er knyttet til pastorrollen enn til ham som person som har fått nådegaver fra Gud. Organisasjonen styres av Åleskjær men han holder seg tett til sine råd. Likevel er han en ubestridt leder</i>	<i>Flåten driver sin menighet Levende Ord Bibelsenter med en utoverrettet aktivitetsdimensjon, han driver en sterk markedsføring av merkenavnet Enevald og han inviterer toppolitikere til valgkampdebatter. Innoverrettet skjer det mest. Egne boligfelt, skoler, barnehager, bibelskoler og cellegrupper. Bevegelsen styres mer i fundamentalistisk retning med en totalitær lederstil fra Flåten. Flåten påberoper seg en profetisk autoritet, hans visjoner styrer hele bevegelsen. Levende Ord Bibelsenter er Enevald Flåten alene</i>

Tabell 3, Flåtens autoritetsforståelse og rolleforståelse

Oppsettet viser at Åleskjær og Flåtens lederfilosofi er svært like. Vi ser at autoritetsforståelse og lederforståelse henger nært sammen. Lederforståelse henger nøye sammen med hvordan de forstår sine egne roller. De har begge en ide om å gjenreise de første kristne menigheters måte å drive menighet på. Begge ser menighetsbygging og menighetsvekst som hovedmålsetning. Begge regner seg som apostel. Forskjellene på dem går mer på hvordan de innretter seg i menigheten og hvordan de er som personer enn det går på deres lederfilosofi. Det er større forskjell i forkynnensens form enn det er i innholdet. Flåten bruker en mer alvorlig tone i forkynnelsen, Åleskjær er mer humoristisk og har en mye mer jovial stil. Han bruker humor og spiller på humor. Det skaper godt humør blant tilhørerne. Han utstråler noe positivt. Det skaper sympatier hos folk. Du føler deg vel i hans nærvær og det tror jeg betyr at mennesker får lyst til å være under Åleskjær.

Flåten er mer alvorlig og klar i sine ord. Det er mer alvorstynget i forkynnelsen med Flåten. Flåten har en viss form for humor, han kan tulle litt i sine prekener. Jeg tror likevel det blir veldig alvorstynget og veldig intenst. Å høre Flåten tale blir som å høre en stemme som roper og skriker og han bruker mange gjentakelser. Du blir rett og slett sliten i hode av å høre på Flåten. Jeg tror det er lettere å skape antipatier med mennesker med en slik forkynnelse. Hvis han er på samme måte i hverdagen så blir mennesker slitne av ham.

For å illustrere så kan vi si at lederfilosofien til Åleskjær og Flåten er relativt like. Begge ønsker å restaurere menigheten. De ønsker å restaurere organisasjonen og hvert av medlemmene, slik at tenkning og praksis blir mest mulig lik de første kristne menigheter. Hvis vi tenker oss en vedpinne som skal hugges av, så vil Flåten ta en skarp øks å slå den rett av med en gang. Problemet er at øksen slår tilbake på Flåten som en bommerang. Åleskjær bruker heller en fil og filer i stykker ved pinnen gradvis. På denne måten skaper Åleskjær tillit mens Flåten driver på for seg selv og får ingen gehør for det han driver med.

Åleskjær legger frem poengene i sine prekener med noe mer glimt i øye. Åleskjær er rolig som person, han hisser seg aldri opp. Han har ikke særlig behov for å kontrollere. Likevel er det ingen tvil om at det er mange som aldri slipper til, fordi ledelsessystemet i Oslo Kristne Senter er Åleskjær og hans råd. Medlemmene blir på en måte tilskuere på utsiden. De kommer på møte, møter Åleskjær, men de har ikke særlig innflytelse. Åleskjær arbeider mer langsiktig enn Flåten.

Uenighet er for Flåten som en djevel som må bort. Grunnen til at Flåten er i ferd med å bli avsatt i Levende Ord Bibelsenter tror jeg har med hans måte å møte sine medmennesker og sine medarbeidere på. Han er for utålmodig og skal ha endringer altfor fort. Han utøver kontroll og makt i form av tvang, og han har en ubehagelig fremferd og blåser seg opp. Han har et behov for å stadfeste sin posisjon hele tiden. I et individualistisk samfunn så tror jeg ikke det er mulig å opprettholde en slik forståelse av seg selv. Det finnes grenser for hvor mye mennesker i dagens Norge klarer å underkaste seg. Åleskjær har forstått at han ikke må gå for langt i å kontrollere enkeltindivider. Jeg vil si han opptrer mye mer smidig enn Flåten i møte med sine medlemmer og medarbeidere.

Det er trolig vanskelig å opprettholde en lederfilosofi som er så hierarkisk som det er i Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter. Slike ledere vil være sårbare mot sterke personligheter og motstand. Motstand fra innsiden er de mest sårbare mot. Får de motstand fra sine egne medlemmer så kan det bli vanskelig å håndtere. I Levende Ord Bibelsenter har Flåten gått ut i permisjon. Det forteller at en autoritær lederstil er vanskelig å få folk til å akseptere over tid. Jeg tror det har vært en del spenninger i Oslo Kristne Senter også. Jeg tror i hvert fall det er slik at Åleskjær må opptre smidig og skånes for store debatter om hans posisjon. Jeg tror ikke en slik lederforståelse tåler store debatter og disputer før det slår sprekker.

Jeg tror Åleskjær er sårbar mot sterke personligheter, særlig hvis de på noen måte føler seg tråkket på eller forbigått av Åleskjær. Hvis Oslo Kristne Senter får inn personer i ledelsen som blir uenig i Åleskjærs strategier og visjoner, så tror jeg det kan oppstå en del problemer i forhold til lederfilosofien.

Det kan se ut som om Åleskjær har endret strategi på noen områder. Ut fra religiøs typologi kan vi si at Åleskjær og Oslo Kristne senter går noe mer i retning av det Woodhead og Heelas kaller religion of humanity (se 1.4.8) enn hva Flåten gjør. Flåten fortsetter i sin autoritære stil. Jeg tror det er helt nødvendig og bli mer menneskeorientert hvis slike bevegelser skal overleve. Vi kan si at autoriteten til Åleskjær flyttes mer over på pastorrollen enn på han som person. Det tror jeg gir han økt tillit blant medlemmene i Oslo kristne Senter.

Vi får da en mer institusjonalisert karismatisk autoritet hos Åleskjær. Tendensene i den retning er større hos Åleskjær enn hos Flåten. Flåten har ikke tendenser i den retning i det hele tatt. Jeg tror det blir vanskelig å overleve som bevegelse hvis du ikke på noen måter tilpasser deg samfunnet rundt deg. Jeg tror Åleskjær har forstått det noe bedre enn Flåten.

Åleskjær sitter foreløpig trygt i sin lederstol i Oslo Kristne Senter. Flåten tror jeg er ferdig som leder. Han har spilt sine kort feil, og jeg tror aldri han kommer tilbake som noe stor leder av trosbevegelsen. Skal han ha noe sjanse til det så må han tilpasse seg samfunnet og andre mennesker i noe større grad. Han er nødt til å forholde seg til alle sine medlemmer. En lederforståelse basert på at en person styrer tror jeg må endres, jeg tror ikke en slik lederforståelse kan overleve i det lange løp. Jeg tror det enten må bli en endring i lederfilosofien ellers tror jeg fort det kan slå sprekker i Oslo kristne Senter også. Den som lever får se hvor lenge Åleskjær kommer til å sitte trygt som pastor av Oslo Kristne Senter.

Kapittel 8 Ettertanke

Etter å ha skrevet meg gjennom prosjektet har jeg gjort meg en del tanker. Jeg ser for det første hvor viktig det er å forstå hvordan lederne tenker. For å forstå trosbevegelsen tror jeg det handler om å forstå lederne. Får man tak på hva lederen tenker og hvordan lederens lederfilosofi er, så har man en grunnforståelse av hele organisasjonen.

Jeg er overrasket og nesten sjokkert over at enkeltpersoner kan styre så mye som de gjør. Jeg har undersøkt et rimelig smalt materiale. Det er kun to personer. Jeg har bare vært opptatt av hvordan Åge Åleskjær og Enevald Flåten ser på seg selv. Det ville være veldig interessant å undersøke hvordan medlemmene forstår sine ledere. Da ville man kunne se i hvor stor grad ledernes egne ytringer påvirker medlemsmassene. Det vil være interessant å se hvordan og hvor mye Åleskjær og Flåten påvirker tanker og følelser til sine respektive medlemmer. Det vil være interessant å se hvordan folk i menigheten tenker om sin leder. Jeg håper noen tar fatt på et slikt studie.

Det kunne vært interessant å sammenligne flere internasjonale ledere i trosbevegelsen med mine studieobjekter. Ved å gjøre det ville man fått en bredere forståelse av trosbevegelsen. Det vil være interessant å forske på hvorfor folk er med i trosbevegelsen. Det vil være interessant å forske på hvorfor noen blir der i mange år og hvorfor noen av dem hopper av. Det vil være interessant å se hvor mange som virkelig føler seg utsatt for maktmissbruk. Det største problemet tror jeg er når Media setter standarden for hva et stort antall mennesker tenker og føler. Jeg har mer tro på at man bruker forskere til å intervju medlemmene for å se hva medlemmene tenker og føler om sin leder og hvor stor hyppigheten er av mennesker som føler seg utsatt for maktmissbruk. Dette er omfattende og metodisk krevende studier som ville sprengte rammen for en masteroppgave.

Selv kunne jeg muligens ha sammenlignet noe mer med trosbevegelsens røtter. Jeg kunne kanskje ha trukket paralleller mellom Enevald Flåten og Ulf Ekmans autoritetsforståelse og rolleforståelse eller mellom Åge Åleskjær og Kenneth Hagins autoritetsforståelse og rolleforståelse. Jeg kunne ha sett mer på ulike menighetsstudier og ulike internasjonale undersøkelser kunne vært trukket inn i oppgaven som et perspektiv. Det kan også tenkes at jeg ikke skulle brukt organisasjonsteorier og teorier om religiøs typologier i og med at slike teorier blir et tillegg til hovedteorien. Likevel har jeg funnet det forsvarlig å bruke disse

teoriene. Organisasjonsteoriene og teorier om religiøs typologi kaster et så klart lys over grunnlaget for studieobjektene autoritetsforståelse og rolleforståelse samtidig som det sier mye om hvordan Åleskjær og Flåten selv mener de leder sine respektive menigheter. Det kastet i høyeste grad lys over min problemstilling. Autoritet og rolleforståelse og styring av menigheten mener jeg i høy grad henger sammen.

Noe som telte negativt for min oppgave besvarelse var at jeg ikke fikk besøke Levende Ord Bibelsenter. Jeg har et mye tynnere materiale fra Flåten enn jeg har fra Åleskjær. Likevel mener jeg å ha tilstrekkelig til å komme med en saksvarende konklusjon. Noe jeg også har gjort.

Jeg vil mot slutten gi en utfordring til Universitetet i Agder og andre universiteter. Dere bør prioritere mer forskning på lederforståelse i trosbevegelsen. Sett av midler til forskning på dette. Mitt inntrykk er at det er mange synsere på banen også blant fagpersonell. Det er lite forskning på lederforståelse i menigheter generelt. Særlig er det liten forskning på lederes forståelse av seg selv og medlemmenes forståelse av lederen. Jeg tror disse temaene er med å belyse hva trosmenigheter og kristensentre står for i sin helhet. Forskning vil kunne gi oss en dypere innsikt. Det vi har i dag er mye slike skuffede personer som forteller om hvor grusomt det var å være medlem. Det sier noe, men det sier ikke alt om slike bevegelser.

Jeg tror både teologi, organisasjon, lederfilosofi, avhopperes opplevelser, faste medlemmers opplevelser av menigheten, lederes selvforståelse og ledere atferd er faktorer som vil øke innsikt og forståelse av trosbevegelsen både i Norge og internasjonalt.

Sammendrag

Jeg har valgt bevisst et omfattende sammendrag. Sammendraget er utformet med tanke på at det skal være mulig for leseren å få et inntrykk av mine resultater i prosjektet uten at leseren trenger å lese hele prosjektet. Jeg har laget et sammendrag fra hvert kapittel.

Kapittel 1: Prosjektet mitt handler om undersøkelser av to sentrale ledere i trosbevegelsen. Henholdsvis Åge Åleskjær som er leder av Oslo Kristne Senter på Kjeller og Enevald Flåten som inntil 2006 var leder av Levende Ord Bibelsenter på Kråkenes i Bergen. Jeg undersøker hvordan Åleskjær og Flåten forstår sin egen autoritet og sine egne roller. Som teorigrunnlag har jeg brukt Max Webers teori om autoriteter som hovedgrunnlag. Ordet autoritet betyr legitim makt. Weber skiller mellom tradisjonell autoritet, en autoritet som er basert på sed og skikk. Man har autoritet fordi folk er vant til at rollen din gir autoritet. Karismatisk autoritet basert på personlige nådegaver gitt fra Gud eller institusjonell karisma som baseres mer på rollen du innehar. Rasjonell- legal autoritet er autoritet basert på lover og regler, profesjon eller at du er demokratisk valgt til en posisjon. Jeg har tatt utgangspunkt i Morten Huse og Cathrine Hansen sine 17 presteroller. Jeg har brukt rolleteorier fra Mintzberg. Mintzberg mener det er tre roller en leder skal ivareta. Mellommenneskelige roller, informasjonsroller og beslutningsroller. Organisasjonstypologien til sosiologene Selle og Øymyr er et viktig perspektiv for å løse problemstillingen. Organisasjoner har tre dimensjoner. Aktivitetsdimensjonen, ideologidimensjonen og sosialiseringdimensjonen. Typologier over religiøse strømninger er brukt som teoretisk rammeverk. De britiske sosiologene Linda Woodhead og Paul Heelas har tre typologier. Den ene kaller de for Religion of difference, som er bevegelser som markerer en forskjell i forhold til sine omgivelser. Den andre er Religion of Humanity som er en mer menneskevennlig religiøsitet. Den tredje er Spirituality of life som retter seg mer inn mot individet. Det er mer selvorienterte religioner. Teoriene skal si noe om Åleskjær og Flåtens autoritetsforståelse og rolleforståelse. Restaurasjonsteologien handler i hovedsak om at Gud vil gjenopprette urmenigheten. Både menigheten og menneske trenger en restaurasjon.

Kapittel 2: Jeg har brukt hermeneutisk metode. Høsten 2005 samlet jeg inn et stort materiale utarbeidet dette materiale og fortolket materiale. Materialet jeg har brukt er fra 1998 - 2006. Jeg bruker ikke empiri fra tiden etter konflikten i Levende Ord Bibelsenter brøt ut for fullt i 2006. Materialet jeg samlet inn besto av bøker, forkynnelse innspilt på CD, observasjonstur til

Oslo Kristne Senter, intervjuer og sitater fra en del anonyme informanter. Jeg har satt det empiriske materiale opp mot det teoretiske materiale. Jeg har skrevet ut store mengder data. Jeg har hørt på forkynnelse og skrevet ut sitater. Jeg har deltatt på lederseminar ved Oslo Kristne Senter. Jeg har foretatt to intervjuer. I mars 2006 intervjuet jeg Runar Sjøstad som ble nektet av Flåten å flytte til Sørlandet. I april 2006 intervjuet jeg Åge Åleskjær, pastoren i Oslo Kristne Senter. Intervjuene skrev jeg ut og sorterte i sitater. Jeg har skrevet ut store mengder data fra lederseminaret. Jeg har sortert mine data og gjort et begrenset utvalg til bruk i empirikapitlet.

Kapittel 3: I 1984 reiste Åleskjær til Tulsa Oklahoma og gikk på bibelskolen til Kenneth Hagin. Grorud Kristne senter ble dannet i 1985. Oslo Kristne Senter ble dannet i 1990. Da flyttet de til Haugenstua før de flyttet til lokalene på Kjeller der de er i dag. Visjonen er å gjenskape urkristendommen, bygge menigheter og få dem til å vokse. I 1991 hevdes det at Gud gir pastor Enevald Flåten ordene, *"Bergen er en viktig by for Gud"*. I 1992 flytter familien Flåten til Bergen. Livets ord Bergen blir grunnlagt. I 1994 skifter det navn til Levende Ord Bibelsenter. Ulf Ekman står som mentor for menigheten. I 2001 fikk Flåten en visjon om å bygge 50 nye bibelskoler. I 2004 fikk de utkastet til en ny tomt på Kråkenes. I 2005 fikk han besøk av toppolitikere til valgduell. I 2006 startet en langvarig konflikt. Flåten går etter hvert ut i permisjon. Organisasjonene Oslo Kristne Senter og Levende Ord Bibelsenter drives med en leder på toppen som er innvalgt på livstid. Åleskjær bruker sine rådgivere litt mer aktivt enn Flåten. Flåten sitter i et hovedstyre med vetorett. Organisasjonene driver både skoler, barnehager, bibelskole, ungdomsarbeid, cellegrupper og ytre misjon. Det er forsket lite på lederforståelse i trosbevegelsen. Det finnes nesten ingen forskning på norske forhold.. Det nærmeste man kommer mitt prosjekt er boken til Paul Leer – Salvesen: *Aril Edvardsen: Mannen og bevegelsen i Sarons dal*.

Kapittel 4: Jeg har sett på ulike sider som belyser Åleskjærs autoritetsforståelse og rolleforståelse. En leder skal være en kjærlig veiviser. Likevel er han ofte nødt til å konfrontere sine underordnede. Åleskjær mener hvert menneske skal underordne seg under styresmaktene og ledere i menigheten. Lederne er innsatt av Gud. Å være i konflikt med Guds autoriteter er å være i konflikt med Gud selv. Guds autoriteter kommer best til syne i menigheten, mener Åleskjær. Åleskjær har hatt en del sentrale forbilder. De viktigste har vært Arild Edvardsen som han har arbeidet for og Kenneth Hagin som var læreren hans på

bibelskolen i Tulsa Oklahoma i USA i 1984/1985 da han gikk der. Menigheten er ikke en demokratisk forening, den styres med tjenestegavene. Gud utrunder noen til å være apostler, profeter, evangelister, hyrder og lærere. Åleskjær formidler at det er hyrdeoppgave som er det aller viktigste. Hyrden er en som passer hele huset. Åleskjær mener at det betyr at han må ha full oversikt over Oslo Kristne Senter. Så for å realisere kallet som hver enkelt har fått av Gud er underordning under Guds autoriteter den viktigste betingelsen. Demokratiske menigheter er ubibelske. Guds autoriteter velges av Gud, ikke ved et valg. Likevel har menigheten et slags demokrati ved at hver enkelt medlem har godkjent vedtektene i generalforsamlingen og de kan innkalle til generalforsamling hvis krise oppstår. Ut over det er det ledelsen som tar alle avgjørelser. Åleskjær tar et kraftig oppgjør med ulike tradisjoner og særlig med De Ti Bud. Han mener vi trenger en ny reformasjon og han former et innhold i den. Den Gamle Pakt er ute, nå er det en ny pakt som gjelder. Kristendommen skal ut av jødedommen. Prest, prestekjole, alter og hellige bygninger hører ikke til i Den Nye Pakt, mener Åleskjær. Dessuten er Jesus også svært kritisk til tradisjoner. Som mennesker er vi plassert i Kristus. Åleskjær tok et oppgjør med seg selv, han måtte ut av fordømmelsens tjeneste. Han markerte det med å kaste en bok i søpla mens avisen Vårt Land var til stede. Som den karismatiske autoriteten Åleskjær er, så bruker han ulike anledninger til å manifestere sin posisjon. På et kveldsmøte på lederkonferansen jeg besøkte på Kjeller, kom dette særlig tydelig fram. Åleskjær talte i tunger og fikk menigheten til å ta etter og ba for mennesker. Det ble brukt kraftige virkemidler De viktigste rollene for Åleskjær som leder er menighetsbyggeren, tilsynsmannen/hyrden, inspiratoren, den åndelige veilederen og kontaktskaperen internt og eksternt. De minst viktige var underholderen, liturgen, fagteologen og administratoren. De rollene kan andre i menigheten ta seg av.

Kapittel 5: Jeg har sett på ulike sider som belyser Flåtens autoritetsforståelse og rolleforståelse. Flåten hevder at autoritet er noe som delegeres. Pastoren er en Guds mann i menigheten som delegerer autoritet på vegne av Gud til sine underordnede. Alle i menigheten skal være lydhøre når pastoren har en visjon. Autoritet er en posisjon som Flåten som pastor har i Kristus. Flåten regner seg selv som pionerleder. En pionerleder er utstyrt med Guds Ånd. En pionerleder har en profetisk ånd, en hengiven ånd, en kjærlighetens ånd, en troens ånd og en hellighetens ånd. Flåten ser pionerlederen som en som utfordrer alt rundt seg, en som bærer andre videre med Gud uten å forsvare og forklare seg og en som kommuniserer visjoner. Samt en som utfordrer gjennom guddommelig initiativ, en som er de hvor folk er og en som ser fremover mot neste generasjon. Flåten betegner pionerledere som Josvaer og Timoteuser. De

må holde seg så nær pionergudsmannen som mulig. Pionergudsmannen i Levende Ord Bibelsenter er Flåten. Han sier til bladet Korsets Seier at han er født pioner og han identifiserer seg som en god gammeldags vekkellesforkynner. Flåten mener det er viktig at man får alle inn i samme tenkning. Uenige mennesker blir betegnet som frosker i systemet. Alle skal tenke likt som visjonsbæreren og be seg inn i hans hjerte, mener Flåten. Kirkesamfunn er noe Flåten vil avsette. Flåten manifesterer sin karismatikk på møter ved for eksempel å si: ”Nå blåser jeg i basunen”. Så får han folk til å le, gråte og tale i tunger. Det er bare et tegn på at Den Hellige Ånd manifesterer seg. Flåten understreker hvor viktig det er å være ydmyk. Det er en guddommelig ordning at man bruker mennesker som har vandret lenger med Gud enn en selv, mener Flåten. Selv mener han at han bruker ulike mentorer, blant annet Colin Urzuart og Ulf Ekman. Han hevder at de prøver hans visjoner. Likevel har Flåten et ansvar som menighetens far. Dermed vil han i gitte situasjoner kunne nekte folk å flytte, slik han nektet Runar Sjøstad og hans familie å flytte. Opprør mot autoriteter vil gjøre deg kraftløs, mener Flåten. Flåtens direkte kommunikasjon med Gud har ulike følger. Noen ganger bidrar det til at han irretsetter personer, andre ganger bidrar det til at han redder ekteskap. Gud bare minner han på ting gjennom hans indre vitnesbyrd. Det indre vitnesbyrd prøver alt som blir sagt til ham. Flåten har en klokke i på at han hører fra Gud. Gud gir Flåten beskjeder og oppdrag og Flåten utfører dem.

Kapittel 6: Jeg har systematisk analysert Enevald Flåten og Åge Åleskjær i forhold til tradisjonell autoritet, karismatisk autoritet og rasjonell/legal autoritet. Jeg har analysert deres rolleforståelse og jeg har sett på hvordan de styrer sine respektive organisasjoner og sammenlignet dem. Jeg mener styring av deres respektive organisasjoner har mye å si for deres autoritetsforståelse og rolleforståelse.

Flåten mener at autoritet er noe som delegeres. Pastoren er en Guds mann i menigheten, en som delegerer autoritet på vegne av Gud til sine underordnede. Åleskjær betoner den personlige karismatikken noe mindre enn Flåten. Åleskjær forstår seg selv noe mer ut fra sin rolle enn hva Flåten gjør. Begge er motstandere av demokrati i menigheten, begge er tradisjonskritiske og begge er samtidig opptatt av tradisjonen fra de første kristne menigheter. Begge er øverste ledere innsatt på livstid. De store forskjellene ligger mer på det personlige plan enn på ideplanet. Lederfilosofien er nokså lik. Flåten som leder har en stil som er mer autoritær enn hva Åleskjær har.

Kapittel 7: Åleskjær er kritisk til tradisjonell tenkning, særlig til de ti bud. Han ser seg selv som en karismatisk leder, grunnlegger av Oslo kristne Senter. Det gjør ham til apostel, han er innsatt på folkets amen, han er avsettelig og har ingen vetorett. Åleskjær har en profesjonell autoritet i kraft av sin lærerutdanning og et bredt erfaringsgrunnlag fra bibelskolen til Kenneth Hagin i Tulsa Oklahoma. Samtidig sin praktiske erfaring som predikant i Sarons Dal under Aril Edvardsen.. De viktigste rollene for Åleskjær er menighetsbyggeren, tilsynsmannen, inspiratoren, den åndelige og veilederen. Liturgen og fagteologen var mindre viktige roller. Menigheten har både en sterk utoverrettet aktivitetsdimensjon og en innoverrettet mot egne medlemmer. Åleskjær går noe mer i retning av Religion Of humanity, han blir mer menneskeorientert. Hans autoritet knyttes i større grad til hans rolle som pastor enn til personen med nådegaver gitt fra Gud. Flåten er kritisk til tradisjonelle tankebaner og vanetenkning. Han identifiserer seg som en god gammeldags vekkellesforkynner. Flåten fremstår som en karismatisk, fundamentalistisk og svært autoritær leder. Flåtens visjon er Guds visjon. Han ser seg selv som en pionergudsmann og en slags overapostel. Han har en profesjonell autoritet i kraft av sin fireårige pastorutdannelse og en rik erfaring ved sine to år på Livets Ord Uppsala. Han har grunnlagt og vært pastor i mange menigheter. Dette har gitt ham en rik erfaringsbakgrunn. Flåtens viktigste roller er menighetsbygger, visjonsbærer og pionergudsmannen. Han er en ubestridt leder som innehar alle fem tjenestegavene: Apostel, profet, evangelist, hyrde og lærer. Han driver sin menighet med en utoverrettet aktivitetsdimensjon. Navnet Enevald er som en merkevare. Likevel arbeider han mest inn mot sine egne medlemmer. Levende Ord Bibelsenter har egne boligfelt med bare medlemmer, egne barnehager, grunnskoler, videregående skoler og bibelskole. De driver menighetsplanting i hele verden. Flåten står som en ubestridt leder av hele nettverket. Levende ord er Enevald Flåten alene. Jeg tror bevegelser med en ubestridt leder på toppen vil bli vanskeligere og vanskeligere og opprettholde. Jeg tror Flåten er ferdig som leder i Levende Ord Bibelsenter. Åleskjær sitter enda fordi han er mer smidig og mer jovial og humoristisk enn Flåten. Det gjør at folk trives bedre i Åleskjærs nærvær enn i flåtens nærvær.

Kapittel 8: Undersøkelsen min er en smal undersøkelse. Svakheten var at jeg ikke fikk en feltstudie i Levende Ord Bibelsenter og at jeg ikke fikk et intervju med Enevald Flåten. Vi trenger mer forskning på de ulike trosmenigheter. Jeg utfordrer Universitetet i Agder og andre universiteter i Norge. Da spesifikk i forhold til å sette av midler til å forske på ledere og deres selvforståelse samt medlemmene sine opplevelser av sin leder. Det tror jeg vil gi økt forståelse av trosbevegelsen.

Kilder

Teoretisk materiale

Litteraturliste

Alvesson Mats og Skoldberg Kaj: *"Tolkning och reflektion" vitenskapsfilosofi og kvalitativ metod*. Studentlitteratur: Lund 1994

Askeland Harald: *"Ledere og lederroller" om ledelse og lederroller i den lokale kirke* Rapportserie fra stiftelsen kirkeforskning. Rapport nr. 17. Tapir akademisk forlag Trondheim 2000.

Berg Morten Emil: *Lederutvikling: situasjon – virkemiddel – belønning*. 2. utgave kappelens akademiske forlag Oslo 1996.

Borgen Peder og Haraldsø Brynjar: *Kristne kirker og trossamfunn*: NB: Artikkelen *Kristensentre/trosmenigheter* er skrevet av Leif Jakobsen, den artikkelen står på s. 219 -228: Utgitt av Tapir forlag Trondheim 1993

Furseth Inger og Repstad Pål: *"En innføring i religionssosiologi"* Universitetsforlaget Oslo 2003.

Hansen Cathrine og Huse Morten: *"Prestegjeld, prost og presteteam" om organisering og ledelse av en prestetjeneste i endring*. Rapportserie fra stiftelsen kirkeforskning. Rapport nr 17. Utgitt av Tapir Akademiske Forlag Trondheim 2002.

Heelas Paul og Woodhead Linda: *"Religion in modern times" an interpretiv anthology*. edited by Linda Woodhead And Paul Heelas. Blackwell publishing LTD Oxford 2000

Hodne Hans: *"Restaurasjonsteologien"* Hovedfagsoppgave levert ved Det Teologiske Menighetsfakultet, Oslo 1999.

Leer – Salvesen: Paul *"Mannen og bevegelsen i Sarons Dal"* Stavanger 1974

Repstad Pål: *"Religiøst liv i det moderne Norge"*. Et sosiologisk kart 2. utgave Høyskoleforlaget Kristiansand 2000.

Selle Per og Øymyr Bjarne: *"Frivillige organisering og demokrati" Det frivillige organisasjonsarbeidet endrer seg 1940 – 1990* Utgitt av det norske samlaget Oslo 1995

Weber Max: *"Makt og byråkrati"*: boken er en essaysamling om politikk og klasse, samfunnsforskning og verdier. Oversatt av Dag Østerberg Gyldendal Oslo 1971. Boken er ei samling av essay fra Max Weber. Tekstutvalget i denne boken er hentet fra Wirtschaft und Gesellschaft 1922, J. C. B Mohr C Paul Siebecks Tubingen 1922 og Gesamalte Politische Schriften 1921 og Dunker X Homblot, Berlin 1958

Aagedal Olaf ”Bedehusfolket: *En studie av bedehuskultur i tre bygder på 1980 og 1990 tallet*” Skriftet er utgitt av stiftelsen kirkeforskning rapport nr 12. Tapir Akademisk forlag 2001

Det empiriske materialet

Litteraturliste og artikler

Flåten Enevald 1998: *Bygg et vinnerteam*, Publisert på internettsiden utsyn.no. Artikkelen er ikke lenger å få tak i. De antok på Utsyn at artikkelen var skrevet i 1998, det kan tenkes den er skrevet tidligere.

Flåten Enevald: ”*En Menighet etter Guds hjerte*” Utgitt av Hermon forlag AS Skjetten 2002.

Flåten Enevald ”*En leder etter Guds hjerte*” Utgitt av Hermon forlag Falun 2000

Hagin: Kenneth: ”*Ekteskap, skilsmisse og gjengifte*” originaltittel marriage, divorce and remarrige. Oversatt til Norsk ved Sofia Bruno. Utgitt av Agape forlag Torp 2004

Åleskær Åge: *Storme himmelen*: Utgitt av Agape forlag 1974.

Åleskjær Åge: ”*Troens grunnvoller, troens grunnvoller gir deg et fast fundament for troen*. Utgitt av Hermon forlag 1999

Åleskjær Åge: ”*Fullstendig frihet Vi trenger en ny reformasjon*” Utgitt av Logos forlag, en avdeling av Hermon Forlag 2004

Åleskjær Åge: ”*Nå taler han fra himmelen*” Utgitt av Logos Forlag, en avdeling av Hermon Forlag 2006

Vårt land 9. april 2002: Det står et innlegg der Åleskjær kaster boken sin storme himmelen i søpla.

Korsets Seier 16. Juni 2006: Enevald Flåten avgir intervju: Han vektlegger at han er født pioner.

Vårt Land 13. mars 2006: Runar og Nina Sjøstad står fram og forteller om da Enevald Flåten nektet dem å flytte.

Vårt Land 16. mars 2006: Flåten uttaler at han ikke hadde noen sanksjoner som sa at Runar og Nina Christine Sjøstad kunne få flytte til Sørlandet.

Forkynnelse og bøker innspilt på CD og Kassetter

Flåten Enevald” *Åpningsseminar på bibelskolen 21. – 26. August 2001*: Flåten holdt seminar over etablering av forhold i livet. Seminaret ble spilt inn på kassett på Levende Ord Bibelskole Jæren 2001

Flåten Enevald: ”*Kongshuset*” Utgitt med 2 CD plater av Levende Ord Media Bergen 2003

Flåten Enevald: *Forløsningen av det indre livet*. CD produsert av Levende Ord Media Bergen 2004.

Flåten Enevald: Disippel eller bare interessert. CD produsert av Levende Ord Media Bergen 2004

Flåten Enevald ”*Apostolisk menighet*” Utgitt som 2 CD plater av Levende Ord Media Bergen 2004

Flåten Enevald ”*Flytt ikke gamle grensesteiner*” CD produsert av Levende Ord Media Bergen 2004.

Flåten Enevald ”*Forløsningen av det indre livet*” Utgitt som 2 CD plater av Levende Ord Media 2004.

Flåten Enevald: ”*Engler, drømmer og visjoner*” Utgitt som 2 CD plater av Levende Ord Media 2004

Åleskjær Åge: *Ekteskap skilsmisse og gjengifte*” Produsert som dobbel CD av OKS bok og musikk 2004

Åleskjær Åge: *Identifikasjon*: Åleskjær brukte tre søndager i 2004 på dette emne. Han ok opp temaene 1(vi i ham – ham i oss. 2) Død og oppstanden. 3) Satt med ham i himmelen. Album med 3 Cd produsert av OKS Bok og Musikk Lillestrøm 2004.

Åleskjær Åge: ”*En ny reformasjon*” Temaet Åleskjær talte om over 6 søndager i 2005. 6 hovedtemaer ble tatt opp. 1) *Gå rett frem*. 2) *Språkforvirringen*. 3) *Kristus er vårt liv*. 4) *Vi elsker fordi han elsket oss først*. 5) *Stå fast i friheten*. 6) *Ingen svette for Guds åsyn*. Produsert i et album med 6 Cd av OKS bok og musikk Lillestrøm 2005.

Åleskjær Åge: *Sitte, vandre, stå*. Åleskjær talte over dette emne over 4 søndager i 2005 produsert i et album av 4 CD av OKS Bok Og Musikk Lillestrøm 2005.

TV

NRK og TV2 nyheter 6, August 2005: Sender et innslag der toppolitikere er invitert til Levende Ord Bibelsenter for valgdueller.

NRK sender dokumentar om virksomheten Levende Ord Bibelsenter 17. August 2005

Intervjuobjekter

Sjåstad: Nina Christine og Runar: *Intervjuet 13. mars 2006* Ved deres bustad i Lyngdal

Åleskjær Åge: *Intervjuet 4. april 2006 Ved Oslo Kristne Senter på kjeller: Lillestrøm*

Hjemmesider

Levende ord.no: Hjemmesiden til Levende Ord Bibelsenter: Jeg har Kjøpt et stort materiale gjennom denne siden i 2005 og 2006

oks.no: Hjemmesiden til Oslo Kristne senter: Jeg har kjøpt et stort materiale gjennom bruk av denne siden i 2005 og 2006

Utsyn.no Internett side jeg brukte til å hente ut en artikkel på i 2006

Observasjoner/ møter jeg deltok på

Åleskjær Thomas og Åleskjær Åge: *Workshop ved Oslo Kristne Senter ved lederkonferansen lørdag 28. januar 2006*: . Thomas og Åge Åleskjær hadde hvert sitt innlegg så kunne publikum stille spørsmål. Jeg stilte spørsmålet: Hvordan skal en leder utøve autoritet mot de dem han leder: Jeg fikk et utførlig svar på dette spørsmålet av Åge Åleskjær

Åleskjær Åge: *"Skuffelser, tilbakeslag og kritikk"* Tale ved Kveldsmøte lørdag 28. januar med fortsettelse ved formiddagsmøte søndag 29. januar 2006 ved lederkonferansen ved Oslo Kristne senter på kjeller:

Anonyme informanter

Møteleder ved søndagsmøte 29. Januar 2006 ved lederkonferansen.

Dame jeg snakket ved på kafeen ved observasjonsturen til Oslo Kristne senter den 29. Januar 2006.

Mann jeg pratet med i 2006

Anonym informant som har bekreftet Runar og Nina Sjåstads påstand om at de ikke fikk flytte.